

Møte fredag den 7. juni 2013 kl. 9

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 93)

1. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om utbygging og drift av Aasta Hansteen-feltet og anlegg og drift av Polarled utviklingsprosjekt og Kristin gasseksportprosjekt
(Innst. 389 S (2012–2013), jf. Prop. 97 S (2012–2013))
2. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i energiloven
(Innst. 390 L (2012–2013), jf. Prop. 113 L (2012–2013))
3. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i lov om statlig naturoppsyn
(Innst. 391 L (2012–2013), jf. Prop. 121 L (2012–2013))
4. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Nikolai Astrup og Siri A. Meling om en stortingsmelding om rikets miljøtilstand
(Innst. 303 S (2012–2013), jf. Dokument 8:53 S (2012–2013))
5. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om norsk naturmangfold
(Innst. 409 S (2012–2013), jf. Dokument 8:66 S (2012–2013))
6. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i naturmangfoldloven og friluftsløven
(Innst. 386 L (2012–2013), jf. Prop. 145 L (2012–2013))
7. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i naturmangfoldloven
(Innst. 387 L (2012–2013), jf. Prop. 134 L (2012–2013))
8. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om samtykke til ratifikasjon av Nagoya-protokollen til konvensjon om biologisk mangfold av 22. mai 1992, om tilgang til genressurser og en rettferdig og likeverdig fordeling av fordeler som følger av bruken av disse ressurser av 29. oktober 2010
(Innst. 410 S (2012–2013), jf. Prop. 137 S (2012–2013))
9. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om samtykke til ratifikasjon av 20. juni 2012 om opprettelse av Det globale institutt for grønn vekst (Global Green Growth Institute)
(Innst. 402 S (2012–2013), jf. Prop. 139 S (2012–2013))
10. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om endringer i kirkeloven
(Innst. 363 L (2012–2013), jf. Prop. 78 L (2012–2013))
11. Referat

Presidenten: Representantene Henning Skumsvoll ogLine Henriette *Hjemdal*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Det foreligger én permisjonssøknad:

- fra representanten Ine M. Eriksen *Søreide* om permisjon i tiden fra og med 7. juni til og med 11. juni for å delta i møte i den norske FN-delegasjonen i New York samt nordisk-baltisk møte, NB 8-møte, i Washington.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Afshan Rafiq, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Afshan Rafiq er til stede og vil ta sete.

Sak nr. 1 [09:01:00]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om utbygging og drift av Aasta Hansteen-feltet og anlegg og drift av Polarled utviklingsprosjekt og Kristin gasseksportprosjekt
(Innst. 389 S (2012–2013), jf. Prop. 97 S (2012–2013))**Presidenten:** Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Tor-Arne Strøm (A) [09:02:02] (ordfører for saken): I dag står vi overfor en stor og viktig sak for landet og kanskje spesielt for vår nordlige og vår midtre landsdel. Den verdiskapingen som vil skje med dette prosjektet, vil ha stor betydning for verdiskaping og ikke minst arbeidsplasser i Nord-Norge og Midt-Norge.

Komiteen er kjent med at det i dag er et høyt aktivitetsnivå i petroleumssektoren. Dette har medført at rettighetshaverne har hatt et behov for å inngå kontraktsmessige forpliktelser før plan for utbygging og drift er godkjent. Komiteen understreker at inngåelse av slike kontrakter gjøres på rettighetshavernes risiko og binder ikke opp myndighetenes behandling av plan for utbygging og drift. Aasta Hansteen-utbyggingen vil imidlertid åpne en ny petroleumsprovinc i det nordlige Norskehavet. Dette nye felt-senteret vil antagelig få stor betydning for selskapenes videre interesse for denne nordlige delen av Norskehavet.

Nordområdene får stadig større betydning for den norske petroleumsnæringen. Det er svært positivt at både logistikk og drift vil skje fra Nord-Norge. Petroleumsnæringen har blitt en viktig vekstimpuls for våre nordområder. Aasta

Hansteen, Polarled og Kristin gasseksportprosjekt vil være med på ytterligere å styrke den positive utviklingen i Nord-Norge og Midt-Norge.

I petroleumsindustrien i nord har det vært en meget god utvikling i Helgeland, Harstad og Hammerfest. Det har skapt et stort engasjement. Det var også en svært viktig beslutning av BP og Statoil å legge sine subsea-lager til Sandnessjøen.

I behandlingen av St.prp. nr. 60 for 2006–2007 om StatoilHydro-fusjonen ble det av komiteen påpekt i Innst. S. nr. 243 for 2006–2007 at det fusjonerte selskapet ville få svært stor markedsandel på norsk sokkel. I innstillingen fra komiteen het det bl.a. at det må stilles strenge krav til lokal verdiskaping ved godkjenning av framtidige utbyggingsplaner.

Det er svært gledelig at Statoil har fulgt opp dette med bl.a. etableringen av Drift Nord. Videre ser vi at Statoil har et tungt letemiljø på sitt kontor i Harstad.

Komiteen viser også til de store både nasjonale og regionale sysselsettingsvirkningene som vil finne sted, ifølge konsekvensutredningen.

Komiteen vil peke på at driftsorganisasjonen vil bli lagt til Harstad, helikoptertransporten vil foregå fra Brønnøysund og forsyningsbasen vil bli lokalisert i Sandnessjøen. Komiteen deler departementets vurdering av at dette vil kunne bidra til å styrke det petroleumsrettede næringslivet på Helgelandskysten.

De tre nordnorske fylkeslagene i Arbeiderpartiet vedtok i sitt felles fylkestyremøte i Troms 3. og 4. februar 2013 å arbeide for etablering av driftsorganisasjonen til Aasta Hansteen i Harstad. I det samme vedtaket sa arbeiderpartilagene i Nord-Norge:

«Det må etableres en fremskutt driftsorganisasjon på Helgeland, som gis utvidede oppgaver i forhold til innkjøp og tekniske tjenester. For den petroleumsrettede industrien i Helgelandsregionen må nærhet til basefunksjonene gis samme betydning som nærhet til driftsorganisasjonen.»

Gjennom de svar som er referert i vedlegg i proposisjonen til bl.a. Nordland fylkeskommune og Alstahaug kommune, legges det ikke opp til at underleverandører knyttet til vedlikehold og modifikasjon kan etablere seg nært forsyningsbasene. Grunnen til dette er at lisensen krever at ledelse og 70 pst. av studie- og prosjekteringsaktiviteter/engineering må etableres mindre enn 45 minutter fra lokalt driftskontor i Harstad.

Om denne praksisen også brukes på alle framtidige utbygginger, vil Statoil sterkt sentralisere bl.a. engineeringen knyttet til Drift Nord. Her bør en se til de merknader komiteen hadde under behandlingen av fusjonen, som skapte det Statoil en ser i dag, som referert til tidligere.

I det videre arbeidet er det viktig å legge til rette for fortsatt vekst og utvikling i nordområdene våre, som følge av petroleumsnæringen. Dette betyr ikke at selskaper og leverandørindustri skal etablere seg på alle steder og i alle kommuner. Mer likestilling mellom basebyer og driftsbyer vil gjøre hele petroleumsnæringen betydelig mer dynamisk. Valg av etableringssteder vil da i større grad skje som følge av ikke minst kompetanse, innovasjon og kommer-

siell konkurransekraft. Det er viktig å tenke langsiktig, og det gir forutsigbarhet, ikke minst med hensyn til utredning av nye arealer.

Jeg anbefaler hermed komiteens innstilling.

Per-Willy Amundsen (FrP) [09:07:05]: I dag har jeg tatt på meg et rødt slips. Det er ikke et uttrykk for et politisk hamskifte, men det er faktisk et uttrykk for litt feiring. Det prosjektet vi vedtar i dag, er av stor betydning. Det er selvfølgelig av stor betydning for landet, men det er også av stor betydning for Nord-Norge. Dette er det neste skrittet i nordområdesatsingen. Dette er den reelle nordområdesatsingen, som heldigvis et samlet storting sier ja til i dag. Det er viktig, for det kommer til å skape ringvirkninger: arbeidsplasser, muligheter, optimisme og vekst i den nordnorske landsdelen.

Som det ble sagt fra saksordføreren, er det Harstad som med Drift Nord får driftsorganisasjonen, Brønnøysund og Sandnessjøen får sitt, men det er også mange andre i den nordnorske landsdelen som kommer til å nyte godt av det.

Jeg synes vi skal være litt romslige i dag og glede oss over at vi faktisk gjør dette viktige vedtaket om Aasta Hansteen.

Jeg må dessverre helle litt malurt i begeret: Denne saken har ikke hatt den forutsigbare behandlingen som den burde hatt. Dessverre behandler vi denne saken litt forsinket. Årsaken til det er at vi har å gjøre med det jeg oppfatter som litt vel mye forsiktighet fra energi- og miljøkomiteens side. Når man på bakgrunn av en relativt dårlig dokumentert e-post – som kommer 24 timer før det opprinnelige avgivelsestidspunktet – fra en herværende miljøorganisasjon velger å utsette saken, med de signalene det innebar, er det all grunn til å være kritisk. Det er ikke normal saksbehandling, og det bør ikke være normal saksbehandling i Stortinget at man utsetter en sak på grunn av at én person fra én miljøorganisasjon kommer med noen rimelig horrible påstander. Det er for øvrig også påstander hvor absolutt alt har blitt tilbakevist.

Og når en først er inne på malurt: Dette er det neste logiske og fornuftige skrittet i nordområdesatsingen, men det er altså ikke mer en to dager siden vi fikk en ganske nedslående nyhet når det gjelder den kanskje neste satsingen i nordområdene, som handler om Johan Castberg-feltet, som nå dessverre ser ut til å bli utsatt. Årsaken til det har å gjøre med at vi har en regjering som ved å sende signaler om økt skattlegging på norsk sokkel faktisk bryter med det som har vært det helt fundamentale prinsippet for norsk petroleumpolitikk, nemlig forutsigbarhet. Den forutsigbarheten som skiftende regjeringer har stått for gjennom flere tiår, rokker den rød-grønne regjeringen ved nå. Det synes jeg er svært trist, og det er noe som setter nordområdesatsingen i fare, og som gjør at vi kanskje ikke får til den utviklingen som man gjerne skulle ønske.

Jeg vil bare rette en advarende pekefinger mot det. Vi skal i hvert fall gjøre hva vi kan etter valget, og med en eventuell ny borgerlig regjering, for å videreføre det som er det fundamentale prinsippet i norsk petroleumpolitikk, nemlig forutsigbarhet. Ja, vi kan operere med høye skatter, men det kan vi bare gjøre av én

grunn, nemlig at vi er forutsigbare i måten vi opererer på.

Det er et samlet storting som kommer til å vedta Aasta Hansteen i dag, og det er kjempebra – også de som, særlig fra dette partiet som heter SV, bruker all sin tid, på inn- og utpust, på å snakke ned petroleumsbransjen og snakke ned de fantastiske verdiene vi har som følge av norsk olje og gass. De kommer også til å stemme for. Det er jeg svært glad for, og enn så lenge er det også der stor avstand mellom ord og handling.

Nikolai Astrup (H) [09:12:30]: Det blir ikke ringer i vannet før steinen er kastet. Aasta Hansteen er en slik stein, som sammen med utviklingen av Polarled utviklingsprosjekt og Kristin gassseksportprosjekt danner utgangspunkt for en helt ny satsing og aktivitet i nord, med potensielt store ringvirkninger for Norge generelt, og for lokalsamfunnet i nord og langs Helgelandskysten spesielt.

Produksjonen av olje har falt betydelig siden toppåret for nesten ti år siden, og mye av dette volumet er erstattet med gass. Dersom vi skal opprettholde vår gassseksport til Europa og bidra til at gass fortsatt kan være en miljøvennlig og fremtidsrettet bro til lavutslippssamfunnet, også etter 2020, er vi nødt til å finne og utvikle flere forekomster. Aasta Hansteen vil være en begynnelse på dette, og Polarled og Kristin legger til rette for at flere gassfunn i området kan finne veien til markedet.

Vi gjør nå betydelige infrastrukturinvesteringer, og vi må håpe at dette legger grunnlaget for utviklingen av flere gassfelt i nord.

Alle felt som utvikles i Norge, er sårbare for svingninger i gassprisene. Det gjelder også dette. Dersom gassprisen faller med 33 pst., vil prosjektet ha en negativ nåverdi på drøye 6,5 mrd. 2012-kroner. Samtidig ser vi at det ikke bare er produktprisene som gjør prosjekter på sokkelen sårbare. En serie med betydelige overskridelser på feltutbyggingen på norsk sokkel de senere årene viser med all tydelighet behovet for god prosjektstyring og kostnadskontroll. Kostnadene ved overskridelsene betales som kjent i hovedsak av fellesskapet.

Aktiviteten rundt Aasta Hansteen-feltet vil bidra til å skape nye arbeidsplasser i landsdelen. Driftsorganisasjonen legges til Harstad, helikoptertransporten vil foregå fra Brønnøysund, og forsyningsbasen vil bli lokalisert i Sandnessjøen. Dette vil utvilsomt være positivt for næringslivet på Helgelandskysten.

Høyre merker seg at Olje- og energidepartementet har samtykket til at rettighetshaverne har pådratt seg kontraktsforpliktelser på ca. 20 mrd. kr før Stortinget har godkjent planen for utbygging og drift av Aasta Hansteen. Kanselleringskostnadene utgjør 1,3 mrd. kr. Vi mener kanselleringskostnader i denne størrelsesordenen kun må forekomme unntaksvis, fordi store kanselleringskostnader kan bidra til å så tvil om Stortingets uavhengighet, ettersom staten må bære mesteparten av regningen dersom prosjektet ikke godkjennes av Stortinget.

Energimarkedene i verden er i kraftig endring. Utvinning av store skifergass- og skiferoljefelt i USA har bidratt til å endre handelen med olje og gass i det globale marke-

det og redusere prisene på kull som eksporteres fra USA. I Storbritannia er det nylig oppdaget betydelige skifergassforekomster som, hvis de blir utvinnet, kan bidra til å gjøre Storbritannia selvforsynt med gass i flere tiår. Det kan slå direkte inn på norsk gassseksport generelt, og på Ormen Lange spesielt. Samtidig fortsetter Europas storstilte satsing på fornybar energi, og utviklingen av kvotemarkedet etter 2020 er nå under diskusjon i EU. I nord åpner det seg nye muligheter for eksport av LNG etter hvert som isen trekker seg tilbake, og transportrutene østover endres.

Gass er et klimavennlig alternativ til kull, og Norge må arbeide aktivt for å sikre at gassen fortrenger kull i våre viktigste markeder. Det gjør vi best gjennom tydelige signaler om forutsigbarhet og langsiktighet i norske gassleveranser, og gjennom en mest mulig kostnadseffektiv gassinfrastruktur fra norsk sokkel til våre viktigste markeder.

I sum er det mange faktorer som påvirker Norges stilling som gassnasjon i både positiv og negativ retning. Høyre mener derfor det er på tide å legge frem en gassmelding som gir Stortinget anledning til å diskutere hvordan Norge bør posisjonere seg som energi- og gassnasjon i årene som kommer. Vi foreslo en gassmelding da Stortinget behandlet petroleumsmeldingen, men ble dessverre nedstemt av regjeringspartiene. Det har ikke blitt mindre aktuelt med en gassmelding siden den gang.

Lars Egeland (SV) [09:16:39]: Det er en enstemmig komité som innstiller på å godkjenne planen for utvikling og drift av Aasta Hansteen og Polarled. Saksordføreren har orientert godt om saken og de lokale ringvirkningene som prosjektet vil medføre.

Det har vært noe diskusjon og usikkerhet, bl.a. har det vært stilt spørsmål om økonomien i Aasta Hansteen-utbyggingen. Det gjorde at energi- og miljøkomiteen utsatte avgjørelsen i en uke, og representanten Amundsen kritiserer dette. Det finner jeg helt meningsløst: At vi senket framdriften i Stortingets vedtak og tok en uke ekstra for å sikre oss at det var kvalitet over avgivelsen av et så stort prosjekt, skulle bare mangle.

Fra SVs side finner vi det viktig å understreke det som også står i merknadene fra komiteen, at departementet forutsetter at utbyggingen vil være lønnsom også hvis Aasta Hansteen vil måtte bære kostnadene ved Polarled alene, altså uten at andre felt enn Aasta Hansteen knyttes til gassrørledningen.

Det er viktig at Stortinget står helt fritt og ikke i framtiden møter kostnadene knyttet til Polarled som et argument for å åpne andre felt.

Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti peker på muligheten for forlenging av rørledningen for å kunne transportere gass fra Barentshavet. Det er viktig å si at det er et forhold som ikke ligger til grunn for vedtaket i dag. Hvorvidt gass fra Barentshavet skal transporteres i rør eller ha ilandføring, er ikke avgjort. For SVs del vil det være miljø- og klimahensyn, og deretter spørsmålet om de lokale ringvirkningene, som vil avgjøre det.

Representanten Astrup var inne på at utviklinga i gassmarkedet er usikker. Prisen på gass påvirkes dels av dumping av kull på det europeiske markedet, en stor ut-

bygging av fornybar energi i Europa, at USA gjør mye på energiøkonomiseringssiden samt at de har økt produksjonen av skifergass. Hensynet til klimaet tilsier sterkt redusert bruk av fossil energi. Det tilsier igjen at vi må føre en politikk som ikke baserer seg på økt etterspørsel verken etter olje eller gass. Dette, samt hensynet til fastlandsindustrien, var grunnlaget for regjeringas justering av skatteregimet for oljesektoren.

Summen av dette gjorde at Statoil valgte å utsette planene for Johan Castberg-feltet, og det viser nettopp vanskeligheten med å få økonomi i såkalt marginale felt.

Jeg registrerer opposisjonens kritikk mot at det har blitt inngått kontrakter for store beløp før denne PUD-en er kommet til Stortinget. Selv om Stortinget står fritt til å si nei til utbyggingen, er det klart at et slikt nei vil føre til store kontraktskostnader som for en stor del blir dekt av norske skattebetalere.

På den annen side er dette en bransje der store kostnader er involvert, også om man går langsommere fram og venter på å inngå kontrakter til Stortinget har sagt sitt. Høyre og Fremskrittspartiet er jo ellers svært opptatt av at tempoet innen petroleumsindustrien skal være høyt, så beklagelsen over forhåndsinngåtte kontrakter betrakter jeg i stor grad som krokodilletårer. Det er imidlertid viktig å påpeke – som komiteen gjør – at inngåelse av kontrakter på forhånd skal være unntaket. Det betyr at PUD-er må komme til Stortinget på et tidligere tidspunkt.

Så mener SV, i motsetning til Høyre og Fremskrittspartiet, at det er viktig å få til en politikk der vi justerer ned tempoet i investeringene i olje- og gassektoren, både av hensyn til norsk fastlandsøkonomi og til klimaet.

I denne saken konstaterer vi at det i regionen er store forventninger til Aasta Hansteen-utbygginga, og at det er stor tilfredshet med prosjektet. SV vil som sagt ha et lavere tempo, og vi er spesielt opptatt av å verne Lofoten, Vesterålen og Senja. Men vi sier ikke nei til alle utbygginger, og dette er ett eksempel på en utbygging som vi støtter. Vi vil nå få lov til å gratulere Nordland med prosjektet.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [09:21:29]: Jeg tok også på meg rødt slips i dag, men det var ikke like bevisst fra min side som fra Amundsens med hensyn til feiring. Men vi kan også fra Kristelig Folkepartis side være med på å sende en gratulasjon til Nord-Norge og til det prosjektet vi i dag skal vedta.

Mitt innlegg i dag knytter seg til at dette har vært en spesiell sak. Det har for så vidt vært kort behandlingstid. Underveis i arbeidet med saken i komiteen har det også vært endrede rammebetingelser. Derfor har jeg behov for – i likhet med representanten Egeland – å vise til en egentlig inkonsekvens i representanten Amundsens innlegg, for han er selv kritisk til endringene som kom i revidert budsjett. At ikke vi som komité da skal kunne ta en ekstra runde og bruke et par uker, når det ikke har noe å si for prosjektet – stille grundige spørsmål og få gode svar – da undrer jeg meg på hva komiteen egentlig skal gjøre. Så jeg er takknemlig for at komiteen valgte å gå en liten ekstrarunde for å være trygge på at det endrede kostnadsbildet – og vi har fått stor kritikk for at en kommer til å

gjennomføre dette – ikke skal påvirke totalen i prosjektet. Vi stilte spørsmål om lønnsomhet. Det var usikkerhet om gasspriser, og en hadde for så vidt også sett ulike anslag – i perspektivmeldingen brukte en vel 193 øre per standard kubikkmeter gass, mens en i arbeidet her har sett at Statoil og Olje- og energidepartementet opererte med ca. 200 øre. Det er vanskelig å anslå gasspriser. I mine undersøkelser har jeg fått mange ulike anslag tilbake. Men derfor legger vi til grunn de svarene vi har fått fra departementet, og vi stoler på de vurderingene som er gjort der.

Det samme gjelder også for endringer i skattesystemet. Vi mente at det var viktig å stille spørsmål med hensyn til nye felt som eventuelt – eller forhåpentligvis – skal knyttes til dette prosjektet, og få bekreftelser fra departementet.

Dette er den tredje PUD-en vi behandler nå i vår. Jeg har behov for å knytte noen kommentarer til Stortingets mål når det gjelder elektrifisering. I prosjektet Aasta Hansteen – og for så vidt også for de omliggende utbyggingene som vil komme – var det et spørsmål om nå eller aldri for elektrifisering. Derfor mener vi at det burde vært grundigere vurdert, og det burde vært grundigere utredet. Vi legger til grunn at det skal komme nye felt i området. Det betyr at det er ekstra viktig at en nå kan se på muligheten på en mer – jeg vil si – grundig måte, sånn at en når de nye feltene kommer, kunne hatt mulighet for elektrifisering der også. Nå er den muligheten ikke til stede.

Derfor synes Kristelig Folkeparti at det er et paradoks at vi i lønnsomhetsberegningen av Polarled legger til grunn andre utbygginger rundt Aasta Hansteen, og ikke velger å gjøre de samme vurderingene når det gjelder elektrifisering. Det er åpenbart at hvis en får til elektrifisering på Aasta Hansteen eller andre lignende prosjekter, f.eks. Utsirahøyden, vil det kunne brukes på de andre plattformene og feltutbyggingene. Derfor mener vi at en burde kunne sett mer i den retningen, også når det i dette tilfellet gjelder elektrifisering. Jeg konstaterer at denne utbyggingen – bare Aasta Hansteen – gir ca. 218 000 tonn CO₂-utslipp i året. Det går i feil retning.

Jeg vil, i likhet med representanten Astrup, vise til merknadene våre om preinvesteringer. Det begrunnes med at det er et høyt aktivitetsnivå. Derfor vil jeg – også fra Kristelig Folkepartis side – understreke at det høye aktivitetsnivået og de relativt store kostnadssprekkene vi har sett i ulike prosjekter, krever streng kontroll. Det krever også at en fra departementets side følger opp prosjektene og sikrer at det ikke blir stor kostnadssprekk. Det betyr også at i disse tre prosjektene – PUD-ene – vi har hatt, er det i dette tilfellet preinvesteringer på ca. 20 mrd. kr. Vi hadde Ivar Aasen-feltet som var på ca. 8 mrd. kr, og vi hadde Gina Krog-feltet på ca. 16 mrd. kr – totalt ca. 43 mrd. kr i preinvesteringer. Vi hadde også til sammen ca. 4,3 mrd. kr i eksponering, inkludert kanselleringskostnader. Det er store summer, og derfor er jeg glad for at vi er tydelige på at dette skal være unntaket. Det skal ikke være hovedregelen. Fra Kristelig Folkepartis side mener vi det er et viktig signal at vi her i Stortinget er tydelige på det – jeg registrerte at også representanten fra SV var det – og at et flertall her mener at dette skal være unntaket og ikke hovedregelen.

Borghild Tenden (V) [09:26:46]: Mye er allerede sagt, men siden vi er det eneste partiet på Stortinget som kommer til å stemme imot utbygging, vil jeg knytte noen ord til bakgrunnen for det. Jeg må nok skuffe en entusiastisk Amundsen.

Venstre mener norsk olje- og gasspolitikk må ta utgangspunkt i at vi og Europa lykkes med vår klima- og energipolitikk. Lykkes Europa med de målene de har satt seg, vil gass fort bli for dyr sammenlignet med fornybar energi, og etterspørselen og gassprisene vil – som flere har vært inne på – fortsatt synke. Mange felt vil fortsatt være lønnsomme, men nye felt – spesielt mindre og marginale felt – vil med den kostnadsveksten vi har sett i markedet og med noe lavere gasspriser, fort være ulønnsomme. Dette hadde ikke vært så problematisk hvis det hadde vært slik at de private bedriftene hadde tatt risikoen alene. Men siden staten tar mellom 80 og 90 pst. av risikoen, må vi som beslutningstakere ha gode tall å forholde oss til. Det mener jeg vi ikke har i denne saken. Det bør vi ha når vi behandler slike saker.

Venstre mener det foreligger vesentlig usikkerhet ved sentrale elementer i beregningen. Det går f.eks. ikke fram hvor sensitivt prosjektet er for endringer i gassprisen. Dette er en investering til over 50 mrd. kr, hvor staten gjennom skattesystemet og eierskap vil betale for rundt 80 pst. av kostnadene. Når vi da samtidig vet at det er en marginal utbygging, er det en sentral informasjon for Stortinget hvilken risiko som faktisk er knyttet til fremtidig gasspris.

Et annet punkt som ikke er utredet tilstrekkelig, er spørsmål knyttet til elektrifisering av installasjonen – som også flere har vært inne på. Oljesektoren står for 25 pst. av våre nasjonale utslipp. Stortinget har inngått et klimaforlik som det er vanskelig å se at en kan oppnå dersom en skal holde utenfor hele denne sektoren. Utslippene fra Aasta Hansteen-utbyggingen vil alene føre til økte årlige utslipp på 218 000 tonn CO₂. I tillegg kommer potensielle utslipp fra fremtidige utbygginger i området, som ikke vil få noen elektrifiseringsløsninger dersom muligheten ikke benyttes nå.

Til slutt: Regjeringens praktisering av samtykke og dispensasjoner til tidlig kontraktsinngåelse fratar Stortinget muligheten til en realitetsbehandling av saken, og legger føringer for valg av konseptløsninger og nasjonal verdiskaping. Det er problematisk, men dette er ikke den eneste saken der det har skjedd dispensasjoner fra normal saksgang. Bare den siste tiden kan jeg nevne Edvard Grieg, der plan for utvikling og drift ble levert samme dag som høringsfristen på konsekvensutredningen var gått ut, Martin Linge, der PUD ble levert før høringsfristen på konsekvensutredningen var gått ut, Ivar Aasen, der kontraktsmessige forpliktelser var inngått før stortingsbehandling, og Gina Krog, der også kontraktsmessige forpliktelser var inngått. Hvis det er slik at statsråden mener regelverket er uhensiktsmessig for hans måte å drive oljepolitikk på, må han nesten komme til Stortinget og be om en lovendring. Men vi kan ikke la unntaket bli regelen i en så viktig sektor som petroleumssektoren.

Statsråd Ola Borten Moe [09:30:41]: Jeg har for min egen del rett og slett blått slips. Men det er god grunn til å feire. Det er et svært viktig prosjekt som jeg legger til grunn at Stortinget nå i dag vil gi sin tilslutning til. Det åpner en ny gassprovins i den nordlige delen av Norskehavet. Det etableres betydelig infrastruktur opp dit som muliggjør å «incentivere» ytterligere leteaktivitet. Det har vi god erfaring med fra før, og ikke minst får man økt kapasitet gjennom modne deler av Norskehavet og Haltenbanken, utvidet kapasitet på Nyhamna og en etter vårt skjønn langt mer robust og framtidsrettet infrastruktur. Dette vil skape svært mange arbeidsplasser, og det vil også gi store muligheter for ytterligere ringvirkninger og aktivitetsøkning i framtiden. Endelig vil dette være et viktig bidrag til å sikre Europa en framtidsrettet og miljøvennlig energiforsyning.

Norsk gass står i dag for om lag 20 pst. av Europas gassforbruk. Norge skal være en stabil og forutsigbar leverandør. Det er mitt håp at Europa klarer å gjøre det samme som USA, nemlig å redusere sine CO₂-utslipp betydelig gjennom å fase ut kull og brenne mer norsk gass.

Så tilbake til Aasta Hansteen. Aasta Hansteen var en kvinne som var en pioner i arbeidet for kvinners rettigheter i Norge. Det alene er vel kanskje nok til at Venstre burde ha gått for denne utbyggingen. Polarled-navnet spiller på det faktum at rørledningen krysser Polarsirkelen, og kommer til å bli Norges nordligste gassrørledning.

Feltet ble påvist i 1997. Havydpet er på om lag 1 300 meter. Det er ikke tidligere bygget ut felt på så dypt vann på norsk kontinentalsokkel. Feltet planlegges bygget ut med en Spar-innretning. Det blir verdens største Spar-innretning, og det blir den første i Norge. Hansteen-feltet og Polarledanleggene innebærer investering i ny infrastruktur som åpner for en region i den nordlige delen av Norskehavet.

Planlagt produksjonsstart for feltet er 2017, og forventet produksjonsperiode er ni år. Totale investeringer i Hansteen alene er på om lag 30 mrd. kr.

Driftsorganisasjonen vil bli lokalisert til Harstad, noe som styrker et allerede godt utviklet driftsmiljø der. Helikoptertransporten av personell vil foregå fra Brønnøysund, og forsyningsbasen vil bli lokalisert til Sandnessjøen. Utbyggingen vil bidra til å styrke det petroleumsrettede næringslivet på Helgelandskysten til positive ringvirkninger lokalt og regionalt.

Hvor store effekter man oppnår over tid – av Hansteen-feltet spesielt og av andre felt generelt – avhenger ikke minst av hvor dyktig man er til å utnytte de mulighetene som nå åpner seg både regionalt og lokalt. Jeg er imidlertid stor optimist på vegne av landsdelen og møter stor optimisme og stort pågangsmot der. Jeg føler meg trygg på at vår nordligste landsdel vil vite å utnytte disse mulighetene på samme vis som vi tidligere har sett det lenger sør.

Petroleumsvirksomheten har brakt med seg mye optimisme nordover. Den skal vi ta vare på og videreutvikle. For dem av oss som er opptatt av å ta hele landet i bruk, er dette udelte godt nytt.

Gassen fra Hansteen-feltet vil transporteres gjennom Polarled til Nyhamna. Investeringene i Polarledanleggene

omfatter rørledningen, modifikasjoner og utvidelser av gassprosessanlegget på Nyhamna og Kristin gassseksport. De samlede investeringene er på om lag 24 mrd. kr. Planlagt oppstart er 4. kvartal 2016.

Bak Polarledanleggene står en investorgruppe bestående av rettighetshavere i Hansteen, Linnorm og Zidane og felt tilknyttet Åsgard transport. Gasco har vært involvert i planleggingen og koordineringen av prosjektet. Aktørenes samarbeid og myndighetenes koordinering har gjort at man har funnet en god områdeløsning.

Jeg vil bemerke at dette har vært godt håndverk fra mange involverte parter, og det har gjort at man til sammen har hatt mulighet til å løfte denne betydelige investeringen i avgjørende infrastruktur.

Ledningen er om lag 500 km lang og skal legges på dyp på inntil 1 300 meter. Med en diameter på 36 tommer vil Polarled bli den største rørledningen i verden som er lagt på så dypt vann. Størrelsen gjør at man får kapasitet til å transportere mer enn det som er behovet, til det felt og de funn som har deltatt i prosjektet. Det legges dermed til rette for både stordriftsfordeler og nye funn fra nye deler av sokkelen.

Utvidelsene på Nyhamna vil skje i samarbeid med rettighetshaverne på Ormen lange. De vil samtidig installere et kompresjonsanlegg for å øke utvinningen fra feltet. Det vil gi ytterligere synergieffekter og betydelige besparelser.

Jeg er svært glad for komiteens oppslutning og for et nesten samlet stortings vedtak i dag om utbygging og drift av Aasta Hansteen. Det understreker den samstemmigheten og forutsigbarheten som norsk petroleumspolitik er bygd på.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per-Willy Amundsen (FrP) [09:37:27]: Det er bra å registrere at vi alle kan glede oss i dag, uavhengig av slipsfarge. Vi kan godt være romslige der.

Statsråden nevnte i sitt innlegg forutsigbarheten i norsk petroleumspolitik. Det er fundamentalt viktig. Så registrerer vi nå at den neste store satsingen i nord, Johan Castberg, ser ut til å bli utsatt, nettopp på grunn av at regjeringen endrer på de fundamentale spillereglene som har ligget til grunn for norsk petroleumspolitik – nemlig at man skjerper skattene, og dermed også gjør noe med forutsigbarheten.

Er statsråden enig i det sjefsøkonom Roger Bjørnstad sa til E24, nemlig at Statoils utsettelse av Johan Castberg viser hva som var hensikten med regjeringens skatteendringer?

Statsråd Ola Borten Moe [09:38:34]: Nei, på ingen måte. Johan Castberg – som riktignok ikke er det feltet vi diskuterer i dag – er et svært viktig prosjekt for Norge, det er et svært viktig prosjekt for Nord-Norge. Jeg opplever også at det er et svært viktig prosjekt for lisensen overfor Statoil. Det er et stort oljefunn i Barentshavet. Jeg føler meg trygg på at man etter en gjennomarbeiding av prosjektet vil få både en realisering og en ilandføringsløsning på Veidnes i Finnmark, som forutsatt.

Det er et stort prosjekt, og det er ikke uvanlig at operatørene har behov for å gjennomarbeide og kvalitetssikre denne type prosjekt før man tar endelig investeringsbeslutning.

Jeg har også lyst til å understreke at forutsigbarheten og stabiliteten i det norske petroleumssystemet er det ingen grunn til å sette spørsmålstegn ved. Det betyr imidlertid ikke at det aldri blir foretatt endringer og justeringer. Det har skjedd før, det tror jeg vil skje igjen, i takt med tiden for å realisere det fulle verdiskapingspotensialet.

Oskar J. Grimstad (FrP) [09:39:51]: Som statsråden høyrer, er det uttrykt stor glede over å få på plass denne saka – om enn noko på overtid.

Dette kjempeprosjektet er svært viktig for landet, for Midt-Noreg, og også for klimaet, fordi det vil kunne erstatte kol som energibærer.

Men dette store, viktige prosjektet har likevel ei svakheit. Det er energiforsyninga – altså straumforsyninga – til Nyhamna som er det svake leddet. Når vi no også er kjende med at ferdigstillinga av linja Ørskog–Fardal først er i 2016, og vi veit at det har vore fleire utfall i Nyhamna på grunn av den svakheita som ligg i ei linje, N-0, til Nyhamna, er spørsmåla: Vil statsråden gå inn og forsikre seg om at det ikkje blir ytterlegare forseinkingar på denne linja? Eller vil han gå inn og endre konsesjonsvilkåra til eit gasskraftverk til mange milliardar kroner, som også står klart?

Statsråd Ola Borten Moe [09:40:56]: Jeg tror det er viktig å rydde opp i hva som er hva.

For det første har vi sendt brev til Stortinget der vi redegjør for framdriftsplanen for Ørskog–Sogndal. Den skal stå ferdig i 2016, og jeg har ingen opplysninger som tyder på at det ikke vil la seg gjøre. Som representanten sikkert er klar over, avsluttet Miljøverndepartementet for kort tid siden den siste biten av myndighetsbehandlingen, og alle offentlige tillatelser foreligger nå.

Det er også et spørsmål om kraftforsyningen ut til Nyhamna. Det er et kommersielt forhold som operatøren og lisensen også er nødt til å ta ansvar for. Der har Statnett flere ganger tilbudt å bygge ledning sånn at man kan få en N-1-løsning for Nyhamna. Det har det fra operatørens side ikke vært vilje til å investere i. En sånn løsning må være et resultat av kommersielle forhandlinger mellom partene.

Presidenten: Presidenten synes det er riktig å minne om at det etter Stortingets forretningsorden er slik at både innlegg og spørsmål skal forholde seg til den saken som er til behandling.

Nikolai Astrup (H) [09:42:24]: Da skal jeg ikke stille spørsmål om Johan Castberg, men det hadde jeg heller ikke tenkt å gjøre.

Derimot nevnte jeg i mitt innlegg at Aasta Hansteen-feltet som gassfelt er en viktig del av den langsiktige gassforsyningen som Norge skal bidra med til det europeiske markedet. Jeg nevnte også at Aasta Hansteen-feltet og andre nye gassfelt kommer til å befinne seg i et energimar-

ked som er i endring Det har alltid vært i endring, men vi ser nå at det er mange faktorer som spiller inn – det er flere og sterkere faktorer som spiller inn i det markedet nå enn for bare noen få år siden.

Tidligere har Høyre foreslått at vi derfor bør få en gassmelding til behandling i Stortinget. Er det noe statsråden kunne tenke seg å vurdere?

Statsråd Ola Borten Moe [09:43:16]: Jeg har tidligere opplevd at formålet med en gassmelding har vært knyttet til industriell bruk av gass i Norge snarere enn en senarietenkning og analyse av hva som kan være mulig av markedsutsikter for gass i Europa og andre steder.

Det jeg imidlertid kan forsikre representanten om, er at departementet kontinuerlig, på vanlig vis, holder oppsikt med og vurderer utviklingen både i energimarkedet generelt og i gassmarkedet spesielt – i Europa og andre steder. Jeg deler representantens oppfatning av at energimarkedene er i endring. Jeg har lyst til å tilføye at noen av disse endringene er markedsbasert – basert på nye teknologier og nye ressurser som blir tilgjengelige. Andre er basert på politiske veivalg, ikke minst når det gjelder den politikken som Den europeiske union fører. Det vil være både i Norges interesse og i klimaets interesse at man jobber hardt for å gi norsk gass en større plass i europeisk energiforsyning.

Presidenten: Neste replikant er representanten Kjell Ingolf Ropstad. Representanten Ropstad har bedt om to replikker, og det ser ut til å være plass til det.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [09:44:29]: Mitt spørsmål er om elektrifisering. Men først kan jeg si at for Kristelig Folkeparti har det vært viktig at det i denne saken er snakk om en utbygging når det gjelder gass – og vi ser vesentlig forskjell på det, også i et klimaperspektiv.

Som jeg var inne på i mitt innlegg, synes vi det er et paradoks at en i lønnsomhetsberegningene og i finansieringen i Polarled og gassrørledningen kan tenke områder, mens når det gjelder elektrifisering, er det kun Aasta Hansteen eller kun det enkelte prosjektet som blir tatt med i beregningene og kostnadsanalysen. Dette er ikke et enestående prosjekt i den forstand, men vi ønsker å tenke at når det gjelder nye felt, og særlig når det er snakk om områder, ønsker vi å prøve å få dem elektrifisert. Det er Stortinget enig om, og har klare føringer for, i klimaforliket.

Mitt spørsmål er om ikke statsråden er enig i det. Vil han tenke mer i den retning i framtidige prosjekter, slik at en kan unngå at når dagen kommer, har en ikke utredet grundig nok analyse på elektrifiseringen?

Statsråd Ola Borten Moe [09:45:35]: La meg bare kommentere forutsetningene for spørsmålet som ble stilt.

Det er sånn at operatøren har beregnet tiltakskostnaden for elektrifisering, slik som Stortinget og regjeringen alltid stiller krav om. Det er en tiltakskostnad på 1 966 kr per tonn CO₂ over en periode på 15 år. Det er også tatt høyde for at nye funn vil bli faset inn til innretningen. Med andre ord har man lagt til grunn en lengre driftsperiode enn de ni årene som nå ligger på bordet, og man har lagt nye funn inn

i beregningsgrunnlaget. Fremdeles viser tallmaterialet at en vil ha en tiltakskostnad som er langt høyere enn det som skal til for at det skal være mulig å forsvare elektrifisering av Aasta Hansteen-prosjektet.

Her er ting gjort etter boka – og vel så det. Det er sånn at om man aldri så mye vil, klarer man ikke å snu opp ned på realitetene. I dette tilfellet er det ikke fornuftig å elektrifisere feltutbyggingen.

Presidenten: Presidenten har antydnet at representanten Ropstad kunne få to replikker. Nå viser det seg at Venstre allikevel ...

Trine Skei Grande (V) (fra salen): La ham få den.

Presidenten: La ham få den, ja. – Da får representanten Ropstad ordet til sin andre replikk.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [09:46:56]: Takk president, og takk Venstre.

Det er godt å høre at statsråden er opptatt av å tenke i den retning. Så vidt jeg klarte å se av beregningene, var det kun utvidet til 15 år. Det fikk jeg til svar fra statsråden, mens det i PUD-en sto 25 år – så vidt jeg kunne se.

Men uansett er mitt ønske at man kan elektrifisere flere områder. Selv om presidenten var tydelig på at man skal stille spørsmål til denne saken, er jeg opptatt av at framtidige utbygginger faktisk kan elektrifiseres. Da må jeg understreke at vi fra Kristelig Folkepartis side ikke er for at alt skal elektrifiseres. Men vi ønsker i alle fall fakta på bordet til grundige vurderinger, slik at man når man behandler saken i Stortinget, kan ta de riktige avgjørelsene.

Vil statsråden sørge for at også andre aktuelle konsepter som åpner for elektrifisering, legges til grunn i den konsekvensutredningen som kommer til Kastrup, nei, Castberg. Så langt en har sett nå, har Statoil skrinlagt den biten.

Presidenten: Det er for så vidt bra at Stortinget ikke vedtar å bygge ut Kastrup (munterhet i salen).

Statsråd Ola Borten Moe [09:48:03]: Rammene for elektrifisering er lagt på plass både gjennom petroleumsmeldingen og ikke minst gjennom klimaforliket. Der har Kristelig Folkeparti – så vidt jeg forstår – sluttet seg til det som skal være rammene for om felt skal elektrifiseres eller ikke. Da skal det oppfylles noen forutsetninger, f.eks. at det er nok tilgjengelig strøm på land ved tiltakspunktet, og at det skal lønne seg. Det foreligger også en plikt for departementet og operatørene om å jobbe fram og vurdere elektrifiseringen av de løsningene man vurderer. Det skal selvsagt skje.

Det aner meg at her er det et underliggende spørsmål om man vil gå lenger enn det man har vært enige om, og det som Stortinget har vedtatt. Det har jeg ingen planer om å gjøre.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Bendiks H. Arnesen (A) [09:49:35]: Jeg er om kort tid ferdig med mine 16 år som stortingsrepresentant, og ingenting er bedre enn å bruke et av de siste innleggene i Stortinget til å snakke om noe som gir verdiskaping og sysselsetting i nord. Verdiskaping og arbeidsplasser er jo avgjørende viktig for å kunne ha noe å fordele i et velferdssamfunn.

Aasta Hansteen-feltet ble påvist i 1997, og produksjonsstart forventes i 2017. Dette viser med all tydelighet hvilken grundighet som både selskapene og myndighetene underkaster slike saker, før avgjørelsene blir tatt. Dette viser også hvor viktig det er å tenke langsiktig i slike saker, og hvor viktig det derfor er å gi forutsigbarhet med hensyn til utredning av nye arealer.

Jeg er glad for at den rød-grønne regjeringen har som et klart mål at leteaktiviteten etter olje og gass skal opprettholdes, og at oljeindustrien må få tilgang til interessante leteareal. Det er dette som har gjort at så mye spennende har skjedd i petroleumssektoren både i nord og sør under denne regjeringen.

Med dagens behandling vil det skapes store og etterlengtede ringvirkninger i nord. Med driftsorganisasjonen lagt til Harstad, helikoptertransporten fra Brønnøysund og lokalisering av forsyningsbasen i Sandnessjøen vil det skapes viktig virksomhet over et stort område i nord. Jeg er glad for at komiteen er samlet om hovedtrekkene i den foreliggende innstillingen, og at vi dermed kan følge den tidsplanen som er nødvendig.

Jeg registrerer at partiet Venstre – sin vane tro – er imot slik næringsutvikling i nord. Dette har nærmest blitt et varemerke for Venstre.

La meg i denne forbindelse også uttrykke en smule forbauselse over et oppslag i avisen Harstad Tidende sist lørdag. Her uttrykker representanten Per-Willy Amundsen fra Fremskrittspartiet skuffelse over de andre partiene i komiteen, fordi de ville ha noen få dager til for å kvalitets sikre og behandle saken i komiteen. I avisinnlegget kunne det oppfattes som om det var representanten Amundsen og Fremskrittspartiet som fikk denne saken klar til behandling til Stortinget i dag. Jeg synes slik framheving av egen fortreffelighet er uheldig, særlig når det er direkte feil, og når komiteen står sammen om saken, i tråd med regjeringens syn. Slike merkelige utspill burde vi vært spart for.

Oskar J. Grimstad (FrP) [09:52:43]: Ein samla komité går inn for å godkjenne planen for utbygging og drift av Aasta Hansteen-feltet og å gi løyve til anlegg og drift av Polarled utviklingsprosjekt og til anlegg og drift av Kristin gasseksportprosjekt i samsvar med planane som ligg føre.

Utbygginga av Aasta Hansteen og Polarledanlegga inneber investeringar i ny infrastruktur som vil opne opp for ein ny gassregion i den nordlege delen av Norskehavet, og vil vere eit viktig steg vidare nordover. Polarled, Aasta Hansteen-feltet, utviding av gassprosjektanlegget på Nyhamna og Kristin gasseksport står samla for ei investering på om lag 77 mrd. kr og er derfor eit stort og viktig prosjekt. Det er svært gledeleg når media kan fortelje at lokale bedrifter står i kø for å få vere med på denne gigant-

utbygginga, og det er god grunn til å gi honnør til Navitas Network – organisasjonen for bedrifter og aktørar innanfor olje- og energibransjen – som samordnar dei lokale bedriftene slik at samarbeidet gjer dei store nok til å delta i prosjekta vi her snakkar om. Kortreist, god kompetanse er ein realitet på bakgrunn av godt samarbeid, og det er svært bra.

Men er så alt såre vel med omsyn til denne elles så viktige utbygginga? Nei, dessverre er det ikkje slik. Gassprosesseringsanlegget ved Nyhamna blir i dag drive med såkalla N-0 forsyningsssikkerheit, dvs. at ein feil i nettet kan vere nok til at anlegget mistar straumforsyninga og går i svart. Dette er rett og slett ikkje godt nok og er ein del av saka. Då er det underleg at ein har investert milliardar i eit gasskraftverk som står der utan å gjere nytte for seg i det heile. Dette er meiningslaust, og Framstegspartiet har derfor tatt til orde for at det må brukast som reserve fram til nødvendige alternativ er på plass.

Vidare har det vore forventningar til etablering av eit regionalt gassuttak på Nyhamna heilt sidan 2004, då Ormen Lange-konsesjonen blei behandla. Lokale og regionale aktørar og samarbeidsorganisasjonar har stått hardt på for å få etablert dette regionale gassuttaket. Under ombygginga og revisjonsarbeidet som no skal gjerast på Nyhamna, er det mogleg å få dette på plass innanfor ei fornuftig økonomisk ramme, i motsetning til å gjere denne typen arbeid i eit såkalla varmt anlegg i drift. Eg vil òg spørje kor Arbeidarpartiet står i denne saka, spesielt på bakgrunn av følgjande vedtak i Møre og Romsdals Arbeidarpartis årsmøte 17.–18. mars der følgjande blei vedteke:

«Møre og Romsdal Arbeiderparti krever i forbindelse med konsesjon for utviding på Nyhamna at det stilles krav om at det regionale gassuttaket blir ferdigstilt.»

Også frå LO er det tyst, og fylkesordføraren i Arbeidarpartiet har vi ikkje høyrte noko meir frå. I Fræna kommune har politisk leiing gjort det dei kan gjere, men dessverre: Vi har ikkje fått med oss nok. Arbeidarpartiet sviktar Romsdalsregionen igjen, og det er svært beklageleg.

Else-May Botten (A) [09:56:06]: Dette er en historisk dag. I Arbeiderpartiet bruker vi jo slagordet «Vi tar Norge videre», og det mener jeg absolutt vi gjør i denne saken.

I dag står det en sterk kvinne i front. Gassfeltet vi i dag skal behandle, er oppkalt etter en kvinnelig kunstmaler – Aasta Hansteen – som hadde stor suksess og ble en markant samfunnsdebattant, som statsråden sa i stad. Dagens utgave av Aasta Hansteen er et trehodet funn, navnefestet til Luva, Haklang og Snefrid Sør. Hun ligger på 1 300 meters dyp, og den innholdsrike gassen hun har samlet opp, skal nå sendes 418 km i rør, helt til Nyhamna på Aukra. Utvidelsen på Nyhamna vil skje i samarbeid med rettighetshaverne på Ormen Lange, og i forbindelse med utvidelsene på Nyhamna vil Ormen Lange installere et kompresjonsanlegg for å øke utvinninga fra feltet. De totale investeringene for utbygginga av Aasta Hansteen-feltet er anslått til hele 30,1 mrd. kr, og de totale investeringene på Polarled utviklingsprosjekt og Polarledanleggene er anslått til hele 24,1 mrd. kr. Det er store summer vi snakker om. Investeringene vil bidra til enorme inntjeningar og gagne gassmarkedet og samfunnets innbyggere.

Møre og Romsdal anses som den mest utsatte delen av Midt-Norge med tanke på kraftsituasjonen. Med utvidelsen på Nyhamna vil kraftforbruket øke. Det gjør at kraftlinjen Ørskog–Sogndal blir svært viktig å få på plass. Arbeiderpartiet forventer at operatørene gjennomfører en utredning av den framtidige kraftforsyningssituasjonen på Nyhamna, og at dette skjer i samråd med Statnett innen 1. juli 2014. For med denne forbruksøkningen vil et eventuelt utfall av ledningene få enda større konsekvenser enn det ville ha i dag. Det har i den sammenheng også vært en diskusjon om det kan påvirke mulighetene for en framtidig tilkobling av et eksportrør for en overføring til Fræna. Vi forutsetter at Polarled-prosjektet ikke blir til hinder for en tilknytning av et framtidig gassuttak på Nyhamna. Denne utbyggingen vil bidra til økt sysselsetting, ikke bare i Møre og Romsdal, men også på hele Helgelandskysten.

I Møre og Romsdal har det vært stor iver etter å få til et vedtak om ilandføring av Aasta Hansteen-gassen på Nyhamna, og det lokale engasjementet har vært utrolig stort. Ordføreren i Aukra har i samarbeid med fylkeskommunen, flere andre kommuner i nærliggende områder, NHO og LO stått på i lang tid, fordi vi vet at det er viktig å etablere gode samarbeidsforum i alle faser i slike prosjekt. Vi mener at dette er en gledens dag, og vi ønsker gassen fra denne innholdsrike dama velkommen. Jeg mener at dette vil gi gode ringvirkninger lokalt, regionalt og nasjonalt.

Torgeir Dahl (H) [09:59:31]: Denne saken, som jo består av tre saker med klare sammenknytninger, vil åpne opp for en ny gassregion i den nordlige delen av Norskehavet og på sikt kunne gi en videre gassrørtilknytning til Barentshavet. Samlet utgjør prosjektene investeringsrammer på over 54 mrd. 2012-kroner med betydelige direkte og indirekte sysselsettingseffekter for vårt næringsliv – ikke bare i utbyggingsfasen, men også i driftsfasen.

Departementet viser til at prosjektene er samfunnsøkonomisk lønnsomme og robuste, basert på operatørenes planer og anslag. Sårbarheten ligger primært i den fremtidige gassprisen. Men prosjektene er samtidig teknisk krevende. Polarled-prosjektene innebærer legging av rørledninger ned til inntil 1 300 meters havdyp. Med en diameter på 36 tommer vil dette være den største gassrørledningen i verden på så dypt vann. Diameteren på 36 tommer – altså over 90 cm – er betydelig overdimensjonert for å kunne ta gass fra nye felt og nye funn, inklusive eventuelt nye funn i Barentshavet.

Nyhamna på Aukra blir nå det nye store gassknutepunktet i Norge, med de betydelige ringvirkningene dette vil kunne få for hele Nordvestlandet.

Litt historie: Da Stortinget i 2004 valgte ilandføring av gassen fra Ormen Lange-feltet, var en viktig begrunnelse at dette ville kunne legge grunnlaget for industriell bruk av gassen i regionen. Det ble derfor fra Stortinget klart uttrykt – fra alle partier i Stortinget, unntatt Sosialistisk Venstreparti – at det måtte legges til rette for regional distribusjon av gassen, både som energikilde og som råstoff. Det må imidlertid understrekes at dette ikke ble en del av konsesjonsvilkårene til Ormen Lange, men referatet fra debatten viser klart forventningene fra Stortinget.

Høyre sammen med Fremskrittspartiet har lagt inn en merknad som understreker denne klare ambisjonen om at gassilandføringen fortsatt skal legge et grunnlag for fremtidig regional bruk av gassen. Jeg siterer fra merknaden:

«... det forutsettes at Polarled-prosjektet, med tilhørende modifikasjoner på Nyhamna, gjennomføres uten å begrense mulighetene for tilknytning til de etablerte oppkoblingspunktene for regionalt gassuttak på Nyhamna. Disse medlemmer peker på at Stortinget la til grunn at det skulle legges til rette for regional distribusjon av gassen da Ormen-Lange-konsesjonen ble behandlet i 2004.»

Jeg registrerer at regjeringspartiene ikke ville tilslutte seg våre merknader om å tilrettelegge for et slikt regionalt gassuttak. Spesielt skuffende er det at Arbeiderpartiet, som har et enstemmig fylkesårsmøtevedtak i Møre og Romsdal om et slikt regionalt gassuttak, ikke var villig til å legge dette inn som en fellesmerknad fra komiteen.

Likevel: Det er grunn til å glede seg over denne milepælen når disse prosjektene i dag blir vedtatt i Stortinget – muligens mot SVs to stemmer.

Presidenten: For ordens skyld: Det er så langt bare Venstres to representanter som har varslet at de ønsker å stemme imot.

Ivar Kristiansen (H) [10:02:58]: Jeg skal ikke si at det er en bagatell, men det er uansett en milepæl i dag i og med at det er en stor investering som forestås, det etableres en ny gassregion, og vi får infrastruktur knyttet nordover. Når ting er på plass, passerer vi altså Polarsirkelen – og det innenfor et område som er svært teknologikrevende, men som også stiller noen miljøkrav.

Jeg synes både saksordføreren og statsråden på en utmerket måte har redegjort for innholdet i saken og for hvilket potensial og betydning denne saken har for nasjonen.

Det er ingen tvil om at det kan synes som om det er noen mørke skyer på gasshimmelen for tiden, og at man er bekymret både for det korte og spesielt for det langsiktige prisbildet som dukker opp. Men jeg vil si at så lenge hovedkonkurrenten fortsatt er kull, og i optimisme om at Europa kommer til å gjenreises økonomisk, og at vi får et velfungerende CO₂-marked, skal det også i fremtiden være betydelig plass i markedet for norsk gass. La ikke dette få være usagt fra min side.

I en slik debatt har vi også i dag lagt merke til at spørsmålet om ringvirkninger har sin naturlige del, og det er ingen tvil om at selv om det er foretatt store investeringer på Helgelandskysten, går det for smått prosentvis med å få etablert de store ringvirkningene. Det er helt naturlig at det etablerte miljøet i Norge – med 40 års erfaring og best i verden på sine områder – gjerne har en tendens til å trekke stigen opp etter seg sørfra og vestfra. Men jeg vil bare si det til bransjen, til departement og direktorat: Vær klar over de som har de største ambisjonene om å etablere seg videre nordover, at ringvirkningen er eksemplets makt for å være en døråpner for å komme seg videre i retning Lofoten og Vesterålen.

I den forbindelse har jeg registrert at mange har den

oppfatning at de etablerte strukturer er på plass for evig og alltid. Slik er det selvfølgelig ikke, og det har også statsråden vært inne på. Vi har eksempelvis sett at Tromsø nå begynner å etablere seg som et knutepunkt. Selskap etablerer seg der: Aker Solutions, og regjeringen pekte ut Tromsø som lokalisering for det arktiske petroleumssenteret.

Mitt spørsmål går til statsråden og dreier seg om Bodø. Dette feltet har en plassering 300 km rett vest for Bodø. Det er ikke noen holdning i departementet som går på å ekskludere Bodø som en fremtidig arena for petroaktivitet i Norge?

Trine Skei Grande (V) [10:06:22]: Jeg er litt forundret over at statsråden ikke valgte å svare på de utfordringene som Venstre pekte på i innlegget. Så tenkte jeg at han kanskje skulle tillates å få mer enn ett minutt til å svare på dem, for disse utfordringene er ganske store, både økonomisk og prinsipielt.

Dette er en investering som koster 50 mrd. kr, og rundt 80 pst. av dette betales av staten. Da syns jeg det er ganske viktig informasjon for Stortinget hvorvidt dette er et prosjekt som er sensitivt for gassprisen eller ikke. Dette er ganske mye penger. Det å ikke ha informasjon om dette, det å tro at det norske olje- og gasseventyret kommer til å gå til himmels uansett, det å tro at våre prosjekter og våre produkter på dette området til enhver tid kommer til å være maksimalt etterspurt – det er ikke så lenge siden de råvarene vi produserer her, faktisk var veldig mye billigere. En trenger ikke spole mange tiår tilbake for olje- og gassprisen var noe helt annet enn det vi snakker om i dag. Når det kan stilles spørsmål ved så store investeringer, så syns jeg det er ganske oppsiktsvekkende at vi ikke får svar på det.

Så vil jeg ha svar fra statsråden på én ting: Er regelverket som statsråden skal forholde seg til ved behandling av saker, og rekkefølge, så slitsomt at det er helt umulig å klare å oppnå det? Hvorfor kommer ikke da statsråden tilbake til oss med forslag om en annen måte å gjøre det på, sånn at det er mulig å gjøre det i den virkeligheten som han står i i olje- og gassbransjen?

Jeg skjønner at statsråden, når han skal finne norske historiske helter, vanskelig kommer utenom en god del Venstre-folk, men dét er ikke grunnen til at Venstre stemmer for forslagene. Men når man ikke klarer på Edvard Grieg, ikke klarer på Martin Linge, ikke klarer på Gina Krog, ikke klarer på Ivar Aasen – når man ikke klarer den rekkefølgebestemmelsen, hvorfor gjør man ikke da noe med regelverket?

Så må jeg bare bemerke til slutt: Når man uttaler seg som om en elektrifisering ville være å ha for store ambisjoner på miljø, lurer jeg på hva slags verden man lever i. Det er slik at oljesektoren i Norge står for 25 pst. av utslippene, og dette prosjektet vil føre til årlige utslipp på 218 000 tonn CO₂. Da snakker vi ikke om å overoppfylle kravene – da snakker vi om å bevege oss langt bort fra dem.

Statsråd Ola Borten Moe [10:09:32]: La meg prøve å rydde opp i noen praktikaliteter som flere har vært opptatt av, og la meg starte med elforsyningen og kraftsituasjonen i Midt-Norge. Den har blitt bedre, spesielt etter ferdigstil-

lelsen av Nea-Järpströmmen i 2009, og den kommer til å bli stadig bedre i årene framover.

Det fases inn ny produksjon. Det store grepet ligger selvsagt i ferdigstillelse av Ørskog-Sogndal, planlagt ferdig i 2016, og jeg har som sagt ingen informasjon om at den tidsplanen ikke holder.

I tillegg jobber departementet med ferdigstillelse av linjen over Fosen og vindkraftproduksjon tilsvarende mellom 4 og 5 TWh. Dette bildet ser allerede betydelig annerledes ut. Det vises på prisene allerede i dag, og vil se betydelig annerledes ut i framtiden. Det er jobbet godt og dedikert for å få dette på plass.

Når det gjelder Nyhamna spesielt, er det en forbruksradial. Det er på sett og vis en risiko som operatør tar, om man velger å ligge på N-0 eller N-1. Statnett har, så vidt jeg vet gjort klart overfor lisensen at man kan tilby N-1 mot anleggsbidrag. Jeg legger til grunn at også de representantene som har tatt opp dette spørsmålet, er av den oppfatning at det i så fall er aktøren selv som er nødt til å ta regningen for dette. Det er ikke et oppdrag for det norske fellesskapet i form av høyere nettariiff for oss alle sammen.

Når det så gjelder reservekraftverket, er det bygd for regionen for å sikre kraftforsyningen til regionen. En eventuell bruk av det Statnett-anlegget ved utfall vil forutsette en kommersiell avtale mellom lisensen og Statnett, og i det øyeblikket det foreligger, vil departementet kunne vurdere det.

Tilkoblingspunktet for gass, som flere har vært opptatt av, er også på plass. I det øyeblikket det er en kunde med betalingsvillighet på Nyhamna, vil det også være mulig å ta ut gass til regionalt forbruk.

Prissensitiviteten står nøye beskrevet i proposisjonen, på vanlig vis. Er det sånn at dette ikke er sensitivt? På vanlig vis er det selvsagt sensitivt, som alt vi driver med på norsk sokkel. Men følger man resonnementet til Venstre, ville det naturlige vært å senke skattenivået på norsk sokkel betydelig, sånn at staten ikke ville vært eksponert for risiko og svingninger i internasjonale olje- og gasspriser. Det har vi alltid vært, og det kommer vi også til å være i framtiden. Dette er et lønnsomt prosjekt. Dette bringer Norge framover, og det er viktig å få det til. Likevel stemmer man mot, og det er uforståelig.

Ja, dette er en del av løsningen. USA reduserer nå sine CO₂-utslipp på grunn av gass, og de går bort fra kull. Det er etter mitt skjønn løsningen også for Europa framover.

Oskar J. Grimstad (FrP) [10:12:57]: Først til energiforsyninga. No er det slik at denne linja, Ørskog-Sogndal, var tenkt ferdigstilt i 2011. No blir ho sannsynlegvis ferdigstilt i 2016. Det er ein differanse her på fem år. Då er det rimeleg å stille spørsmål ved det, når vi kjenner til kor viktig nettopp den energiforsyninga er, og det har blitt gjentatte utsetjingar, som sagt.

Så nokre ord om Soria Moria. Då denne regjeringa til-tredde, gav ein klare og tydelege signal om bruk av gass innanlands og uttrykt eit ønske om at det skulle bli realisert. Det var eit sterkt politisk ønske, og i ei fleirtalsregjering er eit ønske det same som at då gjer ein det – viss ein vil. Då blir det veldig spesielt når ein heilt sidan 2004 har venta

på å få på plass dette regionale knutepunktet, spesielt når ein veit at kostnaden ved å knyte dette på eit såkalla varmt anlegg er så stor at alt talar for at dette ikkje blir noko av.

Vi veit at kostnaden ved å knyte på det mobile gasskraftverket var rundt 350 mill. kr. Det symboliserer på mange måtar nivået på den kostnaden viss det skal kome når det er ein kunde. Det blir litt som høna og egget: Kva er det som kjem først? Iallfall når det i føresetnaden blir lagt til grunn at dette tilbodet skal ligge føre, blir det underleg at ein ikkje vel å gå inn og sørgjer for at dette kjem på plass – spesielt frå Arbeidarpartiet i Møre og Romsdal, som har eit årsmøtevedtak om at representantane deira skal påverke og sørgje for at dette kjem på plass. Eller er det slik at Møre og Romsdal sine stortingsrepresentantar frå Arbeidarpartiet har null gjennomslag i denne regjeringa, på same måte som vi såg det når det gjaldt sjukehusa? Eg berre spør.

Torgeir Dahl (H) [10:15:27]: Jeg kom i skade for å hevde at SV ville stemme imot i denne saken, og det er selvfølgelig feil – selv om det ville være en slags politisk logikk i det, siden SV i 2004 som eneste parti stemte imot ilandføringen av gass fra Ormen Lange. Men det er slik at det er en intern kustus i regjeringen, og SV har da gått inn i folden her.

Da er det kanskje min store omsorg for Venstre som gjorde at jeg skjermet Venstre i denne saken. Jeg beklager at Venstre ser ut til å stemme imot. Jeg skulle ønske et samlet storting ville gå inn for denne saken eller disse prosjektene, fordi de er samfunnsgagnlige, de er miljømessig riktige, og de er fremtidsrettede.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:16:38]: Jeg har behov for å oppklare et par påstander som har kommet frem i løpet av debatten, bl.a. fra representanten Arnesen – og for så vidt også fra andre – som påstår at utsettelsen i komiteen ene og alene handler om å hente inn informasjon. Det er en grunn til at vi har en normal fremdrift i en komité. Da har man anledning til å stille den type spørsmål man finner relevant. Man har mulighet til å få svar på det man eventuelt måtte lure på.

Det som i denne sammenhengen var veldig spesielt, var at man valgte å utsette saken på grunn av en e-post fra en ikke ukjent miljøorganisasjon ved dets leder, som kom med noen håpløse påstander. Derfor utsatte man saken. Det mener jeg ikke bør være fremgangsmåten for Norges nasjonalforsamling: at man utsetter saker på bakgrunn av tilfeldige e-poster. Jeg synes det er svært spesielt, og håper det er en type saksbehandling dette stortinget føler seg for god til å ha i andre sammenhenger.

Jeg ser også at representanten Arnesen refererer til en artikkel i Harstad Tidende. Jeg må bare understreke at jeg vel aldri har påstått at jeg ene og alene har sørget for at Aasta Hansteen blir realisert. Jeg tror kanskje representanten Arnesen bør ta seg en prat med den journalisten – det er interessant nok at det i det hele tatt er et tema i Stortinget. Men det handler nettopp om det vi diskuterte, og har diskutert flere ganger i dag: at man velger å utsette en sak på bakgrunn av en e-post fra en tilfeldig miljøorganisasjon.

Jeg hører at flere diskuterer elektrifisering på sokkelen. Det er et stadig tilbakevendende tema. Det er noen av de dyreste klimaprojektene man kan gjennomføre. En ting er at de ikke har noen som helst verdi, i den forstand at de ikke i det hele tatt reduserer CO₂-utslipp, de bare flytter på dem mellom land. Den gassen vi brenner av på et kraftverk på norsk sokkel, blir heller sendt videre og brent av i Tyskland eller andre plasser dersom man benytter elektrifisering. Det har altså ingen klimaverdi, men det er veldig, veldig dyrt. Det er en realitet. Så jeg håper at man kanskje kan være litt mer realistisk i sin tilnærming på det feltet.

Ellers er det flott å registrere at Stortinget – minus 2 – i dag vedtar Aasta Hansteen.

Presidenten: Presidenten tillater seg å minne om at vi har en relativt omfattende sakliste for dagens møte.

Else-May Botten (A) [10:19:56]: Dette er en omfattende sak og en stor dag for oss – jeg må si en gledens dag i Møre og Romsdal. Dette vedtaket vi er med på nå, vil være med på å gi store ringvirkninger. Ringvirkninger som dette er det vi ønsker også i framtiden, nemlig å få på plass gassrør slik at vi får ta gassen i land. Det har vi jobbet mye med. Jeg har vært med på mange møter lokalt for å få trykk på dette, og jeg tenker at forutsetningen for at vi skal få det videre, er det som ble sagt i stad, at vi forutsetter at Polarled-prosjektet ikke blir til hinder for tilknytning av et framtidig gassuttak på Nyhamna.

Så er det slik at når man sitter i åtte år uten politisk makt, kan man gå litt sur av og til. Jeg vil si at representanten Grimstad viser litt dårlig humør på en slik gledens dag som vi i Møre og Romsdal – og spesielt vi i Arbeiderpartiet – er med på her i dag.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:21:12]: Jeg har behov for å komme med noen merknader knyttet til representanten Amundsens innlegg på bakgrunn av at det var mitt forslag å utsette saken. Jeg vil ikke la det bli hengende i luften at det var på bakgrunn av en e-post.

Jeg vil understreke at for de av oss fra partier med én person i komiteen og med store saker til behandling på kort tid i løpet av våren – det er 16 saker som energi- og miljøvernkomiteen behandler på kort tid – har i alle fall jeg behov for å være trygg på de avgjørelsene jeg tar. Jeg var veldig glad for at komiteen også var tydelig på at den ønsket å gi meg muligheten til å kunne gå inn og undersøke mer. Det var flere som uttrykte ønske om det. Da vi så fikk de bekreftelsene vi trengte, var det helt greit, og vi gikk til avgivelse i saken. Det har heller ikke vært innkalt til noen åpen høring på Stortinget. Derfor er det uansett nyttig å lese grundig alle innspill vi får, og så eventuelt stille spørsmål på bakgrunn av dem.

I tillegg må jeg knytte noen kommentarer til elektrifisering. Det er riktig at det i noen tilfeller kan det være et dyrt tiltak. Kristelig Folkepartis holdning er at vi ønsker flere prosjekter som kan elektrifiseres. Det er for så vidt også Stortingets ønske. Det har vi sagt i klimaforliket. Da må vi sørge for at det skjer. Nå ser vi at prosjekt etter prosjekt bygges ut. Jeg var inne på i min replikk at det ser ut til

at man også vil skrinlegge å elektrifisere Johan Castberg-feltet. Det er det som er Kristelig Folkepartis store bekymring, at regjeringen slår seg til ro med det og ikke stiller tydeligere krav. Derfor burde heller utgangspunktet være at operatørene og utbyggerne må begrunne hvorfor de ikke kan velge elektrifisering, og at elektrifisering er hovedregelen. Det går for så vidt lenger enn klimaforliket, men det er Kristelig Folkepartis politikk. Jeg er helt enig i at når det ikke er gode grunner for å elektrifisere, skal vi ikke gjøre det. Jeg vil ha dokumentasjon og fakta på bordet, så må man gjøre gode vurderinger ut fra det. Vi har et ambisiøst mål om å redusere klimautslippene, og da må det også tas til følge i olje- og energipolitikken. Det er bakgrunnen for at vi er utålmodige, og at vi er tydelige på at vi ønsker en mer offensiv linje når det gjelder elektrifisering.

Tor-Arne Strøm (A) [10:23:45]: Som saksordfører ønsker jeg å komme med noen kommentarer.

For det første synes jeg det er viktig og veldig gledelig at vi får vedtatt dette store prosjektet som har stor betydning. Jeg trodde vi skulle få et samlet storting, men det blir minus Venstre. Det synes jeg er synd, og det beklager jeg. Men slik er det.

Så må jeg også understreke det som representanten Ropstad sier fra talerstolen. Det var ikke Bellona som var årsaken til utsettelsen. Jeg skjønner ikke med min beste vilje hvorfor man skal lage så mye dramatikk ut av 14 dagers utsetting når det ikke har noen praktisk betydning. Det skjønner jeg ikke. Jeg synes det er viktig at komiteen er såpass romslig at man kan utsette saken når det ikke har noen spesiell betydning.

Jeg synes det er artig at det er en samlet komité og et samlet storting, slik at man kan gjøre ting i lag. Det har vært mye jobbing fra mange. Vi ser i dag at på galleriet er det nesten like mange tilhørere som det er stortingsrepresentanter i salen, og det sier litt om engasjementet som vises. Det synes jeg er kjempeartig.

Hvis man ikke har lest «Godfoten» av Nils Arne Eggen, kan man gjøre det, for det er viktig at man har samhandling om ting mellom aktører i næringslivet, Stortinget, regjering og så videre. Det går på samhandling, og da får man til ting i lag der de politiske beslutningene tas.

Så bruker jeg rødt slips, og det har litt med partiet å gjøre. Jeg synes det er viktig. En kan også glede seg over at det er en fin farge, og at man kan feire sammen i dag dette store prosjektet.

Presidenten: Presidenten vil minne om at all tale i stortingssalen skal rettes til presidenten, men det betyr selvfølgelig ikke at man ikke kan snakke for galleriet.

Statsråd Ola Borten Moe [10:25:45]: Jeg vil dele noen betraktninger knyttet til den debatten som har gått her.

Fremskrittspartiet har statuert at det er svært kostbart med elektrifisering, og ønsker langt mindre av det. Det er i alle fall vanskelig å forstå dem på annet vis. I tillegg sår man betydelig tvil om det jeg opplever er stabile og framtidsrette løsninger lokalt, enten det er snakk om energiforsyning eller tilgang på gass. Man sår også tvil om sta-

biliteten knyttet til prosessen. Nå er det ikke min jobb å kommentere prosessen i Stortinget, men Stortinget godkjenner denne utbyggingen i dag på denne siden av sommeren som man har forutsatt. Fra regjeringens side er det i alle fall grunn til å si at dette er ikke noe problem.

Så er det Venstre som går imot hele utbyggingen fordi man legger til grunn helt andre lønnsomhetsbetraktninger enn det både operatør, direktoratet og regjering gjør. Det som er balanseprisen i prosjektet, er 164 øre. Per dato er prisen i Europa 240 øre. Det er grunnen til at vi har sagt at dette er robust. Det er grunn til å merke seg at Venstre er av en helt annen oppfatning og av en så annen oppfatning at man velger å gå imot. Det interessante prinsipielle spørsmålet er selvsagt om det betyr at man har tenkt å gå imot alle lønnsomme investeringsprosjekt på norsk sokkel og i Norge for øvrig. Det skal ikke jeg svare på, men jeg ser at Skei Grande skal snakke etter meg, så da kan hun svare på det når hun kommer på talerstolen.

Kristelig Folkeparti er for enda mer elektrifisering. Representanten Ropstad sa fra denne talerstolen nå nettopp at utgangspunktet må være at elektrifisering skal på plass. Man vil gå lenger enn det som det har vært enighet om i klimaforliket, og det som Kristelig Folkeparti selv for kort tid siden stemte for.

Høyre er, så langt jeg kan se, mest enig med regjeringen i denne saken, men liker ikke de forhåndsgodkjenningsene av kontrakter som for det første er godt begrunnet, og for det andre er en del av de fullmaktene som denne sal har gitt departementet i lovendringene av 1996. Så mener man at det kommer for lite ringvirkninger i nord, på tross av den massive utbyggingen av arbeidsplasser som kommer denne landsdelen til gode, og den optimismen som i alle fall jeg opplever i hele landsdelen.

Kort oppsummert: Det virker ikke akkurat som opposisjonen er samkjørt og enig med seg selv. Her spriker det i alle retninger, og det kan være et relevant spørsmål å stille: Hva er det som blir resultatet for det som har vært stabiliteten og forutsigbarheten i norsk petroleumpolitikk, hvis det er disse partiene som sammen skal bestemme det etter 9. september?

Presidenten: Neste og så langt sist inntegnede taler – uten at det ligger noen oppfordring i det – er representanten Trine Skei Grande, vær så god.

Trine Skei Grande (V) [10:29:06]: Jeg har ikke noe opplegg for å gjøre debatten lenger med det jeg tenkte jeg skulle si. Jeg har bare noe jeg skal påpeke. Jeg ser at statsråder opptre som politiske kommentatorer fra talerstolen. Det er i og for seg interessante måter å oppsummere debatten på. Det får vi bare ta til følge.

Venstre er ikke imot dette prosjektet, men vi mener det er stor usikkerhet rundt det – spesielt knyttet til pris. Jeg må si at jeg er litt forundret over å ha en statsråd som ikke ser at store prosjekter på norsk sokkel som man regnet med var lønnsomme, men som med små – veldig små, mener jeg – skatteendringer plutselig ikke blir lønnsomme lenger, at det er et varsko. Jeg syns det er skummelt med alle som tror at bare man driver på på det samme viset, kommer alt til å vokse

inn i himmelen, og jeg syns det er skummelt for nord-norsk næringsliv at man ikke tar de innvendingene inn over seg.

Venstre har stemt for de aller fleste prosjektene i denne salen. Men vi har ofte hatt innvendinger og spørsmål knyttet til dem. Vi mener at hvis man legger seg på ukritisk utbygging, der man ikke veier disse tingene opp mot hverandre, kan Norge bevege seg i en ganske skummel retning. Det å tro at prosjektet skal redde nord-norsk næringsliv når man ikke er sikker på lønnsomheten, syns jeg også er skummelt. Det er grunnen til at vi stemmer mot dette i dag. Vi er ikke imot prosjektet i seg sjøl, vi er ikke imot utbygginga, men vi syns at det er så mange usikkerhetsmomenter at vi ikke kan sette partinavnet vårt på en så usikker utbygging som den vi ser i dag.

Øyvind Korsberg hadde her overtatt presidentplassen.

Nikolai Astrup (H) [10:31:09]: Jeg hadde egentlig ikke tenkt å forlenge debatten, men da statsråd Ola Borten Moe gikk på talerstolen for å kommentere uenigheter i opposisjonen, var det på sin plass å minne ham om at denne salen enstemmig sluttet seg til petroleumsmeldingen, som vi behandlet for ikke lenge siden. Så det er bred enighet om de lange linjene i norsk petroleumspolitik. Det er bred enighet om langsiktigheten og forutsigbarheten som bør og skal ligge til grunn for utviklingen av de norske ressursene. Men så er Venstre uenig i dette prosjektet, og det står Venstre fritt til å være.

Jeg var i en debatt i går med statsråd Bård Vegar Solhjell. Han sa seg enig med Miljøpartiet De Grønnes representant Rasmus Hansson i at man i grunnen burde avvikle produksjonen av olje- og gass på norsk sokkel i et 20-årsperspektiv. Man kan altså si at blant regjeringspartiene er det sprikende standpunkter. Til og med innenfor Senterpartiet må man kunne si at det er ganske stor bredde med hensyn til hva man måtte mene om energipolitikken i Norge. Senterpartiet har nå styrt Olje- og energidepartementet i åtte år. Partiet har vært det samme, men politikken har endret seg dramatisk etter hvem som har sittet der. Så jeg tror nok at innenfor Senterpartiet finner man alle de synspunkter som er representert i denne sal i dag. Hvis statsråden har behov for å kommentere andre partiers synspunkter, må han også finne seg i at man kommenterer hans eget partis ulike synspunkter i samme sak.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [10:32:55]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i energiloven (Innst. 390 L (2012–2013), jf. Prop. 113 L (2012–2013))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti, og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte med 5 replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen – innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter. – Det anses vedtatt.

Første taler er Nikolai Astrup – på vegne av Siri A. Meling, som er ordfører for saken.

Nikolai Astrup (H) [10:33:46]: Det er i Norges interesse å bygge ut flere mellomlandsforbindelser for overføring av kraft. Flere mellomlandsforbindelser gir Norge bedre forsyningssikkerhet i tørre og kalde år og større muligheter for å eksportere kraft i våte og varme år. I sum gir det mer stabile kraftpriser i Norge, og det skaper verdier for fellesskapet når vi kan kjøpe overskuddskraft rimelig fra Nord-Europa når vinden blåser og solen skinner, og selge vår regulerbare kraft når prisene er høye i Europa. I sum er det derfor i vår interesse å bygge ut flere mellomlandsforbindelser, og Høyre mener ambisjonsnivået bør heves på dette området.

Statnett har store oppgaver i Norge. Innenlandsnettet skal bygges ut for mellom 50 mrd. kr og 70 mrd. kr de neste årene. Da snakker vi bare om sentralnettet. Mange store prosjekter er allerede forsinket og dyrere enn planlagt. Det gir derfor mening å avlaste Statnett gjennom å tillate at andre aktører kan bygge ut og drifte utenlandskabler. Endringene i energiloven som regjeringen foreslår, gjør at dette ikke er mulig. Det mener Høyre er uheldig, og vi har vanskeligheter med å forstå begrunnelsen. Regjeringspartiene begrunner Statnetts monopol på bygging og drift av mellomlandsforbindelser med at disse forbindelsene må ses i sammenheng med behovet og begrensningene i det innenlandske nettet. Det er selvsagt ingen som er uenig i det. Men det er ikke et argument mot at andre enn Statnett skal få bygge ut når denne vurderingen er gjort, behovet for forbindelsen er etablert og kapasiteten i det innenlandske nettet er vurdert som tilstrekkelig. Først da vil det bli gitt konsesjon til utbygging, og det er nettopp i konsesjonsbehandlingen at regjeringens motforestillinger skal ivaretas.

Noen uttrykker også bekymring for hvem som sitter igjen med grunnrenten hvis overskuddet på mellomlandsforbindelsen viser seg å være stort og begrunner Statnetts monopol med at grunnrenten skal tilfalle fellesskapet. Høyre er helt enig i at grunnrenten skal tilfalle fellesskapet, men det kan løses gjennom skattesystemet eller på andre måter som sikrer utbygger og operatør en rimelig og forutsigbar avkastning på investeringen, og at overskuddet utover det tilfaller fellesskapet. Dette er måten vi henter ut grunnrenten på på norsk sokkel. Det er ingen i denne sal som mener at Statoil skal ha monopol på olje- og gassproduksjon på norsk sokkel av hensyn til grunnrenten. Det bør derfor ikke være noen grunn til at Statnett skal ha monopol på utenlandskabler av hensyn til grunnrenten – den henter vi ut gjennom skattesystemet.

Det å gi Statnett monopol på eierskapet til mellomlandsforbindelser innebærer i realiteten at myndighetene gir fra seg viktige verktøy for å redusere risiko og kostna-

der for kundene. Regjeringen mener nettkundene skal ta hele risikoen alene. Flere aktører vil både redusere risikoen og føre til konkurranse og mangfold i prosjektene. Det kan gi bedre prosjekter og større gjennomføringskraft. Høyre mener monopol på mellomlandsforbindelser kan føre til dyrere prosjekter og lavere utbyggingstakt enn det som er tilfellet hvis vi slipper alle gode krefter til i samspill med det offentlige.

Jeg tar opp mindretallets forslag.

Presidenten: Representanten Nikolai Astrup har tatt opp det forslaget han refererte til.

Tor-Arne Strøm (A) [10:37:19]: Energisektoren er i endring både i Norge og i Europa. Stadig mer fornybar energiproduksjon, skifergassrevolusjonen i USA og svært lave kvotepriser gjør det viktig å se nærmere på hvordan vi organiserer oss i energisektoren. Endringene som regjeringen foreslår i Prop. 113 L reiser viktige debatter om eierskap, om utenlandshandel med strøm og har avdekket ulike filosofier blant de politiske partiene om hvordan vi tenker på utenlandshandelen med kraft.

Det er positivt at endringen som regjeringen foreslår i § 3-1 annet ledd og § 5-6, får tilslutning fra en samlet komité. Det er også positivt at mindre vindkraftverk, som i dag konsesjonsbehandles etter energiloven, nå må behandles i kommunene etter plan- og bygningsloven. Det gir større lokal innflytelse, og det frigir viktig kapasitet i konsesjonsbehandlingssystemet. Økt lokal innflytelse over slike saker kan også øke befolkningens aksept for denne typen naturinngrep.

Den store debatten i denne saken har dreid seg om endringene i energilovens regler for eierskap av utenlandskabler. Regjeringen foreslår at kun Statnett, eller selskaper hvor Statnett har bestemmende innflytelse, skal kunne bygge utenlandskabler. Komitéhøringen bar også preg av at dette er noe som engasjerer.

Utenlandskabler er viktige for Norge. Vi har et vannkraftbasert kraftsystem som gjør oss sårbare i år med lite nedbør, spesielt i år med lite nedbør og kalde vintre. Det så vi godt vintrene 2010 og 2011. Vi er avhengig av å være knyttet til landene rundt oss. Det gir oss mulighet til å eksportere kraft når vi kan og importere kraft når vi må. Det gir oss også god økonomi i forbindelse med utenlandskablene. Utenlandskabler er en kritisk infrastruktur. Kontroll over kraftflyten inn og ut av landet er helt sentralt for å sikre at kraftsystemet er i balanse.

Arbeiderpartiet og den rød-grønne regjeringen vil bygge samfunnsøkonomisk lønnsomme kabler til utlandet. Det gir verdiskaping og forsyningssikkerhet. Vi bidrar også til å balansere en økende mengde kraft fra uregulerbare energikilder som vindkraft og småskala vannkraft. Vi vil likevel ikke ha en ubegrenset utbygging, og vi vil sikre offentlig kontroll.

I dag er det bare Statnett som bygger kabler mellom Norge og utlandet. Regjeringens forslag fører ikke til endring av praksis.

Regjeringens forslag til endring i energiloven § 4-2 er

viktig av flere grunner. Jeg vil særlig trekke fram noen forhold.

For det første er det slik at overskuddet fra utenlandskablene i dag går til å redusere nettariffen for norske nettkunder. Det er til dels ganske store beløp per år som brukes til å lette regningen for oppgraderinger og vedlikehold – som nettkundene betaler i dag. Jeg mener det er en viktig verdi at overskuddet fra kraftutvekslingen skal gå tilbake til fellesskapet på den måten. Det vil ikke være tilfellet med en privat eier av utenlandskablene.

For det andre fører økt kraftflyt mellom Norge og utlandet til endret kraftflyt i Norge. Det kan føre til behov for utbygging av nett eller økte vedlikeholdskostnader. Derfor er det helt sentralt å sikre at den som bygger og drifter utenlandskabler, er den samme som den som har ansvaret for systemintegriteten i Norge. Nettutvikling er dyrt og belastes kunden direkte gjennom nettariffen. Derfor er det også viktig å ha kontroll med hvilke konsekvenser bygging og drift av kabelen får for nettet.

For det tredje var de sentrale endringene som ble gjort i energiloven i 1991, nettopp at vi skilte mellom produksjon og transport av elektrisk energi – det for å hindre at en aktør får for stor markedsrett, og for å sikre reell tredjepartsadgang i nettet.

Jeg er ikke overasket over at opposisjonen ønsker å tillate mer privat eierskap i energibransjen. For min del mener jeg at det som er det sentrale i slike spørsmål, er hvordan vi sikrer at overskuddet fra systemer som vi alle er med på å betale for, føres tilbake til det offentlige, og hvordan vi sikrer offentlig kontroll med kritisk infrastruktur. Vi må også ha klart for oss at bygging av utenlandskabler skal komme Norges befolkning til gode.

Regjeringens forslag viser en ideologisk forskjell mellom den rød-grønne regjeringen og opposisjonen. Forslaget fra regjeringen er en riktig endring som ikke minst sikrer offentlig kontroll med utenlandshandel med kraft også i framtiden.

Lars Egeland (SV) [10:42:33]: Vi har satt i gang en storstilt utbygging av fornybar energi i Norge. Denne energien skal brukes til å erstatte bruk av fossil energi, f.eks. ved elektrifisering av plattformer, og til å utvikle egen energikrevende industri som er miljøvennlig, og som bidrar til verdiskaping i Norge. Vi vil heller forsyne Europa med bearbeidet energi, industriprodukter som f.eks. aluminium, enn å være en råvareleverandør av energi. Samtidig ser vi en storstilt utbygging av ikke-regulerbar fornybar energi i Europa, fra sol og vind. Det øker behovet for kraftutveksling, både sånn at vi kan levere energi når vindmøllene i Tyskland står stille, og for at vi kan motta energi når de har for mye vindkraft i Tyskland, som de hadde i romjula i fjor, da prisen på energi faktisk var negativ. Derfor er det viktig å få bygd ut utenlandsforbindelser – for å øke leveringssikkerheten og for å støtte opp om fornybarsatsinga i Europa. Dette er det stor enighet om, med unntak av Fremskrittspartiet.

Uenigheten mellom regjeringspartiene og opposisjonen gjelder eierrettighetene. Som vi har sett på flere andre områder, er høyresiden ikke til å stole på når det gjel-

der å sikre offentlig folkeeie til naturressurser og viktig infrastruktur knyttet til naturressursene.

En fornuftig utbygging av utenlandskabler vil gi gode inntekter på sikt. Disse inntektene skal komme norske forbrukere til gode. Samtidig vil nye utenlandskabler også føre til behov for opprusting av det innenlandske nettet. Derfor er det nødvendig at eier og utbygger av utenlandskabler er den samme som den som har ansvaret for systemintegriteten i det innenlandske nettet. Det vil bidra til at en ser bygging av utenlandskabler i sammenheng med behovet og begrensningene i nettet i Norge.

Minst like viktig er det å holde på skillet mellom produksjon og transmisjon av kraft. Det er ingen som er overrasket over at kraftprodusentene ønsker å få eierskap til utenlandskablene for å ha full kontroll. Men ser vi på de andre høringsuttalelsene, ser vi at LO ønsker et sterkt offentlig eierskap over naturressursene og infrastrukturen, og de uttaler at de er svært tilfreds med kravet om eierskap til utenlandskablene. Også Energiveteranene og SINTEF mener det er gode grunner til å gi systemansvarlig ansvar for utbygging og drift av utenlandskabler.

Konkurransetilsynet mener det vil være optimalt at en systemoperatør som Statnett er ansvarlig for driften av utenlandsforbindelsene. De påpeker for øvrig at utenlandskablene vil hindre at innenlandske kraftselskap kan manipulere markedet og skape regionvis underskudd med høye priser.

Miljøstiftelsen ZERO har ingen preferanser når det gjelder hvem som eier forbindelsene, men peker på at klima må tas inn som et utbyggingskriterium. Det taler etter min mening for offentlig eierskap.

Når det gjelder fjernvarme, endres energiloven slik at det reguleres en tilgang for tredjepartsleveranse, og det åpnes for – med en rekke forbehold fra komiteen – mulighet for forhandling om tredjepartsadgang. Det er viktig å understreke at formålet med disse endringene er å sørge for at energileverandører, varmeleverandører i nærheten av et fjernvarmenett – de som f.eks. sitter med spillvarme – skal kunne få bruke energien mest mulig effektivt inn i fjernvarmenettet. Endringene er ikke ment for å introdusere konkurranse i fjernvarmenettet, slik man f.eks. har gjort på elnettsiden, siden fjernvarme i dag er utsatt for konkurranse fra elektrisitet gjennom konsesjonsbetingelsene.

Erling Sande (Sp) [10:47:01] (leiar av komiteen): Eit sentralt formål med utanlandskonsesjonsordninga er å leggje til rette for ei mest mogleg effektiv og trygg kraftutveksling mellom Norge og utlandet. Her er forsynings-sikkerheit, miljø og effektiv ressursforvaltning berebjelkar. Senterpartiet meiner at dette dannar ramma kring den saka vi handsamar i dag – og det sentrale spørsmålet er korleis vi best mogeleg kan nå dette målet.

Vårt land er ein del av ein nordisk kraftmarknad med forgreiningar til kraftmarknaden i Europa. Det gjev oss høve til å sikre forsyning av kraft i tider då vi produserer mindre enn det som er vårt lands forbruk, og det gjev oss også ein marknad for overskotskraft.

Endringa vi føreteik i dag, klargjer kva som er konsesjonspliktig, kva for kriterium som skal leggjast til grunn

for vurderingane av om utanlandskonsesjonane skal gjevast, og kva som skal regulerast i anleggs- og utanlandskonsesjonane. Derneist blir det foreslått at berre den systemansvarlege, eller der denne har bestemmende innflytelse, skal ha utanlandskonsesjon.

Senterpartiet meiner det er gode grunnar til at Statnett skal eige eller ha kontroll over utanlandsforbindelsane. Etablering av sånne kablar fører ofte til at det er turvande med opprusting og styrking av det innanlandske kraftnettet. Då er det av stor betydning at eigar og utbygger av utanlandskablane også har ansvaret for systemintegriteten til det innanlandske nettet. Utbyggingar vil i større grad bli sett i samanheng, og den samla ressursutnyttinga vil bli betre.

Vidare er Senterpartiet tydeleg på at det kan få uheldige konsekvensar dersom aktørar som produserer kraft, òg skal ha tilgang til å eige og drive det nettet som utvekslar kraft mellom Norge og utlandet. No skal eg ikkje gjenta alle dei gode grunnane som representanten Strøm gjeikk igjennom på vegner av regjeringspartia, eg vil berre stille meg bak dei – og leggje til: Straumnettet er samfunnskritisk infrastruktur, og forbindelsane til utlandet meiner vi frå Senterpartiet er rett og riktig at er under fellesskapen sin kontroll.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:49:40]: Kraftutvekslingen med utlandet er viktig for Norge fordi den gjør kraftsystemet vårt, som er basert på vannkraft, mindre sårbart for variasjoner i nedbøren. I perioder med lite nedbør kan vi om nødvendig importere den kraften vi trenger for å tilfredsstille den innenlandske etterspørselen. I perioder med mye nedbør kan kraftprodusentene tilsvarende eksportere kraft til utlandet.

Den daglige kraftutvekslingen mellom Norge og utlandet baserer seg i stor grad på utnyttelsen av ulike teknologier for å produsere elektrisitet. Tilstrekkelig overføringskapasitet til utlandet bidrar derfor til en effektiv utnyttelse av kraftressursene. Det er behov for et overføringsnettverk med kapasitet til å håndtere den økte handelen over landegrensene, dersom et integrert nordisk og europeisk kraftmarked skal fungere på en god måte. Markedsintegreringen krever nye investeringer i overføringskapasitet mellom land. På grunn av flaskehalser i overføringsnettet i det nordiske kraftmarkedet kan det oppstå situasjoner der kraftprisen blir forskjellig i ulike geografiske områder. Sånne flaskehalser kan skape til dels store prisforskjeller mellom prisområdene.

Kristelig Folkepartis utgangspunkt er at mellomlandsforbindelser bidrar til energiomlegging fra fossil til fornybar energi, sånn som vi ser i f.eks. Danmark. Norge kan bidra med mer regulerbar vannkraft også i andre land. Mer nett mellom land er en forutsetning for et framtidig fornybart europeisk kraftsystem. Dersom vi lykkes med elsertifikatordningen og får mye ny fornybar energi, vil det også kunne være energi som kan eksporteres. Derfor mener vi det er viktigere å opprettholde utbyggingstakten av dagens planer for mellomlandsforbindelser og igangsette prosjektering av nye enn å ha eksplisitt statlig eierskap. Vi registrerer også at nærmest samtlige høringsinstanser var skep-

tiske og kritiske til endringen. Innføring av eksplisitt statlig eierskap vil etter Kristelig Folkepartis syn føre til mindre fokus på utbygging av mellomlandsforbindelser. Lovforslaget vil gi lavere utbyggingstakt av mellomlandsforbindelser og redusere dagens fagmiljø. Lovforslaget vil også monopolisere initiativet til å utvikle nye forbindelser, noe som trolig vil føre til færre nye prosjekter i framtiden. Kommersielle initiativer vil forsvinne ettersom de økonomiske insentivene for aktørene bortfaller. De har bidratt i stor grad til de utbyggingsplanene til kontinentet vi har i dag. Derfor vil lovendringen fjerne en viktig pådriver for norske mellomlandsforbindelser.

Vi vet også at Statnett har mange krevende prosjekter framover. Dagens kapasitetssituasjon vil gjøre det krevende å gjennomføre dagens utbyggingsplaner uten forsinkelser. Det at de nå skal få monopol på mellomlandsforbindelser, gjør situasjonen enda mer krevende. Vi stiller store spørsmål ved om Statnett har nok kapasitet og kapital til å gjennomføre de prosjektene som bør komme.

Et annet aspekt ved eksplisitt statlig eierskap er at all kompetanse vil samles i ett selskap. I tillegg til at alle utbyggingsinitiativer skal komme fra Statnett, vil også alle faglige utredninger, offentlige utspill og faglige innlegg i samfunnsdebatten komme fra Statnett. Det vil skape en lukket debatt. Statlig eierskap krever også at den faglige kompetansen på mellomlandsforbindelser ikke bare holdes ved like, men også styrkes i Statnett. Hvis Norge i framtiden ønsker å satse ambisiøst på mellomlandsforbindelser, kan ikke mangelfull kompetanse og begrenset fagmiljø være til hinder for det. Dette må også inngå i den politiske strategien.

Til slutt: Gjennom konsesjonsbestemmelsene kan myndighetene bestemme hvem som får bygge, en kan vurdere samfunnsøkonomiske hensyn, en kan vurdere effekten på kraftprisene, og en kan ta andre hensyn. Til dem som er opptatt av at de store pengene kan komme på private hender, vil jeg understreke at en gjennom skattesystemet kan sikre at et eventuelt stort overskudd kan tilfalle fellesskapet. Derfor mener vi at det viktigste er at en får bygd kabler, ikke at det er et monopol på det. Derfor stemmer vi mot endringen.

Henning Skumsvoll (FrP) [10:54:27]: Det er en kjensgjerning at vi innen ganske kort tid får mye fornybar kraft i Norge og i Norden som det vil være vanskelig å få brukt innenlands. Jeg vil knytte en kommentar til det representanten Egeland sa – og det er jo uventet å høre fra det holdet: Man kan f.eks. produsere aluminium av noe av den kraften. Det synes jeg er veldig, veldig gledelig. Det har ikke vært slike signaler vi tidligere har mottatt fra SV.

Denne kraften som vi får overskudd av i Norden, og særlig i Norge, må utveksles med utlandet – derom er det ingen uenighet. Vi i opposisjonen mener at det ikke bare må være Statnett som skal produsere kablene. De andre aktørene er stort sett eid av det offentlige – de fleste kraftverk er det enten staten eller kommunene som eier – derfor er det ingen fare med å gi konkurranse. Det ble hevdet fra en av representantene at man kunne manipulere hvis man hadde kontroll over kablene. Kablene kan og bør bygges

i konkurranse mellom Statnett og andre aktører, men det må gis konsesjon til driften av disse kablene, sånn at kraften som skal utveksles mot Europa, blir konsesjonsbelagt, selvfølgelig.

Det blir forherliget dette med at det kun er Statnett som kan greie å bygge ut disse kablene, og at det må være i kontroll av det offentlige. Antakeligvis har Statnett så mange prosjekter nå at det blir vanskelig å klare å gjennomføre den prosjektporteføljen de har, på opptil 70 mrd. kr, på ganske kort tid. Det klarer man ikke, og det ville være en styrke for kraftsituasjonen i Norge om man fikk også andre enn Statnett til å bygge disse kablene. Det vil være offentlige eiere. Overskuddet går stort sett til kommunene – kommunene eier jo mye av den offentlige kraften. Det er veldig lite igjen i dette landet som eies av private bedrifter. De private bedriftene er i så fall store selskaper, utenlandske som norske, som eier en del ennå, men det er lite. Derfor vil vi i Fremskrittspartiet gjerne at Statnett får konkurranse. Vi må ha flere – vi opplever jo at har man konkurranse, får man bedre innovasjonsmuligheter og bedre priser. Derfor vil vi gå imot at bare Statnett skal kunne bygge utenlandskabler.

Statsråd Ola Borten Moe [10:57:55]: Regjeringen foreslår endringer i konsesjonsreglene i energiloven på tre områder i denne lovproposisjonen.

For det første foreslås det en oppdatering av dagens lovbestemmelse om konsesjon for utførsel og innførsel av elektrisk kraft. Det vil gi en klargjøring av bl.a. hva som er konsesjonspliktig, hvem som kan gis konsesjon, hva som skal vektlegges ved behandlingen av konsesjonssøknader, og hvilke vilkår som er aktuelle. Det er også et forslag om å klargjøre hvem som kan få konsesjon til å eie eller drive utenlandsforbindelsene. Det skal jeg komme nærmere tilbake til.

For det andre foreslås det en lovendring som åpner for at mindre vindkraftverk, som i dag konsesjonsbehandles etter energiloven, kan behandles av kommunene etter plan- og bygningsloven. Beslutninger som kan treffes lokalt, bør i størst mulig grad treffes lokalt. En konsesjonsgrense knyttet til effekt vil sikre forutsigbarhet med hensyn til hvem som skal behandle saken – hvem som skal behandle hva. Forslaget vil gi en bedre arbeidsdeling mellom stat og kommune for mindre vindkraftsaker. Det er veldig bra og vil forhåpentligvis utløse større interesse for den type prosjekt.

For det tredje foreslår regjeringen å nedfelle nye krav til forhandlingsplikt for fjernvarmekonsesjonærer som mottar en forespørsel om tredjepartsleveranse eller tredjepartsadgang til fjernvarmenettet. Det gjøres for å tilrettelegge for en mer effektiv utnyttelse av fjernvarmressursene: mer varme levert fra ulike ressurser. Det tror jeg er bra, og det bør kunne utløse nytt potensial. Jeg vil samtidig understreke at forslaget ikke innebærer noen rett til leveranse eller adgang, men forhandlingsrett.

Så vil jeg gå litt nærmere inn på spørsmålet om hvem som skal kunne eie utenlandsforbindelsene. Jeg har merket meg at opposisjonen over lengre tid har rettet sterkt skyts mot denne delen av forslaget. Jeg mener at regje-

ringen har et godt begrunnet forslag, som sikrer at Statnett – som systemansvarlig for alt vårt overordnede kraftnett og også som eier av det meste av sentralnettet – har et tilsvarende ansvar for utenlandsforbindelsene. Utenlandsforbindelsene er en del av sentralnettet. Det er et naturlig monopol. Det eneste – og dette skulle man tro man var enig i i Høyre – som er verre enn monopol, er altså private monopol.

Strømnettet er samfunnskritisk infrastruktur, og en godt planlagt krafthandel med utlandet i den sammenheng er viktig av mange årsaker. Jeg nøyer meg med å peke på bidraget for forsyningssikkerheten, spesielt i tørrår, og behovet for å gi alle kraftprodusenter samme markedstilgang gjennom Nord Pool.

Planlegging, bygging og drift av det innenlandske kraftnettet og utenlandsforbindelsene henger tett sammen, og den samlede infrastrukturen utgjør et nasjonalt system for strømforsyning. Som systemansvarlig for sentralnettet og en betydelig netteier har Statnett ansvar for å sørge for at det til enhver tid er balanse mellom produksjon og forbruk av elektrisk kraft, og til å foreta nødvendige investeringer i overføringsnettet. Dette skal gjøres ut fra samfunnsøkonomiske vurderinger. Jeg mener at Statnett har de beste forutsetningene for å utvikle nye utenlandsforbindelser, sett opp mot det norske kraftsystemet som helhet.

Opposisjonen mener at aktører som driver kraftproduksjon, også skal kunne eie utenlandskabler. Det ble faktisk gitt enkelte slike tillatelser tidlig på 1990-tallet. De ble aldri realisert. La meg bare henvise til det som skjedde tidlig på 1990-tallet, nemlig til regler om at man skulle skille produksjon og transmisjon. Det var den gang framtidsrettede og gode vedtak. Det er ingen gode grunner til igjen å slippe produsentene inn i sentralnettet gjennom å tillate et privat eierskap av våre utenlandsforbindelser.

La meg også si at jeg ikke ser behovet. Vi har nå en omfattende utbygging av nye utenlandsforbindelser. Vi har allerede bygd til Sverige. Det bygges nå til Danmark. Vi har inngått avtaler med England og Tyskland. Dersom dette realiseres, vil det gi en økning av utvekslingskapasiteten på 3 000 MW innen 2020. Det er en økning på 60 pst., en betydelig økning av den kapasiteten som eksisterer. Vårt system er etter vår vurdering sannsynligvis ikke dimensjonert for å kunne ta ytterligere kapasitetsøkninger i perioden.

Presidenten: Det blir åpnet for replikkordskifte.

Nikolai Astrup (H) [11:03:18]: Det er jo interessant at statsråden mener det er så ille å la private få lov til å bygge og drifte en utenlandskabel, når han synes det er helt greit at private eier Gassled. Hva mener statsråden er den prinsipielle forskjellen på det å la private eie kritisk infrastruktur, som Gassled, innenfor petroleumsvirksomheten og det å la private få eie en mellomlandsforbindelse?

Statsråd Ola Borten Moe [11:03:51]: Hvis dette var et prinsipielt innlegg for å delprivatisere eller selge Statnett og gjøre sentralnettet til en del av en konkurranse, er det en

interessant avklaring fra Høyres side. Det har jeg i og for seg ikke registrert.

Mitt utgangspunkt er at utenlandsforbindelsene er en del av sentralnettet. Det er et naturlig monopol, og det bør organiseres og drives på samme vis som resten av vårt sentralnett. Det henger nøye sammen med forsyningssystemet vårt. Hvordan man bygger og drifter det, henger også veldig nøye sammen med hvordan man drifter og sikrer en overordnet, god og sikker kraftforsyning i Norge.

Endelig er det viktig at det er et skille mellom produsenter og transport av energi. Det har vært norsk politikk de siste 25 år. Den gang var det framtidsrettede og gode vedtak. Det er det ennå. Det er ingen grunn til å slippe produsentene inn i sentralnettet igjen.

Gassled er infrastruktur til sjøs. Den er svært viktig for Norge, ja, men også gjenstand for grunnrentebeskatning. Det hører jeg Høyre sier at man skal innføre også på nettet. Det skjønner jeg ikke hvordan skal kunne skje.

Nikolai Astrup (H) [11:05:04]: Gassled har altså et naturlig monopol og kan sammenlignes med en mellomlandsforbindelse. Det er fullt mulig å ta ut grunnrenten på en utenlandsforbindelse ved å si – akkurat som man har gjort med Gassled – at det er sikret en rimelig forutsigbar avkastning for den som bygger og drifter mellomlandsforbindelsen, men at avkastningen utover dette skal tilfalle fellesskapet, nettopp for å betale ned på innenlandsutbyggingen av nett, som jo er dagens system. Det er ingen grunn til at dette ikke skal kunne gjøres gjennom et konsesjons- og skattesystem, der det offentlige sikrer offentlig kontroll, der grunnrenten tilfaller fellesskapet, og der systemintegriteten ivaretas av konsesjonssystemet. Hvorfor mener statsråden at dette er så vanskelig å få til?

Statsråd Ola Borten Moe [11:05:57]: Jeg hører at representanten Astrup hevder at det vil være mulig å ta ut grunnrenten gjennom andre skatteregimer enn det vi per dato har for sentralnettet. Det blir i grunnen en skatteteknisk eller skatteteoretisk øvelse, all den tid den type endringer ikke er foreslått. Jeg kan ikke forstå noe annet enn at det må bety at man ønsker å innføre grunnrenteskatt for nettselskap i Rygge – eller eventuelt kun for utenlandsforbindelsene. Hvordan det skal gjøres i praksis, har jeg ikke noen oppfatning om. Det slipper vi jo å forholde oss til, all den stund dette er en del av et naturlig monopol.

Man løser ikke det overordnede, nemlig at man har et overordnet systemansvar. Dette henger i hop. Hvordan man drifter og bygger ut utenlandsforbindelser, henger sammen med kraftforsyning, kraftbalanse og kraftsikkerhet i nettet for øvrig. For Gassleds vedkommende er hele poenget at man drifter hele systemet under ett og kan optimalisere. Det Høyre nå foreslår, er en oppsplitting av et naturlig monopol.

Henning Skumsvoll (FrP) [11:07:12]: Vi hørte tidligere ofte fra posisjonspartiene at Norge skulle være et grønt batteri mot Europa. Det er blitt betraktelig tonet ned i det siste. Det vi kan se konturene av, er vel egentlig: Har de planlagte kablene nok kapasitet til i det hele tatt å være

et batteri? Vil det ikke bli veldig lite strøm vi klarer å utveksle, med dagens planlagte kabler?

Vi i Fremskrittspartiet er derfor litt opptatt av at andre enn Statnett skal kunne bygge dette – for å oppnå tilstrekkelig kapasitet. Kan statsråden si litt om akkurat dette siste?

Statsråd Ola Borten Moe [11:08:07]: De planene som nå foreligger, inkludert utbygging til både Sverige, Danmark – som delvis er realisert – Tyskland og England, innebærer en kapasitetsøkning fram mot 2020 på 3 000 MW, eller 60 pst. Det betyr at vi aldri før i norsk historie har bygd så mye ny utvekslingskapasitet på så kort tid. Jeg synes dermed at påstanden om at vi ikke vil være i stand til å føre betydelige mengder av elektrisitet både inn og ut av Norge og Norden, faller på sin egen urimelighet.

Mellomlandsforbindelser er en lang historie. Den første tror jeg kom på 1960-tallet. Disse krever betydelige investeringer også i bakenforliggende nett. Det holder ikke bare å bygge en kabel og trekke den på land, man er også nødt til å sørge for at det fungerer godt sammen med systemet i hele landet. Det betyr at vi må oppgradere ikke bare mellomlandsforbindelsene, men også hele det nasjonale nettet. Derfor er det utrolig viktig at vi klarer å se dette i sammenheng – og gjør det etter hvert som det er forsvarlig og fornuftig.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [11:09:26]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i lov om statlig naturoppsyn (Innst. 391 L (2012–2013), jf. Prop. 121 L (2012–2013))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 24 minutter og fordeles med inntil 3 minutter til hvert parti og inntil 3 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på tallerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Torstein Rudihagen (A) [11:10:30] (ordfører for saka): Naturoppsynslova frå 1996 la grunnlaget for opprettinga av Statens naturoppsyn, SNO, som tilsynsmyndighet. Formålet med SNO er å vareta nasjonale miljøverdiar og forebygginge miljøkriminalitet. SNO må derfor utøve tilsyn med naturen sjølv og med menneskeleg åtferd i naturen – det blir eit heilskapleg tilsyn. Eg meiner det er viktig at vi har godt tilsyn og kontroll med at lovgivinga som skal sikre berekraftig bruk og vern av naturmangfald og utmark, blir overhalden. Samtidig er det viktig at vi får til ei

god oppgave- og rollefordeling og eit godt samarbeid mellom SNO, Skjærgårdstjenesten, dei lokale fjellstyra og politiet. Vi må bruke ressursane på ein effektiv måte og ha respekt for den lokale kunnskapen og det engasjementet som f.eks. fjellstyra og fjelloppsyna står for.

Det er ikkje til å leggje skjul på at det har vore diskusjonar og usemje, men eg meiner at vi no stort sett har fått rydda opp i dette, og viser bl.a. til at SNO har føreseielege avtaler om kjøp av tenester frå Skjærgårdstjenesten, Statskog Fjelltjenesten og oppsyna til fjellstyra og bygdeallmenninga. No blir det foreslått endringar i naturoppsynslova som inneber ei opprydding i kva slags lover Naturoppsynet skal føre kontroll med, og ein presisering av heimelsgrunnlaget for oppsynet si kontrollverksemd.

Lov om fritids- og småbåtar § 40 blir no innlemma i lista over avgjerder som Naturoppsynet skal føre kontroll med. Det gjeld regelverket for vannskuterar, som blei gitt i medhald til denne paragrafen. Eg trur det er riktig med ei klargjering og presisering av Naturoppsynet sine fullmakter, både med omsyn til kven som blir kontrollert, og med omsyn til oppsynet sin arbeidssituasjon og moglegheit til effektiv kontroll. Det blir ryddig med ei felles regulering av fullmaktene i naturoppsynslova.

Når det gjeld rolleavklaring og forståing av SNO si rolle og politiet sine oppgåver, støtter fleirtalet regjeringa sitt forslag.

Eg vil her vise til proposisjonen der det står:

«Naturoppsyn og politi arbeider begge med kontroll av om regler blir overholdt og avdekking av eventuelle regelbrudd. Tvangsmidler som ransaking, pågripelse og beslag er forbeholdt politiet. Oppsynets virkemidler må angis med utgangspunkt i rolleforståelsen og etter en avveining av muliggjøring av en effektiv kontroll, hensynet til forholdsmessighet og kompetanse.»

Det held seg ikkje slik at SNO kan setje fysisk makt bak sine pålegg. Derfor bør det heller ikkje oppstå nokre farlege situasjonar, slik som mindretalet peiker på, som følgje av at SNO skal kunne stanse personar og køyretrøy.

Skal denne myndigheita kunne utøvast, må ein ha sanksjonsmiddel mot dei som ikkje etterkjem pålegget. Derfor er det gjort straffbart ikkje å etterkome pålegg.

Fleirtalet støtter forslaget til lovendring. Dei andre partia har alternative forslag som eg reknar med at dei sjølve vil gjere greie for.

Bjørn Lødemel (H) [11:13:51]: Høgre var kritiske til å opprette SNO då dette blei gjort i 1996. Forslaget om eit statleg naturoppsyn klargjorde ikkje forholdet mellom lokale oppsynsordningar og eit statleg naturoppsyn eller forholdet mellom oppsyn og forvaltning.

I tillegg meinte Høgre den gong som no at lensmannskontora og dagens sivile oppsynskorps har opparbeidd stor tillit og eit godt kontaktnett lokalt, og at ein ikkje skal ha eit statleg naturoppsyn parallelt med eksisterande profesjonelle oppsynsordningar.

Høgre held fast ved at hovudoppgåva for eit sivilt statleg naturoppsyn bør vere ei haldningsskapan-de verksemd, med miljøovervaking og kontrollfunksjonar. Å følgje opp konkrete mistankar om alvorlege tilfelle

av miljøkriminalitet er ei oppgave for det ordinære politiet.

Høgre er kritisk til nokre av framlegga i proposisjonen, og meiner at Statens naturoppsyn med framlegget til ny § 3 i naturoppsynslova får fullmakter som langt på veg går inn i det som er politiet sine oppgaver.

Det blir bl.a. foreslege at oppsynet skal kunne stanse personar, køyretøy og fartøy og krevje at det blir framlagt løyve og dispensasjonar. Dei kan krevje opplysningar om namn, fødselsdato, registrert adresse og noverande bustad.

Vidare kan oppsynet krevje tilgjenge til private vegar og innmark – med unntak av hustomt og gardsplass – og å gjennomføre lyd- og bildeopptak og andre dokumentasjonstiltak. Alt dette er Høgre imot.

I staden for å lovfeste ei utvikling der Naturoppsynet i aukande grad har gått inn i politioppgåver, bør ein i staden avgrense Statens naturoppsyn sine oppgaver i høve til dagens praksis til det som bør vere oppsynet sine hovudoppgåver, nemleg haldningsskapande verksemd, miljøovervaking og ha ein kontrollfunksjon.

Høgre meiner at oppsynet i svært avgrensa grad skal ha høve til å setje fysisk makt bak pålegga sine, og at høve til å stanse personar, køyretøy og fartøy er ein rett som bør ligge til politiet.

Politidirektoratet viser òg i si høringsfråsegn til at dei er skeptiske til dette. Dei meiner at stans ved hjelp av fysiske stengsler kan eskalere og vere farleg både for oppsynspersonell og dei som blir forsøkt stansa. Eit slikt tiltak krev kunnskap og trening.

Høgre ønskjer heller ikkje å føye lov om fritids- og småbåtar til lista i naturoppsynslova § 2 over avgjerder som Naturoppsynet skal føre kontroll med. Vi meiner at oppsynet med at småbåttrafikk – medrekna vannskuterar – føregår på ein forsvarleg måte, må vere ei politioppgåve.

Eg tar opp forslaget frå Høgre og Framstegspartiet.

Presidenten: Representanten Bjørn Lødemel har tatt opp det forslaget han refererte til.

Lars Egeland (SV) [11:16:58]: Dette er etter min mening en svært positiv sak – fordi det skjer en opprydding i hvilke lover naturoppsynet skal føre kontroll med, og fordi vi får en presisering av hjemmelsgrunnlaget for oppsynets kontrollvirksomhet.

Jeg har liten forståelse for bekymringene fra Høyre og Fremskrittspartiet med hensyn til om Statens naturoppsyn nå får fullmakter som de mener ligger innunder politiets oppgaver.

For det første er det etter mange år med uklarhet mellom Naturoppsynet og politiet faktisk enighet om det som foreslås. For det andre er det underlig at de to såkalte lov- og orden-partiene – Høyre og Fremskrittspartiet – i realiteten tar til orde for en politikk som gjør det umulig å følge opp lovbrudd. Er det fordi partiene egentlig mener at disse lovbruddene ikke er så viktige?

Hvis de mener at det er viktige lovbrudd, er partiene uten virkelighetsforståelse, om de tenker seg at politiet skal kunne være til stede der hvor Statens naturoppsyns folk er i dag. Det ville også vært en totalt gal prioritering. Under

terroraksjonen på Utøya hadde Nordre Buskerud politidistrikt – som dekker store deler av Hardangervidda – tre uniformerte politifolk på vakt i hele distriktet. Det var godt de ikke befant seg f.eks. på en motorferdselskontroll på vidda!

Det ville kreve en enorm styrking av politiet hvis de skulle gå inn i Naturoppsynets oppgaver, og det ville være en helt gal prioritering.

Når regjeringa nå åpner for økt kjøring med snøskuter gjennom traseer for rekreasjonskjøring i noen kommuner, er det samtidig viktig at det gis mulighet for å slå ned på ulovlig og farlig kjøring. Det er for mange bygder som har mistet ungdom i dødsulykker med motorferdsel. Naturoppsynet må ha mulighet både til å be om legitimasjon og til å stoppe folk, som det vil være behov for i en rekke av de oppgavene der Naturoppsynet fører kontroll. Det handler om effektiv ressursbruk at SNOs folk får de fullmaktene som her foreslås.

Erling Sande (Sp) [11:19:44] (leiar av komiteen): Ein grunntanke for Senterpartiet er at jorda skal gjevast vidare til neste generasjon i minst like god stand som ho var, då vi sjølv tok over. Fornuftig og berekraftig bruk av jorda er ein sentral del av løysinga på klimakrisa, på energikrisa og på matkrisa.

Senterpartiet meiner at bruk ofte er det beste vern. Vi trur at dei som lever med og av naturen, har kunnskap og erfaring til å forvalte jorda på ein god og framtidsretta måte, akkurat som generasjonar før dei har gjort. Faktisk kan vi takke naturbrukarane for mykje av det mangfaldet vi finn, både innan kulturlandskap og artsmangfald i landet vårt.

Naturen gjev oss mat, vatn, energi, fritidsaktivitetar og naturopplevingar gjennom jakt, tur og fiske. Mennesket sin bruk av naturen gjennom generasjonar har gjeve oss landskapet vi har i dag, og kulturminne som vi kan vere stolte av. Då må vi òg sikre at miljøkriminalitet blir førebygd, og at nasjonale miljøverdiar blir tekne vare på. Då treng ein ei opprydding – ei opprydding som fyrst og fremst manifesterer forvaltinga si praksis i dag, som gjev forvaltinga nokre fullmaktar, men samtidig avgrensar i høve til andre. Tydelege avgrensingar og oppgåvefordeling i naturforvaltinga er også viktig opp mot t.d. fjellstyre, fjelloppsyn og andre som forvaltar viktige oppgaver innan naturforvaltinga vår, som ordføraren for saka var inne på.

Det må vere tydeleg kva for lover det statlege naturoppsynet skal halde oppsyn med, og kva for heimelsgrunnlag dei har for kontrollverksemda si. Naturoppsynet si kontrollverksemd er viktig for å sikre nasjonale miljøverdiar. Samtidig er det politiet som skal utøve politimyndighet. Derfor er opptrekking av grensa mot politiet si makt viktig. Det er politiet som har politikompetanse og skal ha politimynde, og dette må speglast i regelverket. Derfor er eg glad for at det opphavlege forslaget om at oppsynet òg skulle kunne opprette t.d. fysiske stengsel, er justert. I forslaget er det tydeleg at stans ikkje skal kunne skje ved at materiell eller personar utgjer fysisk stengsel tilsvarande ei vegsperring.

Naturoppsynet er eit av fleire viktige middel for å ta vare på naturverdiar og naturmangfald. Sjølv om dei aller

fleiste behandlar jorda med den respekt ho fortener, er oppsynet viktig – både for førebygging og avdekking av miljøkriminalitet – og derfor er denne saka viktig.

Oskar J. Grimstad (FrP) [11:22:30]: Ein samla komité viser til at føremålet med Statens naturoppsyn, SNO, er å ivareta nasjonale miljøverdiar og førebygge miljøkriminalitet. SNO må derfor utøve eit tilsyn både med naturen sjølv og menneskeleg åtferd i naturen. Dette blir på mange måtar eit heilskapleg tilsyn.

No blir det også foreslått endringar i naturoppsynslova som inneber ei opprydding i dei lover naturoppsynet skal føre kontroll med, og ei presisering av heimelsgrunnlaget for oppsynet si kontrollverksemd.

Erfaring viser også at det er nødvendig med ei opprydding i kva som er SNO sine fullmakter, og at det blir ei felles regulering av fullmaktene i naturoppsynslova. Det blir også etterlyst ei god rolleavklaring og forståing for SNO sine oppgåver, spesielt i forhold til politiet sine oppgåver. Framstegspartiet og Høgre meiner at hovudoppgåva for eit sivilt, statleg naturoppsyn burde vere haldningsskapande verksemd, miljøovervaking og kontrollfunksjon. Å følgje opp konkrete mistankar om alvorlege tilfelle av miljøkriminalitet er etter vår oppfatning ei oppgåve for det ordinære politiet – ikkje SNO.

Framstegspartiet er med andre ord svært kritisk til at SNO no skal få utvida fullmakt til å gå inn i politiet sin rolle, slik ein no ser det blir lagt opp til.

Framstegspartiet er også kritisk til å føye lov om fritids- og småbåtar § 40 til lista i naturoppsynet sin § 2 over oppgåver som SNO skal føre kontroll med. Oppsynet med at småbåttrafikk – medrekna vasskuterar – føregår på ein forsvarleg måte må vere ei politioppgåve.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [11:24:35]: Regjeringa fremma proposisjon om endringar i lov om statleg naturoppsyn. Regjeringa foreslår endringar i oppsynslova §§ 2 og 3. Endringane inneber dels ei opprydding i kva for lover oppsynet skal føre kontroll med. Dels inneber endringane ei presisering av heimelsgrunnlaget for SNO si kontrollverksemd med ein nærare definisjon av fullmakter og pliktane til kontrollobjekt.

Statens naturoppsyn gjer ein viktig jobb for å vareta nasjonale miljøverdiar og førebygge miljøkriminalitet. Kontrollfullmaktene til naturoppsynet går ikkje direkte fram av lova i dag, men følgjer implisitt av dei oppgåver oppsynet er pålagde og av enkelte særlover. Det å klargjere og presisere fullmakta til naturoppsynet er viktig både av omsyn til borgarane som blir kontrollerte – at dei har føreseielege vilkår – og av omsyn til oppsynet sin arbeidssituasjon og moglegheit for effektiv kontroll.

Forslaget er i hovudsak i samsvar med etablert praksis for oppsynet si kontrollverksemd. Forslaget tek sikte på å lovfeste i naturoppsynslova dei grunnleggande fullmaktene som er nødvendige for at naturoppsynet skal kunne utføre kontroll etter lova.

Regjeringa foreslår at oppsynet ved kontroll skal ha fullmakt til å stanse personar, køyretøy og fartøy, krevje framlagt løyve som er påkrevd etter dei lover oppsy-

net fører kontroll med, krevje opplysingar om personalia, få tilgang til private vegar, ved mistanke om brot på lover som oppsynet fører kontroll med, få tilgang til innmark med unnatak av hustomt og gardsplass, og føreta dokumentasjon og bortvise personar og/eller krevje køyretøy, fartøy eller gjenstandar fjerna for å stanse pågåande ulovleg åtferd. Forslaget gir ikkje naturoppsynet fullmakt til bruk av fysisk makt og avgrensar klart mot utøving av politimyndigheit. Grensa mot politimakt er trekt opp i samarbeid med Justisdepartementet som ansvarleg departement for politiet. Bruk av fullmaktene kan berre skje når det er nødvendig for å føre kontroll med at reglane oppsynet fører kontroll med, vert overhaldne, og det ikkje etter saken sin art og forholdet elles ville vere eit etter måten for stort inngrep. Fullmakta gjeld berre der oppsynet fører kontroll og ikkje ved utføring av oppsynet sine andre oppgåver.

Ho som vert kontrollert, pliktar å etterkomme pålegg som ligg innanfor oppsynet sine fullmakter. Aktlaus og forsettleg unnlating av å etterkomme slike pålegg vil vere straffbart med bøter eller fengsel inntil tre månader.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bjørn Lødemel (H) [11:27:12]: Både i forhold til representanten Egeland og andre vil eg berre slå fast at Høgre er eit lov og orden-parti, og det er derfor eg meiner at det er politiet som skal ta hand om desse ordningane. Derfor stemmer vi imot § 3. Vi meiner at dette nærmar seg så mykje politioppgåver, at det bør vere politiet som gjer det.

Eg har eit spørsmål til statsråden: Er han ikkje bekymra over at eit statleg organ utanom politiet får så pass omfattande oppgåver inn mot det som bør vere politiet sitt område? Kan ikkje dette føre til uheldige hendingar og omstende når det ikkje er politiet som skal vareta oppgåvene?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [11:27:59]: Eg trur kanskje eg først og fremst har to andre bekymringar. Eg er bekymra for at vi har eit betydeleg omfang av miljøkriminalitet i Noreg. Ein del av det er alvorleg kriminalitet, som det er viktig at det blir slått ned på, at ein følger opp og førebygger.

SNO er eit av våre viktigaste verkemiddel for å gjere det i breidda, sjølv sagt i tillegg til at saker som blir anmelde, skal bli etterforska og handtert på vanleg vis av justismyndigheitene våre.

Så har det òg vore grunn til bekymring, syns eg, for at vi ikkje har hatt ei klar nok lovavgrensing – ein heimel for SNO si verksemd. Det får vi no. Og eg finn det litt underleg at eit parti som Høgre ikkje syns det er meir fornuftig at ei eksisterande verksemd vert heimla i lov, og det er jo i hovudsak ei vidareføring av det som er no. Så er grensene til politimyndigheitene trekte opp i samarbeid med dei og deira ansvarlege departement med full einigheit om det som no vert presentert. Då føler eg meg trygg på at det vil vere ryddig og fungere godt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [11:29:15]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Nikolai Astrup og Siri A. Meling om en stortingsmelding om rikets miljøtilstand (Innst. 303 S (2012–2013), jf. Dokument 8:53 S (2012–2013))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 24 minutter, og fordeles med inntil 3 minutter til hvert parti og inntil 3 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:30:14] (ordfører for saken): Saken gjelder et representantforslag fra stortingsrepresentantene Nikolai Astrup og Siri A. Meling om en stortingsmelding om rikets miljøtilstand.

Annethvert år i perioden 1999–2007 ble det lagt fram en stortingsmelding der formålet var å presentere utviklingen i miljøet og hovedpunktene i regjeringens miljøpolitikk. Siden 2007 er det ikke blitt lagt fram noen stortingsmelding om regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand.

Komiteens flertall, regjeringspartiene, understreker betydningen av en effektiv miljørapportering, og de viser til at departementets nettside, miljøstatus.no, til enhver tid viser en oppdatert oversikt over miljøstatusen i Norge. De er også tydelige på at regjeringen fremmer politikk i andre dokumenter, at erfaringene med stortingsmeldingen om rikets miljøtilstand har vært varierende, og at formatet ikke har vært egnet for en mer helhetlig prinsipiell diskusjon. Derfor har regjeringen valgt ikke å legge fram melding om rikets miljøtilstand siden 2007.

Komiteens mindretall, opposisjonen – Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti – mener at det er uheldig at det ikke er lagt fram noen stortingsmelding, og vi deler forslagsstillernes oppfatning og skulle ønske at regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand hadde vært lagt fram som en stortingsmelding. Vi viser også til at det i løpet av seks år ikke har vært en samlet stortingsmelding som har gitt en framstilling av regjeringens miljøpolitikk. Samtidig viser vi til at gjennomgangen av resultatmålene i de årlige budsjettproposisjonene er viktig, men at den ikke erstatter en egen stortingsmelding om regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand, fordi en egen stortingsmelding ville gitt et bedre grunnlag og en mer helhetlig diskusjon rundt de viktigste miljøutfordringene og miljø-

politiske grep, uavhengig av de årlige budsjettvurderingene og bevilgningene.

Jeg tar herved opp mindretallets forslag.

Presidenten: Representanten Kjell Ingolf Ropstad har tatt opp det forslaget han refererte til.

Torstein Rudihagen (A) [11:32:55]: Som saksordføreren sa, blei det i perioden 1999–2007 kvart anna år lagt fram ei stortingsmelding om regjeringa si miljøpolitikk og rikets miljøtilstand. Som òg saksordføreren nemnde, meiner regjeringspartia at det er viktig med ei effektiv miljørapportering som kan gi ei presis framstilling av miljøsituasjonen i Noreg. Det må vere ei enkel og tilgjengeleg oversikt over korleis dei verkemidla som er innførte, fungerer i forhold til dei miljømåla som er vedtekne.

Erfaringane med rikets miljøtilstand var at dette ikkje nødvendigvis var den riktige forma for rapporteringa. Det var òg bakgrunnen for at ein samrøystes komité i 2008 bad regjeringa vurdere om denne meldingsforma var hensiktsmessig.

Elles har Miljøverndepartementet sin budsjettproposisjon ei veldig – etter mitt syn – fyldig orientering om resultat og måloppnåing på ulike miljøområde. Departementet si nettside om miljøstatus viser til kvar tid ei oppdatert oversikt over miljøstatus i Noreg. Så har det med jamne mellomrom blitt lagt fram meldingar på viktige område for miljøpolitikken.

Elles viser eg til statsråden sitt brev frå 9. april, som ligg ved innstillinga, der han skriv:

«Når det gjeld det konkrete forslaget om ei eiga stortingsmelding, vil eg vurdere saka nærare og kome tilbake til Stortinget ved eit passende høve.»

Fleirtalet føreslår derfor at forslaget blir lagt ved protokollen.

Nikolai Astrup (H) [11:34:51]: Saksordføreren har på en utmerket måte redegjort for hvorfor vi fortsatt bør ha en stortingsmelding om rikets miljøtilstand og en helhetlig debatt om miljøpolitikken i denne salen basert på en melding fra regjeringen. Derfor skal jeg fatte meg i korthet og nøye meg med å si at det er gått seks år siden forrige gang regjeringen la fram det den selv da omtalte som den viktigste meldingen om miljøpolitikken i Norge, og en melding som ga Stortinget en sjanse til å debattere miljøpolitikken i et helhetlig perspektiv og i sin fulle bredde.

Det vises til at det er opprettet en nettside som heter miljøstatus.no. Det er en utmerket nettside, men en fattig erstatning for en helhetlig debatt om miljøpolitikken i Stortinget. Derfor er det skuffende at regjeringen og regjeringspartiene, som hevder å være svært opptatt av miljø, ikke vil gi Stortinget denne muligheten til å diskutere resultatene av regjeringens politikk og de ambisjonene de setter seg for fremtiden.

Lars Egeland (SV) [11:36:29]: Sosialistisk Venstreparti er en pådriver i både miljø- og klimaarbeidet. På slutten av sesjonen er det med glede og stolthet vi kan se tilbake på alt som har skjedd på dette området i den rød-grønne

regjeringas tid. Jeg vil nevne noe: Denne regjeringa har satt i gang de mest omfattende klimakuttiltakene, vi har fått til en snuoperasjon i samferdselspolitikken til fordel for tog, kollektivtrafikk og sykkel, vi har vedtatt en biomangfoldsløva som brukes som eksempel over hele verden, og vi er i gang med en omfattende utbygging av fornybar energi.

Det har vært brakt fram mange saker for Stortinget på dette området. Samtidig tror jeg ikke det er noen uenighet mellom partiene om behovet for også å få en helhetlig gjennomgang av norsk miljøpolitikk. I komitémerknaden vises det til at departementet har en hjemmeside, miljøstatus.no, hvor man for så vidt finner en slik helhetlig oversikt. Samtidig rapporteres det i statsbudsjettet. Men det er riktig, og det er det forslagsstillerne etterspør, at vi ikke har hatt en helhetlig debatt i Stortinget de siste årene. Jeg deler fullt ut det ønsket. Samtidig var det en enstemmig komité som stilte spørsmål ved formen ved den tidligere rikets miljøtilstand, om den var rett.

Jeg tror kanskje at regelmessige redegjørelser fra miljøvernministeren kan være en vel så bra form, slik vi har på det utenrikspolitiske området, og slik miljøvernministeren har tilbudt seg. Men jeg noterer at miljøvernministeren skriver at han vil komme tilbake til Stortinget, slik at vi neste år skal kunne få en miljøpolitisk redegjørelse i en passende form, og jeg håper at det er nettopp ham som kommer tilbake til Stortinget med den.

Erling Sande (Sp) [11:38:34] (leiar i komiteen): Nokre korte merknadar og frå Senterpartiet si side: Dette er ei typisk sak som ikkje nødvendigvis har nokon fasit, og frå Senterpartiet si side deltok vi aktivt i handsaminga av meldingane om rikets miljøtilstand dei åra dei blei lagde fram. Vi var òg bak den fleirtalsmerknaden, samlemerknaden, som sa at dette kanskje ikkje var måten å handtere dette på vidare, slik saksordføraren var inne på. Dette var tilbake i 2008.

Kjernen i dette handlar om korleis vi her i denne komiteen og i dette storting på ein best mogleg måte ikkje berre kan drøfte breidda i regjeringa sine visjonar og strategiar i miljøpolitikken, men òg oppfølginga av desse.

Så har eg lyst til å understreke at vi i denne salen ganske ofte diskuterer regjeringa sin miljøpolitikk med både smale og breie innfallsportar, slik at ein må ikkje framstille det som om vi ikkje har debatt om regjeringa si miljøpolitikk. Det vil eg hevde at vi har. Men Senterpartiet er for all del gjerne med på å gjere han breiare og finne nye og andre former å gjere dette på.

Ein modell er ei utgreiing frå statsråden, som vi kan drøfte – noko som har vore brukt av andre komitear med suksess – eller vi kan finne andre måtar som gjer at vi kan få breie miljøpolitiske debattar i denne salen.

Dette er berre eit signal om at vi frå Senterpartiet si side i alle fall er opne for å drøfte ulike modellar for dette. Eg oppfattar det ikkje slik at det er noko stor usemje i komiteen og i denne salen om hovudmålet.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [11:40:51]: Eg er for det første oppriktig glad for den interessa som representanten

Astrup og resten av komiteen her legg for dagen når det gjeld regjeringas miljøpolitikk og behovet for å debattere han i Stortinget.

Regjeringa har sett miljøpolitikken i fremste rekke. Vi har innført nye og vidtrekkande lover, som naturmangfaldlova, fått på beina den viktige klima- og skogsatsinga, som vert lagt merke til internasjonalt, og etablert nye heilskaplege forvaltningsplanar for havområda våre, for å nemne nokre få ting. Alle dei sakene har vore grundig drøfta i denne salen. Eg kan òg leggje til dei to meldingane om klimapolitikken og strategien for ei berekraftig utvikling. Her har Stortinget òg hatt moglegheit til breitt å diskutere regjeringas politikk.

Eg meiner derfor at det ikkje er riktig slik representanten Astrup seier, at Stortinget ikkje har fått drøfta regjeringas samla miljøpolitikk dei seinare åra. Denne regjeringa har hatt, og har, høge ambisjonar om eit høgt tempo i miljøpolitikken, og Stortinget vert invitert til å drøfte alle regjeringas viktige vegval her.

Stortingsmeldinga om regjeringas miljøpolitikk og rikets miljøtilstand, RM, vart lagt fram i alt fem gonger, etter om lag same mal. Då energi- og miljøkomiteen behandla den hittil siste meldinga i 2007, vart regjeringa bedt om å vurdere om meldinga i si dåverande form fungerte etter føremålet. Etter regjeringas oppfatning har erfaringane med denne meldingsforma vore noko varierende. Arbeidet med ei slik melding legg beslag på svært mykje tid og ressursar, og det er derfor viktig at resultat og nytte står i forhold til arbeidet som vert lagt ned.

Det er òg viktig at debatten faktisk fører til det som er føremålet med meldinga. Eg er ikkje overtydd om at formatet på denne meldinga gjev det beste grunnlaget for ein meir heilskapleg og prinsipiell diskusjon om val av retning og prioriteringar i miljøpolitikken, slik føremålet var.

Når det gjeld rapportering om miljøtilstanden i landet vårt, har det vore eit mål for departementet å gjere denne både betre og meir tilgjengeleg, og eit viktig verkemiddel har vore etableringa av miljøstatus.no.

Når det er sagt, vil eg likevel vere open for fleire måtar å presentere regjeringas miljøpolitikk på for Stortinget. Eg er derfor einig i forslaget om at det ville vore både positivt og nyttig å få høve til ein heilskapleg og prinsipiell diskusjon om val av retning og prioriteringar i miljøpolitikken, i tillegg til budsjettdebatten.

Det er likevel ikkje sikkert at ei melding etter same opplegg som tidlegare, vil vere den rette løysinga. Kanskje kan utgreiingar eller ei melding kvart fjerde år etter modell av perspektivmeldinga, vere alternative modellar som er vel så bra. Dersom det skulle verte aktuelt med ei ny melding av liknande type som RM, trur eg det trengst ei grundigare drøfting av både innhald og kva funksjon ho skal ha.

Som miljøvernminister står eg til kvar tid til disposisjon for Stortinget for å gjere greie for regjeringas ambisiøse miljøpolitikk.

Presidenten: Det blir åpnet for replikkordskifte.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:44:08]: Jeg er egentlig langt på vei enig med statsråden i hans avsluttende kommentar om at det i alle fall må vurderes grundig. De måtene som statsråden skisserte at det kunne gjøres på, er jo eksempler som Kristelig Folkeparti kan se på når vi forhåpentligvis får regjeringsmakt til høsten.

Det er flere måter en kan organisere, få mer kontroll og oversikt over, en generell debatt om miljøpolitikken. Et av forslagene som vi var enige om i klimaforliket – som for så vidt er litt på siden – var å utrede hensiktsmessigheten av en klimalov. Kristelig Folkeparti ønsket nok å gå enda lenger, men vi er i alle fall glad for at en i det minste skulle utrede hensiktsmessigheten.

Mitt spørsmål er egentlig bare: Hvordan ligger det an med utredningen? Er det f.eks. snart aktuelt å sette ned et offentlig utvalg som kan vurdere og utrede klimaloven?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [11:45:05]: Eg er glad for at representanten Ropstad i hovudsak deler mine refleksjonar.

Eg har ikkje eit fasitsvar på kva som er den beste måten å sikre ein debatt. For å vere heilt ærleg trur eg alle modelar kan ha sine utfordringar. Det pleier jo ikkje å vere stappfulle hus på alle dei utanrikspolitiske utgreiingane heller, hugsar eg frå mi tid i utanrikskomiteen. Det å skape ein god debatt i Stortinget, som er prinsipiell og overordna, er ei utfordring som eg trur vi har på mange felt.

Men eg har tenkt gjennom det, og planen min er i løpet av hausten å kome tilbake igjen til Stortinget med ei nærmare vurdering, og då synest eg det ville vere naturleg å ha dialog med dei ulike partia i komiteen på førehand om kva for tankar ein har om det.

Når det gjeld spørsmålet om å følgje opp klimaforlikets formulering om klimalov, kjem sjølvsagt regjeringa til å gjere det og kome tilbake igjen med korleis vi skal greie ut om det er føremålstenleg å innføre ein klimalov.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:46:05]: Mitt spørsmål går egentlig bare på hvordan det ligger an.

Vi var i fjor enige om å utrede hensiktsmessigheten, noe jeg for så vidt synes var for kort, men det var dit vi kom i klimaforliket. Jeg er opptatt av at det ikke kan være den største jobben, så i løpet av ett år må en jo ha kommet langt i den utredningen.

Mitt spørsmål er egentlig bare: Hvordan ligger en an? Jeg hadde kanskje forventet at en kunne få satt ned et offentlig utvalg eller lignende nå før sommeren.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [11:46:37]: Vi arbeider med å følgje opp det punktet. Men som representanten Ropstad hugsar, var klimaforliket ein ganske omfattande pakke av ei rekke ting. Det meste kom frå klimameldinga, men ein god del kom i tillegg.

Vi kjem til å kome tilbake igjen med korleis vi skal følgje opp det punktet òg, men vi er ikkje ferdige med det.

Presidenten: Replikskiftet er omme.
Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [11:47:09]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om norsk naturmangfold (Innst. 409 S (2012–2013), jf. Dokument 8:66 S (2012–2013))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 24 minutter og fordeles med inntil 3 minutter til hvert parti og inntil 3 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Nikolai Astrup (H) [11:48:08] (ordfører for saken): Det biologiske mangfoldet er grunnlaget for menneskets eksistens, livskvalitet og velferd. Det biologiske mangfoldet er utviklet naturlig over lang tid og gjennom kulturpåvirkning.

Det er en samlet komité som understreker viktigheten av å ta vare på det biologiske mangfoldet for kommende generasjoner, og som mener at det gjøres best gjennom en kombinasjon av vern og bærekraftig bruk.

Det er viktig med et lovverk som sikrer at de norske naturverdiene blir ivaretatt. Naturmangfoldloven, som ble enstemmig vedtatt i Stortinget i 2007, er et av de viktigste verktøyene vi har for å ivareta viktige naturverdier i Norge.

Norge har også sluttet seg til konvensjonen om biologisk mangfold. 20 nye globale mål for bevaring av naturmangfold og økosystemtjenester frem mot 2020 ble vedtatt under denne konvensjonen i Nagoya i 2010. Det ble også vedtatt at landene skal oppdatere og revidere sine nasjonale handlingsplaner for naturmangfold i tråd med de nye globale målene, og at handlingsplanen skal være på plass og gjennomføringen påbegynt innen 2015.

Representantene Tenden og Skei Grande har fremmet en rekke forslag i dokumentet om hvordan vi bedre kan ivareta naturmangfoldet. En samlet komité deler forslagsstillernes intensjon med forslagene, men mener de konkrete forslagene må vurderes i sammenheng med den nasjonale handlingsplanen som legges frem i mars neste år, da forslagene er svært omfattende, og mange av dem vil kreve egne utredninger.

En samlet komité foreslår derfor at Dokument 8:66 S vedlegges protokollen.

Torstein Rudihagen (A) [11:50:15]: Det er, som saksordføreren seier, viktig å ta vare på naturmangfoldet. Vi må ha tiltak, verkemiddel og lovgiving som bidreg til dette. Vi må oppfylle våre internasjonale forpliktingar og gjere vår del av jobben. Så er vi gjennom konvensjonen om biologisk mangfold forplikta til å følgje opp dei globale måla som skal sikre vern og bærekraftig bruk av naturmangfal-

det. Det gjer regjeringa, bl.a. gjennom arbeidet med ein nasjonal handlingsplan for naturmangfold.

Forslagsstillarane mange forslag bør kunne vurderast i forbindelse med det arbeidet. Forslaga er mange, 23 stykk, og omfattande, og det er umogleg på nokre minutt å kommentere desse, men eg viser til saksordførarens innlegg, og at det er ein samla komité som står bak innstillinga. Det er ei innstilling som òg næringskomiteen slutta seg til.

Det er Venstre som står bak forslaga, og dei blir ståande aleine om dei. Det viser vel spriket på borgarleg side. Når dei borgarlege partia tek mål av seg til å regjere i hop, kan det vere greitt å merke seg den store avstanden det er i miljøpolitikken mellom yttersidene Venstre og Framstegspartiet i den borgarlege fløya.

Når det gjeld Venstre sine forslag, er det mykje av dette som allereie er vareteke, slik det går fram av statsrådens brev til komiteen, men det finst òg forslag som vi har diskutert og avvist her før, f.eks. det fyrste forslaget, om å utvikle støtteordningar til skogsbilvegar og drift i vanskeleg terreng. Det har Venstre prøvd seg på før. Det gjorde dei da dei hadde landbruksministeren. Eg var sjølv djupt engasjert for å motverke det forslaget. Da som no ville det medføre ein stor reduksjon av skogsdrifta, bl.a. i Gudbrandsdalen – som eg kjenner godt til. No har vi ein situasjon der skogsdrifta og trevirkenæringa slit, slik at ein faktisk vil etablere stimulerande tiltakspakker. Så skal altså Venstre enda ein gong gjere det motsette. Eg for min del meiner at ein aktiv skogsdrift trengst for verdiskaping. Det er òg miljøvenleg i ei tid da kulturlandskapet over heile landet gror att av skog.

Dette er eksempel på at desse forslaga frå Venstre ikkje bør bli vedtekne, men, som sagt, vere med som innspel i ei vurdering og som innspel til ein handlingsplan for å ta vare på det biologiske mangfaldet.

Erling Sande (Sp) [11:53:11] (leiar i komiteen): Den førre debatten handla om korleis vi kunne ha høve i denne komiteen og i denne salen til å diskutere breidda i miljøpolitikken. I så måte har Venstre gitt eit bidrag her, for det er jo eit utruleg omfattande forslag som her er lagt fram. Det er mange forslag, og dei er omfattande. Nokre er gode, andre er mindre gode.

Når eg tek ordet, er det for å kommentere det eg stundom oppfattar som ein manglande samanheng i Venstre sin retorikk og ein manglande samanheng mellom miljøpolitikken og naturvernpolitikken til Venstre. Det har fleire gonger overraska oss i Senterpartiet at når ein drøftar klima, anten i denne salen eller i debattar utanfor denne salen, er Venstre blant dei partia som er mest frampå og mest utålmodige når det gjeld førespurnaden om meir fornybar energi for å erstatte fossil energibruk. Dei har fleire gonger kome med ganske kraftig kritikk av regjeringa, fordi ein produserer for lite alternativ energi, for lite fornybar energi. Men når vi går til kjernen av dette og begynner å drøfte dei alternative energitypane, f.eks. bioenergien og mogleghetene som ligg i skogen vår, er jo Venstre i fremste rekkje for å leggje restriksjonar på den skogsdrifta – også i dette forslaget. Skal ein setje opp vindmøller for å produsere rein vindenergi, møter ein Venstre sine lokalag med banner i demonstrasjonar ute. Skal ein byggje eit

småkraftverk for å få fram fornybar vasskraft, kan ein vere ganske sikker på at i mange tilfelle står Venstre der og protesterer mot bygging av anlegget. Ein er altså for energien, for den reine energien, men ein er imot omtrent alle dei anlegga som skal produsere energien, dei linjene som skal føre den reine energien fram dit han skal erstatte den fossile energien, og å ta i bruk skogen for å skape fornybart drivstoff, fornybar varme, ikkje minst, som kan erstatte oljefyren, som fører med seg store utslipp.

Så seier ikkje vi i Senterpartiet heller at vi skal byggje ned all natur – på ingen måte. Det må vere ei vurdering i kvart enkelt tilfelle. Men det går ikkje an å seie at alle tiltak for å produsere rein og klimavenleg energi ikkje skal setjast i verk, samtidig som ein kritiserer regjeringa for ikkje å gjere nok på klimaområdet. Det heng ganske enkelt ikkje i hop.

Borghild Tenden (V) [11:56:13]: Angrep er det beste forsvar.

Venstre mener at robuste økosystemer med et stort mangfold av arter og gener sikrer tilgangen til livsnødvendige økosystemtjenester, slik som mat, rent vann, ren luft – naturressursene som utnyttes for å bygge hus og skaffe energi.

Naturmangfoldet gir opplevelser og livskvalitet og er en viktig del av kulturen i mange ulike samfunn. Derfor er det dramatisk for livet på kloden når mangfoldet av arter utryddes i et tempo som er minst tusen ganger raskere enn det som er naturlig.

Det er de fattige delene av verdens befolkning som rammes først og mest direkte når naturmangfoldet forsvinner.

Også Norge har langt igjen før naturmangfoldet er trygget. I den norske rødlista fra 2010, som viser prognoser for arters risiko for å dø ut fra et område, er det oppført 4 599 arter, hvorav 2 398 er klassifisert som truet og 1 284 som nær truet. Den største trusselen mot naturmangfoldet i Norge er arealbruk og arealbruksendringer. Utbygging av naturområder og kulturlandskapet truer dyr og planter, og mange naturtyper som ikke finnes andre steder i verden, er i ferd med å bli borte. Utbygging av hyttefelt, en vei – som sikkert blir et tema her i dag – en kraftstasjon eller utplantning av fremmede treslag gir inntekter til både kommuner, bedrifter og privatpersoner, uten at kostnaden av naturødeleggelsene er synlig. Her ligger kjernen i problemet. Det er vanskelig å snu utviklingen og stanse det dramatiske tapet av arter og naturtyper, fordi mangfoldet ødelegges bit for bit, og fordi hvert inngrep kan synes ubetydelig. Det er først når man løfter blikket og ser det større bildet – regionalt, nasjonalt og globalt – at bildet blir tydelig.

Norge har gjennom konvensjonen om biologisk mangfold forpliktelser til å stanse utryddelsen av arter. Forslagsstillerne er glad for at verdenssamfunnet gjennom konvensjonen har laget et viktig rammeverk, men det er likevel det som skjer innenfor hvert enkelt lands grenser, som vil avgjøre om målet nås. Derfor er det avgjørende hvordan Norge forvalter naturrikdommen innenfor landets grenser, og hvordan man påvirker det biologiske mangfoldet i resten av verden.

Jeg viser til alle Venstres gode forslag i dokumentet og håper på positiv respons for dem – for naturen og for miljøet.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [11:59:23]: Det er framleis eit stort behov for å sikre naturmangfaldet, både internasjonalt og her heime. Derfor er eg glad for å sjå eit stort engasjement for norsk naturmangfald frå representantane Skei Grande og Tenden.

Norsk natur er svært variert. Kombinasjonen av topografi, nordleg plassering og varme havstraumar har gjeve ein stor variasjon i landskap og naturtypar. Samtidig veit vi at ca. 2 400 artar er trua, ifølgje Norsk raudliste for artar 2010, og halvparten av dei 80 naturtypane på Norsk raudliste for naturtypar 2011 er trua. Det er summen av mange små og store enkelttinggrep som bidreg til at artane sine leveområde vert spist opp bit for bit. 87 pst. av dei trua og nær trua artane på raudlista er trua av menneskeskapte arealendringar, som f.eks. bustader, energianlegg, vegar, næringsutbygging, masseuttak samt skogbruksaktivitet og jordbruk.

Mangfaldet av naturtypar, artar og gen er byggjeklossar i økosystema. Samspelet er så fint at utryddinga av ein art kan få store konsekvensar for andre. Derfor må vi arbeide for å ta vare på heilskapen i naturen.

For å møte dei store utfordringane vi står overfor, må vi arbeide på mange område samtidig, og alle sektorar som har ein negativ verknad på mangfaldet av planter og dyr i naturen, må bidra i arbeidet.

Så er Noreg gjennom Konvensjonen om biologisk mangfald og forplikta til å følgje opp dei globale måla som skal sikre vern og berekraftig bruk av naturmangfaldet vårt. For å følgje opp måla for å sikre heilskapelege grep for naturmangfald mot 2020 vil regjeringa lage ein nasjonal handlingsplan for naturmangfald. Vi tek sikte på å ferdigstille handlingsplanen neste år.

Arbeidet med den nasjonale handlingsplanen vert leia av Miljøverndepartementet og vert utført i samarbeid med relevante departement, og vi tek utgangspunkt i dei nasjonale miljømåla. Dette vil omfatte ein omtale og ei vurdering av dagens verkemiddel for ivareta naturmangfald, og vi foreslår eventuelle forbedringar eller nye verkemiddel. Handlingsplanen skal òg gjere greie for kunnskapsbehov og samordning mellom sektorar og mellom forvaltningsnivå.

Eg vil kome tilbake til Stortinget med hovudtrekka i handlingsplanen når han er ferdigstilt neste år.

L a i l a D å v ø y hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:01:55]: Et viktig område av naturmangfold er konflikten mellom olje og sårbare områder. I en tidligere forvaltningsplan har en definert iskanten og polarfronten som særlig sårbare områder. I dag er det blitt fremmet en tilleggs melding som komiteen får, som slår fast at i det nye området som skal åpnes i Barentshavet sørøst kan det være petroleumsvirksomhet i hele området, men at det legges tidsbegrensninger slik at det ikke kan være hele året.

Vi vet at det de siste årene – senest i 2003 – var en utbredelse av isen som gikk langt inn i det nye området.

Det betyr at nå blir det mulig med petroleumsvirksomhet i områder der isen kan komme deler av året.

Hva er det som gjør at regjeringen nå aksepterer den risikoen det er å åpne for petroleumsvirksomhet i områder der det vil være is i deler av året?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:02:56]: Det er feil. Den meldinga som tidlegare er lagd fram, og som i dag vert følgd opp med ei presisering – som det først vart sendt eit brev om og som vert lagt fram som ei tilleggs melding i dag – slår fast at ifølgje forvaltingsplanen skal Barentshavet sørøst forvaltast etter dei same prinsippa som i den eksisterande forvaltingsplanen, dvs. at det ikkje skal vere petroleumsvirksomhet ved iskanten og polarfronten. Så definerer forvaltingsplanen ei grense på 35 km frå land og ei grense på 50 km frå iskanten i visse periodar i tillegg. Han slår òg fast at vidare diskusjonar om det f.eks. er behov for å definere det endå nærmare, vil verte teke opp i rullinga av forvaltingsplanen for Barentshavet i neste stortingsperiode – noko som er varsla i forvaltingsplanen for Norskehavet.

Nikolai Astrup (H) [12:04:08]: Det kunne også vært fristende å følge opp representanten Ropstads spørsmål, men ettersom tilleggs meldingen kom mens vi har sittet her, er det vanskelig å få det til.

Isteden ønsker jeg å stille statsråden et spørsmål om naturmangfoldloven. Som jeg nevnte i mitt innlegg, er naturmangfoldloven et av de viktigste verktøyene vi har for å ivareta viktige naturverdier i Norge. Samtidig ser vi at både utbyggere og offentlige myndigheter stadig vekk synes å bli tatt på senga over at det finnes viktige naturverdier i områder hvor de også planlegger infrastrukturprosjekter. Denne konflikten mellom moderne behov og naturverdier ser vi stadig oftere, ikke minst i urbane strøk.

Spørsmålet er hva regjeringen gjør for å følge opp at offentlige etater, offentlige aktører og andre faktisk tar inn over seg naturmangfoldloven og planlegger og tar høyde for naturmangfoldloven når de skal bygge ut f.eks. veier, jernbane og annen infrastruktur – som f.eks. strømledninger fra Ørskog til Sogndal.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:05:16]: Det er eit viktig spørsmål, for når ein innfører eit nytt lovverk – særleg eit så omfattande lovverk som det her er snakk om – vil det ta tid å få det implementert. Eg trur at det aller viktigaste er sakte men sikkert å opparbeide nødvendig kompetanse om korleis ein skal forstå det, ikkje minst i kommunane våre. Derfor jobbar vi veldig systematisk gjennom eit eige prosjekt for å byggje opp kompetanse om naturmangfaldlova – fortolking og forståing av ho. Eg har òg hatt fleire møte. Det har vore eit tema overfor KS å diskutere korleis vi kan samarbeide om dette, for her vil kommunane vere ein nøkkelfaktor.

Det tredje er at det heldigvis føregår ei omfattande kartlegging av naturmangfaldet. Eg trur at for å unngå prosessar som går over lang tid, med motsegner osv., er kanskje gode kunnskapar og forståing på førehand noko av det viktigaste. Eg ser at kommunar som har det, er dyktigare til å

unngå dette enn dei som ikkje har det. Derfor følgjer vi òg opp behovet for kartlegging på eit tidleg tidspunkt.

Borghild Tenden (V) [12:06:24]: Jeg vil først takke statsråden for grundige og relativt positive svar på alle forslagene som Venstre har her i dag.

Mitt spørsmål går på palmeolje. Miljøvernministeren skriver i sitt brev at det ikke finnes bransjestandard eller sertifiseringssystemer som er gode nok.

Mitt spørsmål blir da: Hvorfor ikke hindre bruk og import inntil disse er på plass og er troverdige?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:06:56]: Noreg har eit sterkt engasjement på ulike måtar for å avgrense dei negative konsekvensane av palmeoljeindustrien når det gjeld avskoging. Det er særleg i Sørøst-Asia det er ei stor sak – og spesifikt i Indonesia. Gjennom skogprosjektet jobbar vi tungt med indonesiske myndigheter om dette, og vi er òg i dialog med selskap. Som representanten sikkert er kjent med, er fleire selskap utelatne gjennom Petroleumsfondet på grunn av sin praksis.

Så høyrer det med til historia at det er stor forskjell på korleis selskapa opererer og om produksjonen er berekraftig eller ikkje. Derfor er det òg viktig å ha eit nyansert bilete av det. Men det viktigaste er at vi følgjer dette tungt opp – særleg i det området der det er mest aktuelt, for å avgrense skadane frå palmeoljeindustrien.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Knut Storberget (A) [12:08:12]: Jeg er en av dem som mener at intensjonen i forslaget er bra. Men når vi nå er med på å vedlegge dette protokollen, har jeg behov for å måtte stemmeforklare, fordi jeg mener at noen av forslagene er helt uakseptable.

Det å ta vare på naturmangfoldet er særst viktig. Jeg mener også at regjeringa har gjort en god jobb på dette området gjennom de siste årene, og jeg imøteser den handlingsplanen som nå er under arbeid.

Men de tiltakene som må settes i verk for å forsterke vernet av naturmangfoldet, må etter min mening være basert på både en viss grad av legitimitet i befolkninga og være hensiktsmessige. Det som særleg bekymrer meg, og som jeg har lyst til å si klart fra om fra denne talerstolen – noe også representantene Sande og Rudihagen var inne på på en veldig god måte – er at den slagsiden vi ser mot det å drive effektivt og godt skogbruk som ligger i disse forslagene, syns jeg ikke gagnar skogbruket. Det er en næring som trenger all mulig drahjelp. Jeg syns heller ikke den er særleg hensiktsmessig når det gjelder å ta vare på naturmangfoldet. Jeg tenker særleg på det å foregå avvikle all støtte til f.eks. skogsbilveiene. Det er å gå svært langt, og det er etter mitt skjønn svært lite hensiktsmessig og kan også bidra til å svekke veldig mye av naturmangfoldets legitimitet i befolkninga. Skogsbilveiene beslaglegger for det første veldig lite areal, og jeg mener at de skogsbilveiene vi har, har vi behov for, og der vi har

behov for å gjøre veiene bedre, er det i stor grad også et godt miljøvernsmessig tiltak vi snakker om.

Det må bekymre dem som er opptatt av klimaet, men også av naturmangfoldet, at vi nå står i en situasjon hvor vel bare 35 pst. av tilveksten i norske skoger avvirkes. Det er en stor klimamessig utfordring. Men vi mener også at et effektivt og godt skogbruk, som vi har ganske lang tradisjon for å drive i Norge, har man svært lite argumenter for å si har hemmet artsmangfoldet og naturmangfoldet i Norge. Derfor har jeg behov for klart å gi støtte til den linja som regjeringa har lagt seg på, senest ved de forslag som er kommet i revidert nasjonalbudsjett nettopp om å styrke etablering og forbedring av skogsbilveiene, slik at også næringa har en mulighet for å drive effektivt og godt. Driver man effektivt og godt i skogbruket, er det god klimapolitikk, som igjen forsterker naturmangfoldet. Jeg mener vi har svært lite belegg for å si at sunn og god skogsvirksomhet har ødelagt særleg av artsmangfoldet i Norge.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:11:06]: Naturmangfold, mangfold i landskap og mangfold i biologiske arter er utrolig viktig. Svært mange arter overlever bare dersom naturen brukes og ikke båndlegges mot kultivering. Senterpartiets syn er flerbruk, det er langsiktighet, det er lønnsomhet i langsiktig bruk – dess mer langsiktig, dess mer i tråd med økologiske krav.

Venstres forslag i dag er preget av forbud, svartelisting, vern i betydning båndlegging og meldeplikt – eksempelvis generell meldeplikt på hogst. Hva er det for noe? Melde hva? Melde til hvem? Kontrolleres av hvem? Hva er det som har skjedd med partiet Venstre? Historisk var Venstre en kombinasjon av teoretisk og praktisk liv, forankret i det praktiske liv på tvers av yrkesgrupper og sosiale lag. Det var noe flott. Nå snakkes det om «robuste økosystemer», det snakkes om klima, men en tør ikke å snakke om fotosyntese, en tør ikke å snakke om skogskjøtsel, en tør ikke å snakke om bruk. Det er ikke noe fokus på bruk av jord eller skog, ikke fokus på at størrelsen på arealet som brukes, går ned, at fruktbarheten i jorda går ned, at produksjonen av fornybart karbon går ned. Dagens Venstre framstår i en konkurranse om å være mest fremragende teoretisk, mest på visitt i naturen, mens de som arbeider der, med å så, med å plante, med å dyrke og høste, mer og mer framstår som problemet enn løsningen. Dette er et syn som er grunnleggende i strid med den store kunnskapen vi har om økologiske sammenhenger, om sammenhengen mellom menneske og natur. Økologi er et eget fag, samspill i naturen – det er samspillet mellom de flotte fysiske og biologiske sammenhengene og menneskets forvaltning av disse. Venstre glemmer mennesket. Venstre snakker klima, samtidig som produksjonen av plantekarbon skal reduseres. Intensjonen i Venstres forslag i dag er ikke bra, men rett og slett skadelig for økologien, slik en har lært det gjennom generasjoners virke for det flotte artsmangfoldet.

Trine Skei Grande (V) [12:14:25]: Nå snakker man så mye om splittelse på borgerlig side! At de tre siste innleggene fra regjeringspartiene representerte noen felles holdning, var vel knapt mulig å se. Likheten mellom Sande,

Storberget og statsråden, eller kanskje aller helst Lundteigen, Storberget og statsråden, var ganske fascinerende.

Jeg vet nesten ikke hvor jeg skal begynne. Jo, vi er faktisk for samspill. Men vi er ikke for et samspill der den ene som driver samspill, blir utryddet. Vi er for et samspill i økosystemene der arter kan overleve. Vi er for en balanse, og vi er for at den balansen er basert på kunnskap. Og jo, vi er for kunnskap, også den praktiske kunnskapen som Lundteigen viste til. Det er forskjell på å være teoretiker i den ene enden og å være heimfoding i den andre enden. Men det vi foreslår her, f.eks. innenfor hogst, blir praktisert mange steder i Norge. Det fungerer helt fint, også for dem som driver aktiv skogskjøtsel, sånn som f.eks. i Oslo-marka, der man har en aktiv skogskjøtsel, og man har også aktive uttak av masser. Men man har et meldepliktsystem, og det kommer nok Venstre til å kjempe for å fortsette å ha, som den store skogeieren som Oslo-byråden er på dette området.

Jo, vi kan få gjort masse vern, det er masse bønder som ønsker frivillig vern, bare regjeringa hadde vært villig til å legge penger på bordet for at det faktisk skal bli gjort. Det er ikke rett, som Sande sier, at vi har vært mot vindmøller og mot alle typer vannkraftverk. Den store vindmøllekommunen i Norge, den som gikk helt i front for vindmøller, var faktisk Venstre-kommunen Smøla. Den hadde den første store vindparken i Norge og var ledet av en Venstre-ordfører. Men vi klarer faktisk å ha to tanker i hodet samtidig. Det er ikke sånn at du kan løse klimautfordringene og så den dagen du kanskje har gjort det, snur det, og så har du ødelagt naturen på veien. Da var det ingenting å kjempe for. Hvis man ikke klarer å ha to tanker i hodet med hensyn til å ta vare på artsmangfoldet, ta vare på det klassiske naturvernet og sørge for at vi har en skog som faktisk er i balanse, som er en ganske viktig del av det, ja da er det ingenting å kjempe for.

Jeg merker meg at både Arbeiderpartiet og SV i dag syns at dette er gode forslag, mens Senterpartiet ikke engang er villig til å se til nærmeste skog og på hvordan det blir gjort der, for å jobbe med det.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:17:31]: Det er ingen hemmelighet at Senterpartiet og SV ser forskjellig på bruk av naturen. Jeg synes imidlertid at det som er viktig her nå, ikke er å diskutere hva forskjellige allianser mener om det her, men hva vi mener om saken.

Venstres leder sier at en er for samspill i naturen. Ja, samspill i naturen, det er kjernen i økologien. Økologi er å forstå samspillet i naturen. En del av det samspillet i naturen er menneskene, og dess mer menneskene lever av fornybare naturressurser, dess mer en lever av det karbonet som plantene skaffer oss, dess mer miljøvennlig er det. Det er Senterpartiets syn. Problemet i dag er at mer og mer av det vi trenger av karbon, kommer fra olje og gass. Det gir oss større problemer. Vi må altså bruke naturen på en forstandig måte, ved å bruke naturen sånn at arter overlever, og svært mange arter overlever bare gjennom bruk.

Venstre snakker om å verne slåttemyrer og all verdens ting – gamle driftsmetoder. Det som er viktigst, er å sikre de driftsmetodene som vi har i dag, som gjør at vi på en

klok måte kan utnytte våre arealer til produksjon av mat og fiber. Oppi dette kommer Venstre med meldeplikt på hogst – at vi skal ha samme lovverket over hele landet som i Oslo-marka. Vi skal ha meldeplikt på hogst i verne-skogbeltet. Det er klokt, for der skal vi være særlig var-somme. Men å innføre meldeplikt på hogst i alle skoger i Norge – hva er det for slags teoretisering? Vi trenger kunnskap, vi trenger utdanning av mennesker som forstår samspillet i naturen, ikke minst de som arbeider med skogen. Vi trenger myndige mennesker. Vi må ta vare på artsmangfoldet. Vi må få en skog i balanse, sa Venstres leder. Ja, hva er skog i balanse? Det er at vi både skal hogge et tre og så eller plante et tre. Det er like naturlig. Når de blir eldre, kan trær hogges. Det må vi ha et praktisk, sunt forhold til. Venstre snakker aldri om å hogge trær. En snakker om å båndlegge, båndlegge, båndlegge. Dette er det viktig å ta en debatt om dersom en skal være troverdig i miljødebatten framover.

Presidenten: Neste taler er representanten Kjell Ingolf Ropstad og deretter representanten Trine Skei Grande.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:20:22]: Nå er det jo litt beklagelig at jeg kommer mellom representantene Lundteigen og Skei Grande og ødelegger den replikkvekslingen. Men jeg hadde behov for å følge opp det som jeg sa i mitt spørsmål, som jeg følte jeg ikke fikk godt nok svar på. Derfor vil jeg presisere hva jeg mener er alvorlig med det som jeg oppfatter har kommet i statsråd i dag.

Rettelsen som ligger i tilleggsmeldingen som kom i dag, er:

«I områdene ved iskanten og polarfronten skal det ikke igangsettes petroleumsvirksomhet nå. Spørsmålet om petroleumsvirksomhet ved iskanten og polarfronten vil bli vurdert på nytt i forbindelse med neste oppdatering av forvaltningsplanen for Barentshavet. Dette er ikke til hinder for at det kan drives petroleumsvirksomhet i hele Barentshavet sørøst.»

Det er to motsetninger. På den ene siden sier en at en ikke ønsker petroleumsvirksomhet ved iskanten og polarfronten, og i neste setning sier en at det ikke er til hinder for at det drives petroleumsvirksomhet i hele Barentshavet sørøst. Da er spørsmålet: Hva definerer en «iskanten og polarfronten» til? På spørsmål til departementet har jeg fått svar:

«I begrepet den faktiske/observerte iskanten legges den til enhver tid observerte iskant. I åpningsprosessen er iskanten definert som 40 pst. isdekning.»

Det betyr at den «faktiske/observerte iskanten» er «den til enhver tid observerte iskant». Vi er alle kjent med at den smelter og trekker seg nordover på sommeren og trekker seg sørover på vinteren.

I forrige forvaltningsplan for Barentshavet står det:

«Polarfronten strekker seg også inn i tidligere omstridt område» – altså det som nå er Barentshavet sørøst. – «Sjøis dekker deler av området i perioder av året. Maksimum isutbredelse kan variere fra et år til et annet, mer jo lenger øst man kommer.»

Poenget er at jeg oppfatter at det er en motsetning her.

Jeg er glad for at miljøvernministeren er tydelig på at det ikke skal være petroleumsaktivitet i områder der det kan være is deler av året, men det som ligger i den tilleggsmeldingen som ble vedtatt i statsråd i dag, sier det motsatte, og særlig når en legger definisjonen «den til enhver tid observerte iskant» til grunn. Det betyr at det kan åpnes opp for petroleumsvirksomhet på sommeren. Men hva hvis det blir et funn, og isen trekker seg nedover? Skal en da si at her er det ikke mulig å drive videre? Her har en enten ikke klart å ende opp med en definisjon, og så gjennom tilleggsmeldingen i dag har en konkludert, eller så er det strid om hva definisjonen er.

Sånn jeg oppfatter det, er dette en trussel mot naturmangfoldet. Det er kjempefarlig hvis Stortinget skal vedta dette, for det betyr at en åpner opp for petroleumsvirksomhet i et område der det vil være is deler av året. Det ønsker ikke Kristelig Folkeparti.

Trine Skei Grande (V) [12:23:39]: Jeg mener at et parti som er opptatt av å være rotfestet i de grunnverdiene som ligger i at vi skal ta vare på naturen, også må ha respekt for naturen. En må også ha respekt for kunnskap om naturen.

Hva er grunnlaget for dette forslaget? Jo, grunnlaget for dette er at vi mister tusenvis av arter rundt omkring på planeten hele tida, arter som vi kan både overleve av og leve av hvis vi hadde klart å ta vare på dem, arter som vi ikke har noen rett til å uttrykke med tanke på de kommende generasjoner. Mens Senterpartiet er redd for å få en varslings, at noen må fylle ut et papir, ser vi at tusenvis av arter forsvinner fra kloden hele tida. Hva har det med respekt for naturen? Hva har det med respekten for de utfordringene vi egentlig står overfor? Hva har det med kunnskapsbasert tilnærming til det vi holder på med? Kunnskapen ligger der i fakta: Vi mister tusenvis av arter til enhver tid. Det dør arter rundt oss hele tida. Vi er forpliktet, mener jeg, som politikere til å ta det ansvaret. Da skal man ikke være frustrert over kanskje å måtte fylle ut et skjema. Ellers: Les det forslaget vi har fremmet, som handler om å utrede om noen kanskje må fylle ut et skjema for å redde noe av det som vi er ansvarlige for i helheten.

Jeg har merket meg at Senterpartiet stadig vekk får gjennomslag i regjeringa, og de siste to månedene har regjeringa bestemt å bygge både en vei og en kraftlinje for egne partifeller gjennom sterkt vernede områder, fordi det er viktigst.

Jeg er opptatt av at samspillet skal være basert på kunnskap, at balansen i naturen skal være basert på kunnskap, at vi skal bruke naturen på alle de måtene vi kan som er fornuftige mennesker i forhold til naturens balanse. Men vi er også forpliktet som politikere til å ta et mye mer helhetlig ansvar, som varer langt utenfor snuten på traktoren vår. Det handler faktisk om flere generasjoner, det handler om at neste generasjon skal ha den samme valgfriheten som vi har i dag i forhold til vår natur og muligheten til å bruke naturen på riktig måte.

Det er det disse forslagene er basert på. Jeg merker meg at nesten alle partiene i denne salen har skjont at det er viktig. Jeg merker meg at Senterpartiet syns det er viktigst å

angripe Venstre fordi vi faktisk vil ha virkemidler for å nå det. Jeg tror det er veldig kortsiktig av Senterpartiet. Jeg tror det er veldig kortsiktig på vegne av dem som vil bruke naturen til noe fornuftig framover.

Erling Sande (Sp) [12:26:37]: Eg skjønner ut frå representanten Skei Grande sitt innlegg at Senterpartiet her må ha tråkka på ei øm tå hjå representanten Skei Grande og Venstre, fordi vi stiller nokre kritiske spørsmål kring definisjonen av kunnskap. Kunnskap består av fakta, men kunnskap er også den erfaringsbaserte kunnskapen, som eg skulle ynskje at representanten Skei Grande og Venstre viste litt meir respekt for enn det som ein tydelegvis gjer – kunnskapen dei har som har levd i og med naturen i generasjonar, kunnskapen om variasjonar i naturen, om artsmangfaldet i den naturen som dei lever i dei som lever der, og ikkje berre er på besøk der av og til.

Det som er interessant, er at igjen kommenterer ikkje Skei Grande viktigeita av bruken av naturen, som representanten Lundteigen utfordra Venstre på. Når ho nemner i innlegget sitt eksplisitt naturmangfald, spesifiserer ein berre rovdyr på land. Det har ein kosta på eit eige punkt. Det òg er uttrykk for den artsdiskrimineringa som ofte Venstre og delar av naturrørsla har når det gjeld biologisk mangfald. Dei 30 pst. av artane som lever i kulturlandskapet, eit kulturlandskap som er i dramatisk endring, har ikkje fått plass i Venstre sitt forslag eksplisitt. Det kunne jo vere eit tips til neste gong ein skal løfte inn eit forslag i denne sal.

Så til slutt Smøla – Smøla og vindkraft. Eg trur den tidlegare ordføraren på Smøla vil vere einig i at det kanskje ikkje er partiet Venstre fyrst og fremst som har løfta vindkraftsaka og vindkraftproduksjonen i Noreg vidare. Snarare tvert om viste representanten Skei Grande sitt siste innlegg at motstanden mot både kraftlinjer og anna er ein del av retorikken til Venstre – akkurat som eg sa i mitt innleiande innlegg, så det var ei understreking berre.

Presidenten: Representanten Trine Skei Grande har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Trine Skei Grande (V) [12:28:59]: Sande tar feil. Jeg tror ordføreren er veldig fornøyd med støtten han har fått av Venstre. Men han har heller ikke foreslått å bygge vindmøller i de mest vernede områdene i Norge. Han har foreslått å gjøre det i en kommune som har masse potensial for å utnytte vind. Jeg tror han har opplevd at han har fått god støtte fra Venstre, han har i hvert fall vært her mange ganger og jobbet med den saka.

Så er Senterpartiet støtt fordi vi har nevnt rovdyr – vi driver med artsdiskriminering og burde hatt med noen husdyr. Jeg ser ikke ku og sau og gris som veldig truede arter i Norge. Jeg må innrømme at jeg har hatt et engasjement for noen hesteraser som ser ut til å være truet. Det er en del norske hesteraser som er truet, det er kanskje noen norske kuraser som er det også. Men vi fant ikke det som en viktig del av dette.

Det handler om å være kunnskapsbasert, det handler

om at vi ser hvilken kunnskap som ligger der, og hvilken forskning som ligger der. Jeg tror at det er veldig mange som beveger seg i norsk natur, som ser det innslaget mye sterkere enn hva Senterpartiet gjør.

Presidenten: Representanten Per Olaf Lundteigen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:30:33]: Kunnskap er helt fundamentalt og grunnleggende, og teoretisk kunnskap er kunnskap for å bli en bedre praktiker. Alt skal være forankret i det praktiske.

Skei Grande sier at vi mister tusenvis av arter hele tiden. Ja, arter dør og arter kommer, som følge av klimaendringer, som følge av endring av drift, og som følge av at Norge har kommet vekk ifra fattigdommen, er det en del arter som hørte til fattigdommen som vi ikke har i tilsvarende omfang i dag. Sånn er det bare, det kan vi som mennesker gjøre veldig lite med.

Senterpartiet ønsker at vi skal ha reservater for å ta vare på sjeldne arter, bruke penger på det sånn at vi sikrer dem. Men da må vi gjøre det, ikke som i dag, hvor vi lager reservater uten at vi greier å sikre formålet med vernet. Vi er ikke redde for meldeplikt når det gjelder verne-skogen, men vi er mot å fylle ut flere papirer. Det er ikke det som er løsningen, det er driftsformene, og da trengs det praktikere.

Presidenten: Representanten Erling Sande har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Erling Sande (Sp) [12:31:47]: Det siste innlegget til representanten Skei Grande var beskrivende. Eg nemnde ikkje husdyr med eitt ord i mitt innlegg, det var heller ikkje husdyr eg tenkte på. Eg anbefaler Venstre og Skei Grande å sjå forbi rovdyra og husdyra og sjå på dei små artane – ikkje alle av dei er veldig synlege heller, men dei bør vere like mykje verde som andre artar – som lever i slått-eng, som lever i landskap som blir haldne oppe av beitedyr, og som lever og er i vårt artsmangfald berre fordi desse områda blir brukte. Det er det eg meiner med artsdiskriminering; når ein set nokre artar framfor andre, går ikkje det opp i vårt reknestykke. Eg skulle faktisk ønskje meg – sjølv om det aldri skjer – at miljøbevegelsen var ute på plenen her og snakka om desse artane som kjem til å forsvinne frå vår natur dersom kulturlandskapet gror igjen.

Borghild Tenden (V) [12:33:02]: Jeg skal ikke forlenge denne debatten. Jeg vil bare avslutningsvis si at alle forslagene Venstre leverte inn, ikke var for å terge opp Senterpartiet – på ingen måte – men det er et ekte kunnskapsbasert engasjement i partiet Venstre for denne saken.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5. Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 6, 7 og 8 behandles under ett.
– Det anses vedtatt.

Sak nr. 6 [12:33:42]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i naturmangfoldloven og friluftsløven (Innst. 386 L (2012–2013), jf. Prop. 145 L (2012–2013))

Sak nr. 7 [12:33:56]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i naturmangfoldloven (Innst. 387 L (2012–2013), jf. Prop. 134 L (2012–2013))

Sak nr. 8 [12:34:11]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om samtykke til ratifikasjon av Nagoya-protokollen til konvensjon om biologisk mangfold av 22. mai 1992, om tilgang til genressurser og en rettferdig og likeverdig fordeling av fordeler som følger av bruken av disse ressurser av 29. oktober 2010 (Innst. 410 S (2012–2013), jf. Prop. 137 S (2012–2013))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 24 minutter og fordeles med inntil 3 minutter til hvert parti og inntil 3 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Irene Johansen (A) [12:35:30] (ordfører for sakene): Jeg skal på tre minutter redegjøre for sakene nr. 6, 7 og 8 på dagens sakskart.

Først til sak nr. 8, Prop. 137 S om Miljøverndepartementets forslag til samtykke til ratifikasjon av Nagoya-protokollen til konvensjon om biologisk mangfold av 22. mai 1992, om tilgang til genressurser og en rettferdig fordeling av fordelene som følger av bruken av disse ressursene. Nagoya-protokollen ble vedtatt med konsensus på det 10. partsmøtet for Konvensjonen om biologisk mangfold i Nagoya i Japan 18.–29. oktober 2010.

Formålet med protokollen er å oppnå en rettferdig og likeverdig fordeling av de fordeler som følger av bruken av genetiske ressurser. Den vedtatte protokollen vurderes av departementet å være i samsvar med norske posisjoner i forhandlingene som ledet fram til Nagoya-protokollen, og den gir mulighet til å sikre at verdiskaping basert på norske genressurser også kommer Norge til gode selv når genressursene benyttes i utlandet. Protokollen er med på å danne grunnlag for potensielle nyvinninger og inntekter til beste for fellesskapet i Norge.

Protokollen trer i kraft etter at 50 stater har ratifisert den, og skal evalueres fire år etter ikrafttredelsen. Mange

av bestemmelsene i protokollen er ivarettatt i naturmangfoldloven, havressursloven og patentloven, men ikke alle. Da protokollen også nødvendiggjør lovendring og anses å være av særlig viktighet, er Stortingets samtykke til ratifikasjon nødvendig i medhold av Grunnloven § 26 annet ledd.

I sak nr. 7, Prop. 134 L for 2012–2013, foreslår Miljøverndepartementet at det tas inn en ny forskriftshjemmel i naturmangfoldloven, som skal legge til rette for at Nagoya-protokollen til konvensjonen om biologisk mangfold kan oppfylles. Protokollens artikkel 5 nr. 5, artikkel 7 og artikkel 16 inneholder flere forpliktelser som gjelder tradisjonell kunnskap knyttet til genetisk materiale. I dag finnes ikke særlige bestemmelser i norsk rett som oppfyller disse forpliktelsene. For å legge til rette for at disse forpliktelsene kan gjennomføres i forskrifter etter naturmangfoldloven foreslår departementet at det tas inn en ny forskriftshjemmel i lovens kapittel VII om tilgang til genetiske ressurser.

I sak nr. 6, Prop. 145 L for 2012–2013, foreslår Miljøverndepartementet endringer i naturmangfoldloven og friluftsløven. Endringene i naturmangfoldloven innebærer en presisering av reglene om verneforskrifter generelt og om forskrifter for landskapsvernområder spesielt. Det foreslås også en endring i naturmangfoldloven om adgang til å delegere kompetansen til å foreta mindre endringer i verneforskrifter og en endring om fylkesmannens klagerett samt endring om overgangsbestemmelser for verneforskrifter.

Forslaget om endring i friluftsløven innebærer en oppretting som ved en inkurie oppsto ved endringsloven 16. september 2011.

Jeg viser til innstillingene i disse tre sakene fra komiteen og anbefaler dem.

Nikolai Astrup (H) [12:38:39]: Vi behandler nå tre saker under ett. La meg aller først slutte meg til det som har vært sagt om viktigheten av Nagoya-protokollen. Formålet med protokollen er å legge til rette for at urfolks og lokalsamfunns interesser ivaretas og respekteres ved tilgang til og utnyttelse av kunnskap knyttet til genetisk materiale som er utviklet, overført og bevart av et urfolk eller et lokalsamfunn. Dette vil ha betydning i Norge, men er særlig viktig i utviklingsland der de genetiske ressursene er store og urfolk til nå har hatt svært begrenset fordel av foredling av genetiske ressurser. Nagoya-protokollen vil bidra til å rette opp i denne ubalansen, og det er viktig at Norge er en pådriver for at så mange land som mulig ratifiserer protokollen og gjør de nødvendige endringer i nasjonale lovverk som en følge av dette.

Vi behandler også Prop. 145 L for 2012–2013 om endringer i naturmangfoldloven og friluftsløven i dag. Høyre støtter de endringene som gjøres i naturmangfoldloven §§ 34, 36 og 77. Vi støtter også forslaget i § 62 tredje ledd, som innebærer en kodifisering av den klageretten fylkesmannen har i dag, som følge av delegasjonsvedtakene fattet i medhold av annet ledd. Samtidig mener vi det er prinsipielt betenkelig at vernestyrenes sekretariat har et ansettelsesforhold hos et organ som har klagerett over styrenes vedtak. Høyre mener dette bør revurderes, og vi er

overrasket over at det bare er Fremskrittspartiet og Høyre som ser den uheldige koblingen mellom vedtaksorgan og klagesaksorgan dette gir.

Lars Egeland (SV) [12:40:29]: Ja, da skal jeg være tredjemann som sier at det i 2010 ble enighet mellom alle medlemslandene om FN-konvensjonen om biologisk mangfold: en ny, tiårig strategisk plan for den internasjonale og nasjonale innsatsen for å redde det biologiske mangfoldet. Et av de viktigste redskapene man ble enige om, var Nagoya-protokollen – om rettferdig tilgang til genetiske ressurser – som vi skal vedta i dag. Og da er vi det første i-landet som ratifiserer avtalen.

Å sikre rettferdig bruk av genetiske ressurser er viktig for det biologiske mangfoldet, fordi det handler om å innhente samtykke fra urfolk eller lokalsamfunn ved bruk av tradisjonell kunnskap, slik at ikke store kapitalinteresser kan gå inn og forsyne seg og monopolisere genetisk materiale. Rettferdig fordeling av fordelene fra genressurser er viktig for å gi et grunnlag for interesse for å ta vare på biomangfoldet.

Dersom det er snakk om utnyttelse som skjer i et annet land enn opprinnelseslandet, og lovgivninga i staten der urfolket eller lokalsamfunnet holder til, krever det, må det sikres at det kommer i stand en avtale om utnyttelsen av kunnskapen. Videre krever protokollen at det skal gripes inn og stilles krav om tiltak, der det ikke etterleves. Grunnen til det er at mesteparten av verdens genressurser finnes i utviklingslandene, mens det i all hovedsak er i-landene som har teknologien og de økonomiske ressursene til å nyttiggjøre seg genetisk materiale, f.eks. knyttet til medisin, som det ligger mye penger i.

Nagoya-protokollen går lenger enn naturmangfoldloven. Naturmangfoldloven dekker ikke hvordan man skal ivareta urfolks eller lokalsamfunns rettigheter, eller hvordan man skal få til en rettferdig fordeling av godene ved bruk av genetisk materiale. Det er bakgrunnen for at det også er behov for å endre naturmangfoldloven, slik at vi får en forskriftshjemling som støtter Nagoya-protokollen, og som SV selvfølgelig støtter sterkt.

Erling Sande (Sp) [12:43:03] (leiar av komiteen): I saker som desse, blir det ein del gjentakning. Eg skal prøve å avgrense det, men berre seie at Senterpartiet står fullt og heilt bak det saksordføraren beskrev i sitt hovudinnlegg.

Nagoya-protokollen er viktig, og det er viktig at vi som land er pådriver for at protokollen blir ratifisert, noko vi òg er, no når vi er fyrst ute i i-landsgruppa – om ein skal bruke det omgrepet lenger – med å behandle han.

Dette handlar for Senterpartiet om internasjonal solidaritet overfor urfolksgrupper, lokalsamfunn og land – ofte fattige land – som har opplevd at genressursane deira berre har gjort menneske i rike land enda rikare. Det handlar altså om rettferd, respekt for andre sine ressurser og andre sin kunnskap, og sjølvpålagde avgrensingar for å sikre nettopp at dei som kjem etter oss, med tryggleik kan seie at vi ikkje skapte vår rikdom på kostnad av andre, og at alle, rundt omkring på kloden vår, har moglegheit til å utvikle sine ressurser – og sin kunnskap – knytte til genetisk materiale.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:44:48]: Som det har vorte sagt nokre gonger her oppe frå no, vart Nagoya-protokollen ratifisert 29. oktober 2010 og vedtatt på partsmøtet for Konvensjonen om biologisk mangfald i Nagoya i Japan. I forhandlingane om Nagoya-protokollen hadde Noreg ei viktig brubyggjarrolle mellom i-land og u-land. Når Noreg snart ratifiserer Nagoya-protokollen, bidrar vi til ei meir rettferdig fordeling av fordelar ved bruken av genressursane i verden, og til at Nagoya-protokollen kan ta til å gjelde innan 2015.

Ei endring i naturmangfaldlova er nødvendig for ratifikasjon. Denne endringa gjeld ein ny føresegnshemmel om tradisjonell kunnskap knytt til genressursar som er utvikla, overført og bevart av urfolk eller lokalsamfunn. Slik kunnskap kan f.eks. vere tradisjonell kunnskap om verkestoffa i ei plante. Slik kunnskap er tett knytt til naturen og viktig å ta vare på og gjennom lovreglar.

Føresegnshemelen har ikkje rettsverknad. Det må lagast ei føresegn som må handle om å klargjere kva som meinest med omgrepa tradisjonell kunnskap, urfolksgruppe og lokalsamfunn. Det må òg gjerast grundige og formålstenlege avgrensingar mot utnyttinga av den typen kunnskap som kan seiast å høyre til fellesskapen. Føresegna vil berre gjelde utnytting av kunnskap i Noreg.

Andre endringar i naturmangfaldlova gjeld reglar om verneområde og forvaltninga av dei. Forslaget inneber bl.a. klargjering av reglane om verneføresegnar generelt og verneføresegnar om landskapsverneområde spesielt.

Det vert òg foreslått ei endring om høve til å delegere kompetansen til å føreta mindre endringar i verneføresegnene og ei presisering av Fylkesmannen sin klagerett.

Friluftslova vert forslått endra for å rette opp ein feil som oppstod ved endringa av friluftslova i 2011.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 6, 7 og 8.

Sak nr. 9 [12:46:57]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om samtykke til ratifikasjon av 20. juni 2012 om opprettelse av Det globale institutt for grønn vekst (Global Green Growth Institute) (Innst. 402 S (2012–2013), jf. Prop. 139 S (2012–2013))

Lars Egeland (SV) [12:47:37] (ordfører for saken): Jeg ser at det på galleriet har ankommet det som kanskje er en skoleklasse. Jeg antar at de ikke har kommet av spesiell interesse for denne GGGI-saken. GGG står ikke for Gyl-dendals Gode Guttebøker, som jeg vokste opp med, men det står for Global Green Growth Institute, og vi skal nå ratifisere en avtale om opprettelsen av dette instituttet.

Jeg antar at det heller ikke blir heftig debatt om det, for det er en enstemmig komité som skriver i merknadene at de deler departementets ønske om at Norge skal være en pådriver for en grønnere utvikling – ikke bare i Norge, men i hele verden. Komiteen mener at Norge kan være en viktig brobygger mellom ulike grupper av land i internasjonale prosesser. Vi er fra før av engasjert i arbeidet

med grønn økonomi gjennom støtte til FNs miljøprogram, OECDs grønn vekst strategi, for ikke å snakke om klima- og skoginitiativet Energy Pluss.

Dette og GGG-instituttet er nettopp et initiativ der Norge kan samarbeide med utviklingsland, for det følger av Klimakonvensjonen at medlemslandene bør utarbeide nasjonale lavutslippsstrategier. Det gjelder også utviklingslandene, og komiteen mener at GGG-instituttet er en strategisk partner i dette arbeidet.

Saken har vært forelagt utenriks- og forsvarskomiteen, og de har samme innstilling som oss, nemlig at vi skal ratifisere avtalen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9.

Sak nr. 10 [12:49:38]

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om endringer i kirkeloven (Innst. 363 L (2012–2013), jf. Prop. 78 L (2012–2013))

Presidenten: Etter ønske fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil fire replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Svein Harberg (H) [12:50:35] (ordfører for saken): Prop. 78 L er den siste saken som er en direkte følge av kirkeforliket som ble inngått av partiene på Stortinget 10. april 2008. En forutsetning i den avtalen var at det skulle etableres «reelle valgmuligheter, økt bruk av direktevalg og kirkevalg samtidig med offentlige valg». Dette arbeidet, gjerne omtalt som demokratireformen, har ført til et omfattende arbeid internt i Kirken, og valgordninger har vært prøvd ut ved de siste kirkevalgene. Det må vel kunne sies at ikke alle forsøk har vært like vellykket, men viktig lærdom er tatt med i nye forsøk.

De nødvendige grunnlovsendringene som fulgte av kirkeforliket, behandlet vi 21. mai i fjor. I dag behandler vi de nødvendige endringer i kirkeloven knyttet til selve valgordningen i de kirkelige organer – endringer som skal legge til rette for at Kirken kan ha en velfungerende, god og demokratisk valgordning.

Den største endringen i forslaget fra regjeringen er nok at antallet leke medlemmer i bispedømmerådene skal utvides fra fire til syv. Videre foreslås det at av disse skal minst fire velges ved direkte valg. Antallet direktevalgte, og om det er godt demokrati å ha medlemmer oppnevnt av soknerådene, har nok vært den endringen som har skapt mest debatt. Komiteen støtter det forslaget som ligger i saken, og

Kirkemøtet har anbefalt forslagene. Kirkemøtet har også i sine drøftinger for videre arbeid med demokratireformen i Kirken foreslått at hvert enkelt bispedømmeråd skal kunne avgjøre hvor mange medlemmer som skal velges direkte i valg til bispedømmerådet. For egen regning vil jeg tilføye at når demokratisk valgte medlemmer i et sokneråd velger utsendinger til Kirkemøtet, kan jeg ikke forstå at dette kan anses som udemokratisk.

Regjeringen foreslår videre at kirkevalg skal avholdes i nærhet til og samtidig med valg til Stortinget eller fylkestinget og kommunestyret, at Kirkemøtet skal utvides med ett medlem valgt etter nærmere regler fastsatt av Kirkemøtet, og at Kirkemøtet skal kunne gjøre forsøk med valgperioder på to år og utvidet direktevalg til kirkelig fellesråd og bispedømmeråd dersom de ønsker det. En samlet komité slutter seg til alle forslagene.

Forslagene i saken er i all hovedsak en videreføring av det som har vært gjennomført ved de siste kirkevalgene. En enstemmig komité har i tillegg til forslagene fra regjeringen foreslått at prøveordningen med stemmerettsalder på 15 år ved kirkevalg gjøres permanent – dette på bakgrunn av at ordningen har vært gjennomført som forsøk i hele landet ved de to siste kirkevalgene, og at 15 år anses som den religiøse myndighetsalder. Årets kirkemøte i Kristiansand anbefalte at dette gjøres til en permanent ordning, og komiteen mener det er naturlig å gjøre denne endringen når vi nå har loven til behandling.

Kirkeforliket fra 2008 har en tidsbegrensning – forliket gjelder ut inneværende stortingsperiode. Det nærmer seg med stormskritt, og det er derfor godt at vi i denne saken fullfører og lovfester hovedelementene i demokratireformen.

Vi skriver altså i dag siste kapittel i en omfattende omstilling for Den norske kirke, i hvert fall siste kapittel knyttet til enigheten i forliket. Jeg registrerer at Kirkens medlemmer på Kirkemøtet har engasjert seg sterkt i den videre utviklingen av demokratiet i Kirken. Det var spennende å følge det engasjementet i flere debatter på årets kirkemøte, og flere deltagere jeg snakket med der, var tydelige på at Kirkemøtet hadde fått en ny nerve og økt engasjement. Det lover godt for fortsettelsen, og jeg gleder meg til å følge Kirken i utviklingen av ordninger som gir medlemmene en opplevelse av et åpent og reelt demokrati innad i Kirken.

Dette er altså siste kapittel. Siste vers er vel ved annengangs behandling av lovendringene. Jeg vil takke komiteen, og spesielt de kirkepolitiske talspersonene, for god dialog og godt samarbeid i saken.

Marianne Aasen (A) [12:55:18] (komiteens leder): En ny etappe i historien om kirkeforliket er nå gjennomført, nemlig hvilke rammer Stortinget legger for at Kirken skal utvikle seg som demokrati.

Jeg vil rose saksordfører Harberg for en god jobb, i tett kontakt med alle berørte partier og parter. Jeg synes også komiteen har håndtert oppfølgingen av det brede forliket på en smidig måte. Jeg vil også takke statsråd Aasrud for svært godt samarbeid. Dessuten har det vært en god og ryddig prosess og dialog med Kirkerådet, så jeg vil takke alle sammen for godt samarbeid.

Saksordfører Harberg har gitt en god gjennomgang av sakens innhold. Derfor kommer jeg til å snakke litt mer overordnet om dette med demokrati og demokratiet i Kirken.

Demokrati er så mye mer enn hva som står i en lov. Å utvikle et demokrati er en reise som aldri tar slutt. Å utvikle et demokrati er å lage og vedlikeholde en kultur hvor respekt og toleranse er ubestridte verdier innenfor en felles forståelse av rammeverk og regler når uenighet oppstår. Å leve i et demokrati betyr stadige utfordringer i balansen mellom medbestemmelse, deltakelse, åpenhet og handlekraft.

Stemmerett er ikke nok. Formelle bestemmelser om maktutøvelse er ikke nok. Å ha demokratiske strukturer på plass er ikke nok.

Demokratiet i Norge var ikke ferdig utviklet 17. mai 1814, selv om karene bak meg hadde god grunn til å være fornøyde etter den tids standarder. Demokratiet og likestillingen var heller ikke på plass 11. juni 1913, altså for 100 år siden, da alle norske kvinner formelt fikk stemmerett.

Institusjonene er svært viktige, men de er altså ikke nok.

I dag vedtar vi det institusjonelle i Kirkens demokrati. Saksordføreren har gjort godt rede for dette, og jeg er glad for den seriøsitet og det engasjement vi har sett i Kirken omkring spørsmålet. Mitt inntrykk er at debatten har vært åpen og med takhøyde, men det vil alltid være de som skulle sett prosess og resultat noe annerledes. Men det er jo også demokrati: at noen ikke får det som de vil. Ja, oftest er det jo slik at ingen får det som de vil, i hvert fall ikke akkurat som de vil. Det må forhandles, det må jenkes, og det må justeres for å komme i mål om man skal kunne kalle prosessen demokratisk.

Politikk er det muliges kunst, og den kunsten ble utøvd i forrige stortingsperiode av dem som da forhandlet fram kirkeforliket. Jeg vil berømme evnen og viljen til alle dem som bidro til at forliket ble en realitet. Jeg er overbevist om at dette var et riktig skritt å ta, og at økt selvbestemmelse medfører mer engasjement. For det er jo det vi alle sammen håper på: at det vi nå vedtar i dag, skal gi enda bedre grunnlag for deltakelse og engasjement i kirkespørsmål fra Kirkens egne medlemmer. Det vil til tider bli krevende, fordi Kirken i større grad enn den har vært vant til, må oppleve åpen uenighet. Det vil dessuten være noen ubehagelige og vanskelige spørsmål som vi politikere har håndtert, men som nå vil ligge i fanget på Kirken selv, ikke hos oss.

Likevel: Jeg er overbevist om at dette vil gå bra: at folkekirken, slik vi kjenner den i Norge, fortsatt vil ha en sentral plass i mange lokalsamfunn, at Kirken skal være åpen for alle, og at engasjementet vil øke.

Bente Thorsen (FrP) [12:59:02]: For det første vil jeg takke for en god gjennomgang av sakens ordfører. Med de vedtakene som vi gjør i dag, er vi kommet i mål med kirkeforliket.

Kirkeforliket har medført endringer i Grunnloven for å imøtekomme Den norske kirke et stykke på vei som et selvstendig trossamfunn. Det har også blitt gjort endringer i gravferdsloven og kirkeloven for å imøtekomme forliket.

Fremskrittspartiet vil takke for samarbeidet, både med de politiske partiene og utvalget som har arbeidet med saken.

Fremskrittspartiet vil også takke og berømme Kirkens organer, som har vært veldig konstruktive og løsningsorienterte i arbeidet med å få innfridd kirkeforliket.

I dag er det en justering av Kirkens valgordning som står på dagsordenen. Stortinget vedtok tidligere at kirkevalg skulle foretas som preferansevalg, som er den valgordningen som gir den enkelte mest uttelling for sin stemme. Men ordningen var, som kjent, altfor lite kjent blant stemmegiverne, noe som medførte at opp mot 30 000 stemmer ble forkastet.

Som følge av dette så både Kirken og alle de politiske partiene nødvendigheten av å justere valgordningen for å imøtekomme forliket. For Fremskrittspartiet er det av stor betydning at Kirkemøtet gis mulighet til å evaluere, justere og prøve ut ordninger innenfor de rammer som Stortinget gir. Kirkemøtet har for øvrig gitt sin tilslutning til lovendringene, noe som tyder på at de er fornøyd med endringene.

Debatter og vedtak gjort i Kirkemøtet viser – som også saksordføreren var inne på – at Kirken har vært opptatt av å sikre et reelt demokrati, både i forberedelse av og i gjennomføring av framtidige kirkevalg. Årets Kirkemøte har også redusert krav til antall medlemmer for å stille valgliste. Fremskrittspartiet synes det viser at Kirken følger opp demokratiet på en god måte.

Fremskrittspartiet slutter seg til forslagene i saken og mener at disse er helt i tråd med forliket.

For egen del synes jeg å ha registrert at Kirken har blitt mer aktiv og tydeligere i det åpne rom om flere ulike tema – til og med i temaer der det er uenighet innad i Kirken. Selv om jeg som kirkemedlem ikke alltid er enig i det som hevdes, tror jeg faktisk det er positivt for Kirken, og at det viser demokrati i praksis.

Fremskrittspartiet ser på den kristne kulturarven, vestlige verdier og skillet mellom religion og politikk som grunnleggende i det norske samfunnet. Religionsfrihet er en grunnleggende rettighet for den enkelte. Alle trossamfunn bør være uavhengige og selv styre sin arbeidsform, organisasjon og forkynnelse, forutsatt at dette ikke medfører krenkelse eller overgrep mot medmennesker eller oppfordring til handlinger som bryter med norsk lov og regelverk.

Fremskrittspartiet mener at både samfunnet, Kirken og staten er best tjent med et skille mellom kirke og stat, da en politisk styrt kirke også kan miste sin nødvendige legitimitet. Med innfrielsen av kirkeforliket har Kirken fått en noe friere stilling som trossamfunn.

Fremskrittspartiet ser fram til et nytt kirkeforlik som gir Den norske kirke den fulle og hele friheten, på lik linje med andre trossamfunn.

Heidi Sørensen (SV) [13:03:04]: La meg, i likhet med de andre, si at jeg i dag er glad for at vi har kommet til veis ende i det store arbeidet som ble startet i forrige stortingsperiode.

La meg også, i likhet med andre, berømme den jobben som ble gjort i Stortinget i forrige periode, da man la

grunnsteinen for det som ble hetende «kirkeforliket». Etter min oppfatning er det arbeidet som ble gjort der, noe av det fineste en kan se av stortingsarbeid. Man får ikke nødvendigvis alltid den oppmerksomheten man synes man fortjener når man har klart å arbeide på tvers av partiskillene for å finne fram til felles gode løsninger, noe jeg synes kirkeforliket er et godt eksempel på.

Jeg er også glad for at den jobben som nå er gjort – og jeg vil gi ros til saksordføreren for det – er sluttført i samme ånd. Det har vært en god og smidig behandling, og vi har nå lagt rammene for det som skal være valgordningen i den norske folkekirken.

Demokratiet er en viktig bit av den norske folkekirken, og de rammene vi nå legger, gjør at det demokratiet skal formes. Jeg vil likevel si at det vi legger fram nå, ikke er en garanti for at det lykkes. Det er mye jobb som skal gjøres videre. Det er krevende å skape en levende debatt ute, det ser vi.

Vi som står og lur på om vi skal stemme eller ikke ved et menighetsrådsvalg, har mange kvaler. Jeg tror noe av det mest grunnleggende som skal til for at flere skal stemme, er at den levende debatten som pågår i Kirken, enten det dreier seg om familiepolitiske spørsmål eller forhold knyttet til å ta vare på skaperverket, miljøspørsmål, også levendegjøres på lokalplan, sånn at det er tydeligere for dem av oss som stemmer, hva og hvem vi stemmer på, og hva de står for.

Jeg leser signalene fra Kirkemøtet dit hen at man ønsker en mer levende debatt, og jeg er enig med foregående taler, som sa at man kanskje allerede har registrert en litt mer aktiv kirke. Jeg er veldig glad for engasjementet, spesielt det etiske engasjementet rundt de overordnede miljøspørsmålene som Kirkemøtet har reist med tyngde i år.

Så med dette vil jeg si at vi er glad for å kunne støtte de forslagene til endring som i dag ligger her.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [13:05:56]: Endringene i kirkeloven er en direkte konsekvens av endringer i Grunnloven som ble vedtatt i fjor, og som endrer myndighet og bindinger mellom Kirken og staten. Overføring av myndighet skal følges opp med regler for valgordning til kirkelige organer i Den norske kirke.

Det var en forutsetning for kirkeforliket at det ble gjennomført en demokratireform i Den norske kirke som ville gi medlemmene i Kirken større innflytelse.

Den saken vi har til behandling i dag, skulle – dersom vi hadde fulgt kirkeforliket til punkt og prikke – allerede vært på plass da grunnlovsendringene ble vedtatt i fjor. Det rakk vi jo ikke.

Evaluerings av de to foregående kirkevalgene viste at valgordninga med preferansevalg ikke fungerte tilfredsstillende. Den fungerte ikke godt nok i 2009, og den fungerte faktisk enda dårligere i 2011.

La meg kort rekapitulere: Valgordninga sviktet på flere punkter. Til menighetsrådsvalget i 2009 var det overskytende kandidater, altså reell valgmulighet mellom flere kandidater, i kun 48 pst. av menighetene, i 2011 i 42 pst. av menighetene. For velgernes valgmuligheter er dette åpenbart en betydelig svakhet ved kirkevalgene, og ut-

viklinga gikk i feil retning i løpet av de to valgperiode-
ne.

Manglende reelle valgmuligheter var størst til bispe-
dømmerådsvalget. Den mest åpenbare svakheten var den
høye andelen forkastede stemmer ved bispedømmeråds-
valget, hele 9,2 pst.

Preferansevalgene var vanskelige å forstå, og resultatet
ble at over 30 000 stemmer ble forkastet.

La meg, med referanse til flertallsmerknaden i innstil-
linga, for ordens skyld understreke at Senterpartiet aldri
har hevdet at demokratireformen skal måles ut fra et kvan-
titativt mål om valgdeltakelse. Det er resultatene i sum som
uroer oss, og som gjør at vi har vært kritiske. Dette er altså
premissene og bakteppet for å behandle lovendringene om
valgordning i Den norske kirke.

Senterpartiet er enig i at de framlagte forslagene er et
skritt i riktig retning når det gjelder å gi kirkemedlemmene
større innflytelse og kirkelige organer større legitimitet.

Men vi mener at forslagene ikke går langt nok i å sikre
grasrota i Kirken direkte innflytelse. Senterpartiet mener at
alle de sju leke representantene som skal velges til bispe-
dømmerådene, bør velges direkte. Vi mener direkte valg
gir kirkemedlemmene størst innflytelse på sammensetnin-
ga av bispedømmerådene. Det er spesielt viktig, siden
sammensetninga av bispedømmerådene framover vil få
større betydning. Etter opphevinga av kirkelig statsråd er
det nå bispedømmerådene som skal ha myndighet til å ut-
nevne proster. Medlemmene i bispedømmerådene er også,
i kraft av å være delegater på Kirkemøtet, de som velger
medlemmene i Kirkerådet, som igjen er det organet som
skal utnevne biskoper.

En ordning med indirekte valg på flertallet av de leke
medlemmene i bispedømmerådene innebærer at myndig-
heten til å velge bispedømmerådsmedlemmer og kirke-
møtedelegater blir lagt til menighetsrådene. Vi må vel inn-
rømme at det ikke har vært aktuelle kirkemøtesaker som
har vært viktigst når en velger medlemmer til menighetsrå-
dene. Der er det de lokale sakene og det å få tak i folk som
en vet vil gjøre en god jobb, som er i fokus.

I Senterpartiet er vi spesielt opptatt av dette, siden det er
Kirkerådet som nå skal være ansettelsesorgan for biskope-
ne. For oss er det derfor avgjørende at votumet bak det or-
ganet som skal utnevne Kirkens øverste ledere, gjenspeiler
og ivaretar bredden blant kirkemedlemmene.

Senterpartiet mener at en ordning som åpner for indi-
rekte valg, ikke på en god nok måte sikrer velgerne klare
valgalternativer i kirkepolitiske spørsmål, slik demokrati-
reformen forutsetter.

La meg få påpeke følgende: I Stortingets anmodning i
fjor ba en i innstillinga om at

«regjeringen holder tett kontakt med kirkelige organer
og forlikspartnere i dette arbeidet for å komme frem
til den valgordning som skal legges til grunn for de
fremtidige valg».

Denne anmodninga er ikke ensbetydende med at Kir-
ken skal gis en blankofullmakt i utforminga av nye valg-
regler.

For Senterpartiet har det i denne saken vært viktig å
sikre en valgordning som vi mener på en best mulig måte

ivaretar en åpen folkekirke. For å bevare bred tilhørighet
til Kirken og videreføre tradisjonen med det som medlem-
mene opplever som deres folkekirke, er det avgjørende å
sikre bredden i Kirken, slik statskirkeordninga til nå har
lagt til rette for. Senterpartiet mener derfor at medlemmene
må ha muligheten til å foreta valg mellom ulike alternati-
ver. Det betyr at vi mener at velgerne må kunne stille egne
lister dersom de ikke kjenner seg representert gjennom
nominasjonskomiteens liste.

Vi tror dette også vil revitalisere kirkedemokratiet, og
mener derfor at forholdstallsvalg burde vært lovfestet som
hovedregelen for de kirkelige valgene.

Jeg viser til det omdelte forslaget og fremmer det.

Presidenten: Representanten Anne Tingelstad Wøien
har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Dagrun Eriksen (KrF) [13:11:04]: En folkekirke kan
ikke sikres gjennom lover og vedtak. Den kan bare sikres
gjennom god og tett relasjon mellom Kirken og dens folk.

Det er underlig å stå her og synge siste vers, som saks-
ordføreren sa. Jeg var en av dem som fikk lov til å være
med og forhandle fram statskirkeforliket, og er den enes-
te som har fått følge det hele veien – helt til siste vers skal
synges.

Det føltes også underlig da at den første biskopen som
ble utnevnt etter det nye statskirkeforliket og de nye grunn-
lovsendringene, ble utnevnt i mitt eget bispedømme. Og
sannelig ble det første Kirkemøtet holdt i min hjemby Kris-
tiansand. Det kjennes flott. Jeg synes den gledeligste delen
av det hele er å se en kirke som kjenner seg inspirert og tar
dette med et alvor og et ansvar som jeg syntes var morsomt
å høre, da vi hørte det første Kirkemøtets generaldebatt i
Kristiansand i vår.

Gjennom diskusjonen av demokratireformen og hele
statskirkeforliket har vi gitt Kirken mange utfordringer.
Det var ingenting som passet mellom Kirkens rytmer og
dens møter og staten og Stortinget og regjeringens planer.
Jeg husker f.eks. at vi måtte få forliket i havn før Trond
Bakkevig og hans utvalg, som satt og jobbet med demokra-
ti i Den norske kirke, fikk levert sin innstilling. Vi måtte
ha utvalget inne, og vi måtte spørre om de kunne være litt
profeter og spå hvor de kom til å lande – og de bidro. I til-
legg husker vi at vi fikk ekstrem kort tid til å gjennomføre
det første valget i 2009. Jeg husker at jeg ga Kirken ros
den gang for hvordan de på kort tid klarte å etablere en helt
annen og veldig mye større og krevende ordning enn det
de hadde hatt tidligere. De tok oppgaven, og de gjorde det
seriøst.

Evalueringen den gang viste at for demokratireformen,
som hadde tre ganske klare kriterier, var to av dem fullt
oppfylt og den siste delvis. Det som handlet om kirkevalg
samtidig med offentlig valg, var lett å måle, og det klarte
man. Så var det et punkt som handlet om økt bruk av direk-
te valg. Det står bare økt bruk. Det er bevisst formulert. Det
er ikke et punkt som sier at vi skal ha direkte valg. Økt bruk
av direkte valg ble av KIFO-rapporten godkjent som gjen-
nomført etter 2009-valget. Så snakker man om at det fort-
satt er noe som gjenstår. Det er ikke fullstendig svipt, men

det er noe som gjenstår i forhold til reelle valgmuligheter. Så ga vi ganske krasse innspill på det siste, og på bakgrunn av det endret Kirken sin måte å arrangere det på – med den manglende suksess det ga. Her mener jeg at også vi i dette huset må være med og ta noe av skylden, for det var en del av våre innsigelser som førte til de endringer som var med og laget trøbbel i det valget.

Nå ser vi at det er lagt et godt arbeid fra regjeringens side med å legge fram. Der måtte regjeringen vise kortene og legge disse på bordet før Kirkemøtet hadde fått lov til å gi sine innspill. Jeg har lyst til også her å takke statsråd Rigmor Aasrud for den måten å gjøre det på. Både det å tørre å vise kort og slippe det til på Kirkemøtet viser en respekt for kirkedemokratiet som Kristelig Folkeparti setter pris på.

Nå har Kirkemøtet gitt sine innspill, og vi har fått det på plass. Da synes jeg det er flott at Stortinget lytter til kirkedemokratiet og tar inn i sin behandling det som saksordføreren nevnte, nemlig å gi 15-åringer stemmerett ved kirkevalget. Det er utrolig viktig at det kirkedemokratiet nå får høre, er at det er deres bestemmelser som avgjør, og som er med på å påvirke sakene videre.

Vi tenker at dette også er med på å gi et klart signal til alle dem som deltar i kirkedemokratiet. Nå må det «lobes» mot eget demokrati og ikke mot dette huset lenger.

Veien videre er viktig. Kirken må bli et eget rettssubjekt. Et levende trossamfunn trenger finansiering, og viktigst av alt: Vi trenger en vid trosopplæringsreform, sånn at folkekirken fortsetter å være folkekirke.

Statsråd Rigmor Aasrud [13:16:31]: Forslaget til endringer i kirkeloven som Stortinget behandler i dag, er sluttsteinen på et mangeårig politisk samarbeidsprosjekt. Jeg vil også benytte anledningen til å takke samtlige partier på Stortinget for godt samarbeid om den kirkelige forfatningsreformen.

Grunnlaget for dette samarbeidet ble som kjent lagt ved kirkeforliket i 2008 og ved Stortingets behandling av St. meld. nr. 17 for 2007–2008 om Staten og Den norske kirke.

Den politiske avtalen var et uttrykk for en felles politisk vilje til å beholde Den norske kirke som en åpen, landsdekkende og demokratisk oppbygd kirke, og den var uttrykk for et ønske om å gi Kirken et godt og robust forfatningsmessig grunnlag for nødvendige forvaltningsreformer i framtiden.

Forliket i 2008 forutsatte en oppfølging gjennom flere faser – i kirkelige organer, i departement og i storting. Jeg er glad for at gode prosesser har medført stor grad av konsensus om de mange veivalgene som er tatt underveis, og om hovedretningen i det videre arbeidet. Uten et godt samarbeid ville det ikke vært mulig å komme dit vi er i dag.

Det er nå tredje år på rad at Stortinget behandler forslag om endringer i den kirkelige lovgivningen. Våren 2011 ble det vedtatt endringer i gravferdsloven, slik at minoritetenes behov i forbindelse med gravferd kan ivaretas på en bedre måte. Samtidig ble kirkeloven endret på noen få, men viktige punkt. Senere har departementet også foretatt justeringer i gravferdsforskriften.

Våren 2012 ble Stortinget informert om den gjennomførte demokratireformen og gjorde endringer i alle de sju grunnlovparagrafene om statskirkeordningen. Det ble samtidig foretatt justeringer i kirkeloven som var nødvendige som følge av grunnlovsendringene. Disse endringene ledet til at kirkelige organer kunne tilsette biskoper og proster. Ordningen med kirkelig statsråd og Kongen som kirkestyre ble med dette avviklet.

Når Stortinget nå i 2013 behandler lovregulering av Kirkens valgordninger, innebærer det også at hovedelementene i demokratireformen lovfestes. Alle kirkeforlikets forutsetninger, også det punktet som sier at det skal legges til rette for økt bruk av direkte valg, anses med dette oppfylt fra statens side, innenfor de tidsfrister som avtalen satte.

Vi står i dag ikke bare ved slutføringen av en viktig forfatningsreform, men også ved en ny begynnelse når det gjelder forvaltningsreformer i Kirken. Det er nå lagt et godt grunnlag for den videre utviklingen av forholdet mellom staten og Kirken. Når kirkeforlikets forfatningsreform er gjennomført, venter en forvaltningsreform om Kirkens organisering, økonomistyring og ledelse.

Jeg har lenge snakket om en skrittvis tilnærming til forslag om endringer i Kirkens ordninger. Dette berører forhold som stikker dypt hos mange, også blant dem som ikke er veldig kirkelig aktive. Endringene kan ha langsiktige konsekvenser som det er vanskelig å overskue.

Folk må ha trygghet for kontinuitet på området. Medlemmene skal ikke oppleve at Kirken blir tatt fra dem. Også i det fortsatte arbeidet med Kirkens rammeverk og ordninger er det viktig å ha bred politisk og kirkelig oppslutning om forslag til endringer. Jeg mener at det nå først og fremst vil være Kirkemøtet som må vise retning for og ta initiativ til veien videre. Samtidig viderefører Kirkedepartementet det kontinuerlige utviklingsarbeidet som gradvis og gjennom mange år har ledet til større kirkelig selvstendighet.

Kirken må oppleves som nær, relevant og tilgjengelig av sine medlemmer. Derfor må de få prege, ta ansvar for og treffe avgjørelser om sin kirke. Jeg forventer derfor at Kirken ikke avslutter demokratireformen med de regelendringene som Stortinget og, senere, Kirkemøtet nå vedtar. Å utvikle det kirkelige demokratiet er et kontinuerlig arbeid. Spørsmål det måtte være uenighet om i Kirken, må håndteres på en god og demokratisk måte av Kirkens egne organer. Kirkens organer må ha tilstrekkelig legitimitet til å opptre på Kirkens vegne. Alminnelige menneskers liv og livserfaring må være med og prege Kirkens virksomhet og væremåte. Derfor må demokratiet bygges nedenfra.

Dette er, slik jeg oppfatter det, det overordnede siktemålet for det kirkelige demokratiarbeidet og for de lovendringene som Stortinget nå inviteres til å vedta.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet godkjenner plan for utbygging og drift av Aasta Hansteenfeltet.

II

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet gir tillatelse til anlegg og drift av Polarled utviklingsprosjekt.

III

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet gir tillatelse til anlegg og drift av Kristin gasseksportprosjekt.

IV

Stortinget samtykker i at Petoro AS, som er rettighetshaver for statens deltakerandel (SDØE), kan delta i anlegg og drift av Polarled utviklingsprosjekt og Kristin gasseksportprosjekt.

Presidenten: Venstre har varslet at de ønsker å stemme imot.

Voteringstavlene viste at 79 representanter stemte for komiteens innstilling og 1 representant stemte imot.

(Voteringsutskrift kl. 13.29.09)

Gunvor Eldegard (A) (frå salen): President! Eg stemte feil.

Presidenten: Representanten stemte feil?

Gunvor Eldegard (A) (frå salen): Ja, det gikk litt kjapt.

Presidenten: Vi tar voteringen en gang til.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 99 stemmer mot 1 stemme.

(Voteringstidsutskrift kl. 13.29.55)

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten har Nikolai Astrup satt fram ett forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«I lov 29. juni nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. gjøres følgende endring:

§ 4-2 skal lyde:

§ 4-2 (Utenlandsforbindelser)

For å eie eller drive utenlandsforbindelser som er omfattet av § 3-1, kreves særskilt konsesjon fra departementet. Ved vurderingen av om konsesjon bør gis, skal det legges vekt på prosjektets samfunnsøkonomiske lønnsomhet, forholdet til eventuelle konkurrerende prosjekter og transparente og ikke-diskriminerende hensyn for øvrig.

Departementet kan i konsesjonen fastsette vilkår for handel som innebærer bruk av utenlandsforbindelsen. I konsesjonen kan det for øvrig settes andre vilkår som er påkrevet av allmenne hensyn. Krav som følger av EØS-avtalens regler om grensekryssende krafthandel, må være oppfylt.

Aktører som planlegger etablering av ny utenlandsforbindelse skal snarest mulig informere departementet. Departementet kan kreve informasjon fra enhver aktør med slike planer. Ved endringer av prosjektets karakter i forhold til opplysninger gitt i forkant av eller under konsesjonsbehandlingen, herunder hvis det inngås nye avtaler, skal departementet underrettes.

For mindre utenlandsforbindelser til lokal forsyning i grenseområder gjelder ikke kravet i første ledd annet punktum. I slike tilfeller kan det gjøres en forenklet vurdering av om konsesjon bør gis. Vilkår i konsesjonen kan tilpasses forbindelsens lokale karakter.»

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringer i energiloven

I

I lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. gjøres følgende endringer:

§ 1-4 skal lyde:

§ 1-4 (*Statens anlegg*)

Lovens bestemmelser i §§ 2-2 annet og tredje ledd, 3-2, 3-3, 3-4, 3-6 og 10-3 gjelder ikke for statens anlegg.

§ 3-1 annet ledd skal lyde:

Departementet fastsetter ved forskrift hvor høy spenning eller hvilken installert effekt et elektrisk anlegg skal ha for at første ledd får anvendelse. Departementet kan ved forskrift fastsette unntak fra konsesjonsplikt eller nærmere angitte begrensninger for konsesjonsfrie anlegg.

§ 4-2 skal lyde:

§ 4-2 (Utenlandsforbindelser)

For å eie eller drive utenlandsforbindelser som er omfattet av § 3-1, kreves særskilt konsesjon fra departementet. Konsesjon kan bare gis til den systemansvarlige etter § 6-1 eller til foretak hvor den systemansvarlige etter § 6-1 har bestemmende innflytelse. Ved vurderingen av om konsesjon bør gis, skal det legges vekt på prosjektets samfunnsøkonomiske lønnsomhet, forholdet til eventuelle konkurrerende prosjekter og transparente og ikke-diskriminerende hensyn for øvrig.

Departementet kan i konsesjonen fastsette vilkår for handel som innebærer bruk av utenlandsforbindelsen. I konsesjonen kan det for øvrig settes andre vilkår som er påkrevet av allmenne hensyn. Krav som følger av EØS-avtalens regler om grensekryssende krafthandel, må være oppfylt.

Aktører som planlegger etablering av ny utenlandsforbindelse skal snarest mulig informere departementet. Departementet kan kreve informasjon fra enhver aktør med slike planer. Ved endringer av prosjektets karakter i forhold til opplysninger gitt i forkant av eller under konsesjonsbehandlingen, herunder hvis det inngås nye avtaler, skal departementet underrettes.

For mindre utenlandsforbindelser til lokal forsyning i grenseområder gjelder ikke kravet i første ledd annet punktum. I slike tilfeller kan det gjøres en forenklet vurdering av om konsesjon bør gis. Vilkår i konsesjonen kan tilpasses forbindelsens lokale karakter.

§ 5-6 skal lyde:

§ 5-6 (Forhandlingsplikt)

Konsesjonæren plikter, på forespørsel fra noen som ønsker å inngå avtale om tredjepartsleveranse eller tredjepartsadgang til fjernvarmeanlegget, å forhandle med vedkommende i god tro og med det formål å komme til enighet. Dersom partene ikke kommer til enighet, skal konsesjonæren gi en begrunnelse for hvorfor tredjepartsleveranse eller tredjepartsadgang avslås.

Plikten til å forhandle etter første ledd gjelder likevel ikke dersom tredjepartsleveranse eller tredjepartsadgang av åpenbare tekniske grunner ikke kan gjennomføres. Konsesjonæren skal beskrive hvilke åpenbare tekniske grunner som foreligger og gi en begrunnelse for avslaget.

Twister mellom konsesjonæren og noen som ønsker å inngå avtale som nevnt i første ledd, kan bringes inn for departementet etter skriftlig begjæring fra en av partene. Departementet kan megle i saken etter at partene er gitt adgang til å uttale seg. Departementet kan ved forskrift fastsette nærmere bestemmelser om slik megling.

Nåværende § 5-6 blir ny § 5-7.

§ 10-2 oppheves.

§ 10-3 sjette ledd oppheves.

§ 10-7 første ledd nr. 1 skal lyde:

1. kapittel 3-9, § 10-1 annet ledd og tredje ledd første punktum samt pålegg gitt i medhold av disse bestemmelsene når det i pålegget er særskilt bestemt at overtredelse kan medføre overtredelsesgebyr.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Presidenten: Det votes over alternativt mellom komiteens innstilling til § 4-2 under I og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Venstre har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 55 mot 47 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.30.41)

Presidenten: Det votes over de øvrige paragrafene under I og II.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har Bjørn Lødemel satt fram ett forslag på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«I lov 21. juni 1996 nr. 38 om statlig naturoppsyn gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

§ 2 Oppsynets oppgaver

Oppsynet skal føre kontroll med at bestemmelsene gitt i eller i medhold av

1. lov 28. juni 1957 nr. 16 om friluftslivet,
2. lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven), og eldre vernevedtak som nevnt i naturmangfoldloven § 77,
3. lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag,
4. lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner,
5. lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet,
6. lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v.,
7. lov 5. juni 2009 nr. 35 om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (markaloven), blir overholdt. Det samme gjelder lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall, så langt departementet bestemmer.

Departementet kan gi forskrift om at oppsynet skal føre kontroll med overholdelsen av bestemmelser gitt i medhold av plan- og bygningsloven så langt disse er gitt for å gjennomføre naturmangfoldloven kapittel VI (utvalgte naturtyper).

Oppsynet kan drive veiledning og informasjon, samtidig som det kan drive skjøtsel, registrering og dokumentasjon.

Departementet kan pålegge oppsynet andre oppgaver.

På Finnmarkseiendommens grunn skal oppsynet føre den ytterligere kontroll som departementet og Finnmarkseiendommen avtaler.»

Presidenten: Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre er et alternativ til innstillingens § 2, og de samme partier har varslet at de ønsker å stemme imot § 3. Derfor voterer det alternativt mellom innstillingen i sin helhet og forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Venstre har varslet at de støtter forslaget.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i lov om statlig naturoppsyn

I

I lov 21. juni 1996 nr. 38 om statlig naturoppsyn gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov 21. juni 1996 nr. 38 om statlig naturoppsyn (*natur- oppsynsloven*)

§ 2 skal lyde:

§ 2 *Oppsynets oppgaver*

Oppsynet skal føre kontroll med at bestemmelsene gitt i eller i medhold av

1. lov 28. juni 1957 nr. 16 om friluftslivet,
2. lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (*naturmangfoldloven*), og eldre vernevedtak som nevnt i *naturmangfoldloven* § 77,
3. lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag,
4. lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner,
5. lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet,
6. lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v.,
7. lov 5. juni 2009 nr. 35 om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (*markaloven*), og
8. lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter § 40 blir overholdt. Det samme gjelder lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall, så langt departementet bestemmer.

Departementet kan gi forskrift om at oppsynet skal føre kontroll med overholdelsen av bestemmelser gitt i medhold av plan- og bygningsloven så langt disse er gitt for å gjennomføre *naturmangfoldloven* kapittel VI (utvalgte naturtyper).

Oppsynet kan drive veiledning og informasjon, samtidig som det kan drive skjøtsel, registrering og dokumentasjon.

Departementet kan pålegge oppsynet andre oppgaver.

På Finnmarkseiendommens grunn skal oppsynet føre den ytterligere kontroll som departementet og Finnmarkseiendommen avtaler.

Ny § 3 skal lyde:

§ 3 *Oppsynets fullmakter*

Oppsynet har rett til å ferdes med bruk av motorkjøretøy, båt eller luftfartøy når dette er nødvendig for utføring av oppsynets oppgaver. Motorferdsel skal skje så skånsomt og begrenset som forholdene tillater.

Når det er nødvendig for å føre kontroll med at reglene angitt i § 2 første og annet ledd blir overholdt og det ikke etter sakens art og forholdene ellers vil være et uforholdsmessig inngrep, kan oppsynet

- a) stanse personer, kjøretøy og fartøy
- b) kreve fremlagt tillatelser, dispensasjoner mv. som er påkrevet etter de lover oppsynet fører tilsyn med og som er pliktig å medbringe
- c) kreve opplysninger om navn, fødselsdato, registrert adresse og nåværende bosted samt kreve opplysninger av betydning for om reglene i § 2 første og annet ledd er overholdt, såfremt opplysningene ikke er underlagt lovbestemt taushetsplikt
- d) kreve adgang til private veier, og ved mistanke om overtredelse av regler nevnt i § 2 første og annet ledd kreve adgang til innmark, med unntak av hustomt og gårdsplass
- e) gjennomføre lyd- og bildeopptak og andre dokumentasjonstiltak som er tilsvarende lite inngripende
- f) bortvise personer eller pålegge fjerning av kjøretøy, fartøy og gjenstander for å stanse pågående ulovlig adferd i strid med bestemmelsene nevnt i § 2 første og annet ledd

Første og annet ledd innskrenker ikke de fullmakter som følger av lovene nevnt i § 2 første og annet ledd.

Når oppsynet fører kontroll med at reglene nevnt i § 2 første og annet ledd blir overholdt, plikter den som blir kontrollert å etterkomme pålegg gitt i medhold av § 3 annet ledd.

Med bøter eller fengsel inntil 3 måneder straffes den som ved kontroll forsettlig eller uaktsomt unnlater å etterkomme pålegg gitt i medhold av annet ledd bokstav a til d og f.

Nåværende §§ 3 til 6 blir §§ 4 til 7.

II

Loven trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble innstillingen bifalt med 60 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.31.58)

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Presidenten antar at Fremskrittspartiet og Høyre ønsker å stemme imot.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 59 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.32.26)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs votering i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten har Kjell Ingolf Ropstad satt fram ett forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2013 fremme en stortingsmelding om regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand.»

Presidenten: Det votes alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:53 S (2012–2013) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Nikolai Astrup og Siri A. Meling om en stortingsmelding om rikets miljøtilstand – vedlegges protokollen.

Presidenten: Venstre har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 55 mot 47 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 13.33.26)

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt 23 forslag. Det er forslagene nr. 1–23, fra Borghild Tenden på vegne av Venstre.

Det votes over forslagene nr. 1–23, fra Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvikle støtteordningene til bygging av skogsbilveier, drift i vanskelig terreng og utplanting av fremmede treslag.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå hele skatte- og avgiftsregelverket for norsk petroleumsnæring, herunder leteboring og seismikk, med tanke på å fremme forslag om å fjerne miljøskadelig subsidiering.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utfase miljøgifter i produkter i tråd med Miljøgiftutvalgets anbefalinger.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å

innføre tiltak, merking og krav om sporbarhet, som begrenser bruk av palmeolje fra regnskogsområder.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere innføring av meldeplikt på hogst.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vektlegge forpliktelse i EUs vanndirektiv når vilkårsrevisjoner for utbygde vassdrag skal gjøres.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre obligatoriske nasjonale retningslinjer for fylkesdelplaner for fornybar energiutbygging, slik at naturverdiene kartlegges og at det ikke bygges i områder med den mest sårbare naturen.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om innføring av et forbud mot petroleumsaktivitet i særlig produktive havområder og/eller i områder med svært sårbar marin flora og/eller fauna.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om innføring av forbud mot trål og snurpenot i sårbare fjordområder, inkludert alle områder som kan ha kaldtvannskorallrev og betydelige areal med svampsamfunn og sjøfærkolonier mot aktiv trål og snurrevad.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke støtten til omlegging til økologisk drift og drift med mindre kunstgjødsel i landbruket.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en forbedret jordvernlov.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke norsk bistand til økologisk og annet bærekraftig landbruk i tråd med anbefalingene fra IAASTD (International Assessment of Agricultural Knowledge, Science and Technology for Development) og FNs spesialrapportør for retten til mat.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide forskrifter som regulerer utenlandske treslag og innførsel og utsetting av introduserte organismer, som sikrer at potensielt farlige arter blir ulovlig å sette ut eller bruke.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en svarteliste over arter som finnes naturlig i deler av landet, men som likevel er å regne som økologisk fremmede og uønskede i andre deler av landet.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre forbud mot sjødeponi fra gruvevirksomhet.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre 10 pst. vern av den produktive skogen som reservater og nasjonalparker innen 2020, gjennom en målrettet opptrappingsplan for skogvernet fram mot 2020.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen oppdatere rødlisten for truede og utdøende arter hvert femte år.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere en felles forvaltningsavtale mellom Norge, Sverige og Finland for å sikre levedyktige bestander av de fire store rovdypene, både i Norge og Norden.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at norsk bistand støtter opp under mottakerlandenes mulighet til å oppfylle sine forpliktelser under Konvensjonen om biologisk mangfold, inkludert urfolks spesielle rettigheter til medbestemmelse og tradisjonell kunnskap.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen hindre klimatiltak som skader naturmangfold.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om at nasjonal handlingsplan, som Norge er forpliktet til å utarbeide under Konvensjonen om biologisk mangfold, leveres innen 2015 og at den som et minimum tar inn i seg alle kjente avvik på de internasjonale målsettingene.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen bygge opp Artsdatabanken videre og øke grunnforskningen om arter og naturtypers utbredelse gjennom nye rødlistene og svartelister.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å etablere en støtteordning til utviklingsland som vil sette i verk konkrete tiltak for å oppfylle sine forpliktelser under Konvensjonen om biologisk mangfold.»

Votering:

Forslagene fra Venstre ble med 97 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.33.58)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:66 S (2012–2013) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borg-hild Tenden om norsk naturmangfold – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

lov

om endringer i naturmangfoldloven og friluftsløven

I

I lov 28. juni 1957 nr. 16 om friluftslivet gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov 28. juni 1957 nr. 16 om friluftslivet (*friluftsløven*)

§ 22 nytt tredje ledd skal lyde:

Kommunen og fylkeskommunen har rett til å opptre, klage og i tilfelle reise søksmål for å ivareta almenhetens interesser i alle saker av interesse for friluftslivet. Fylkesmannen kan opptre, klage og i tilfelle på vegne av staten reise søksmål for å ivareta almenhetens interesser i alle saker av interesse for friluftslivet.

II

I lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold gjøres følgende endringer:

§ 34 fjerde ledd nytt annet punktum skal lyde:

Det kan også gis bestemmelser om at visse tiltak ikke må utføres uten at søknad på forhånd er sendt forvaltningsmyndigheten og denne deretter har gitt tillatelse.

Nåværende annet punktum blir nytt tredje punktum.

§ 34 nytt sjette ledd skal lyde:

For etablerte verneområder kan Kongen delegere adgang til å foreta følgende mindre endringer i verneforskriftene:

1. *endre verneområdets navn*
2. *rette opp feil og unøyaktigheter i beskrivelsen av verneområdet*
3. *foreta grenseendringer som omfatter mindre arealer og som ikke får nevneverdig betydning for private interesser.*

§ 36 annet ledd skal lyde:

I et landskapsvernområde må det ikke settes i verk tiltak som *alene eller sammen med andre tiltak* kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Pågående virksomhet kan fortsette og utvikles innenfor rammen av første punktum. Nye tiltak skal tilpasses landskapet. Det skal legges vekt på den samlede virkning av tiltakene i området. I forskriften kan det gis bestemmelser om hva som *alene eller sammen med andre tiltak* kan endre landskapets særpreg eller karakter vesentlig, om krav til landskapsmessig tilpassing, og om ferdsel som ikke skjer til fots.

§ 62 tredje ledd annet punktum skal lyde:

Fylkesmannen har klagerett over vedtak truffet av kommunen etter delegasjon, og over vedtak som et organ som er særskilt oppnevnt etter annet ledd tredje punktum har fattet på grunnlag av delegert myndighet.

§ 77 nytt tredje punktum skal lyde:

§ 34 fjerde ledd og § 36 annet ledd gjelder også for eldre vedtak om oppretting av verneområder.

Nåværende tredje og fjerde punktum blir nye fjerde og femte punktum.

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

lov

om endringer i naturmangfoldloven

I

I lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold gjøres følgende endringer:

§ 15 femte ledd skal lyde:

Høsting og annen utnyttelse av marine organismer reguleres av lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevende marine ressurser.

Kapittel VII Overskriften skal lyde:

**Kapittel VII Tilgang til genetisk materiale
og tradisjonell kunnskap knyttet til
genetisk materiale**

Ny § 61 a skal lyde:

§ 61 a (*tilgang til og utnyttelse av tradisjonell kunnskap knyttet til genetisk materiale*)

Det skal legges til rette for at urfolks og lokalsamfunns interesser ivaretas og respekteres ved tilgang til og utnyttelse av kunnskap knyttet til genetisk materiale som er utviklet, overført og bevart av et urfolk eller et lokalsamfunn (tradisjonell kunnskap). Kongen kan gi forskrift om at tilgang til og utnyttelse av tradisjonell kunnskap krever samtykke fra urfolket eller lokalsamfunnet og om sanksjoner, herunder regler om vederlag og oppreisning, ved urettmessig tilgang og utnyttelse. Kongen kan bestemme at forskrift gitt i medhold av annet punktum også skal gjelde for tradisjonell kunnskap som er utviklet, overført og bevart av urfolk eller lokalsamfunn i en annen stat, forutsatt at tilgang til eller utnyttelse av kunnskapen krever samtykke etter lovgivningen i vedkommende stat.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 8

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker i ratifikasjon av Nagoya-protokollen til konvensjon om biologisk mangfold av 22. mai 1992, om tilgang til genressurser og en rettferdig og likeverdig fordeling av fordeler som følger av bruken av disse ressurser av 29. oktober 2010.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 9

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker i ratifikasjon av avtale av 20. juni 2012 om opprettelse av Det globale institutt for grønn vekst (Global Green Growth Institute).

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 10

Presidenten: Under debatten er det satt frem ett forslag, fra representanten Anne Tingelstad Wøien på vegne av Senterpartiet. Forslaget lyder:

«§ 23 første ledd bokstav d skal lyde:

d) sju andre leke valgt direkte av bispedømmets stemmeberettigede medlemmer, som hovedregel ved forholdstallsvalg.»

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 94 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.36.16)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

I lov om endringer i kirkeloven

I lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke gjøres følgende endringer:

§ 4 overskriften skal lyde:

§ 4 *Stemmerett og valg*

§ 4 første ledd skal lyde:

Hvert medlem av Den norske kirke som bor i soknet og som senest i det år det stemmes vil ha fylt 15 år, har kirkelig stemmerett.

§ 4 nytt fjerde ledd skal lyde:

Kirkelige valg holdes samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet av, valg til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre.

Nåværende § 4 fjerde ledd blir nytt femte ledd.

§ 6 tredje ledd skal lyde:

Valgbar til menighetsråd og pliktig til å ta imot valg, er den som har rett til å stemme ved valget og som senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år.

§ 23 første ledd bokstav d skal lyde:

d) *sju andre leke valgt ved flertalls- eller forholdstallsvalg, hvorav minst fire velges direkte av bispedømmets stemmeberettigede medlemmer,*

§ 23 andre ledd første punktum skal lyde:

Presten og *de leke* medlemmene velges sammen med et tilsvarende antall varamedlemmer for fire år.

§ 24 første ledd første punktum skal lyde:

Kirkemøtet består av medlemmene av bispedømmerådene og *ett medlem valgt etter nærmere regler fastsatt av Kirkemøtet.*

§ 24 sjuende ledd første punktum skal lyde:

Kirkemøtet kan uten hinder av bestemmelsene i loven her godkjenne forsøk med valgperiode på to år og direkte valg til kirkelig fellelsråd og bispedømmeråd.

§ 24 åttende ledd oppheves.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Sak nr. 11 [13:36:49]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Ber noen om ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.37.